
Τ.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ LE CORBUSIER
ΓΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΕ ΥΠΑΡΧΟΝ ΟΙΚΟΠΕΔΟ
ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ.

Le Corbusier

ΒΛΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</i>	4
ΜΕΡΟΣ 1 ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ LE CORBUSIER	4
1. Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ.....	5
2. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.....	12
2.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	12
2.2 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΠΡΙΝ ΤΟΝ LE CORBUSIER	13
2.3 Ο ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ LE CORBUSIER	18
2.4 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ	36
3. ΚΡΙΤΙΚΗ.....	39
ΜΕΡΟΣ 2 ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ LE CORBUSIER	40
1. ΟΙ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ	40
2. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	40
2.1 ΣΧΟΛΕΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ-ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	40
2.2 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ.....	43
3. ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ – ΚΑΤΟΙΚΗΣΙΜΟΣ ΧΩΡΟΣ.....	49
4. ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΚΘΕΣΗ.....	50
4.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	50
4.2 ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ.....	50
4.3 ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΤΙΡΙΟΥ.....	51
4.4 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΟΣ.....	58
4.5 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ.....	58
5. ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ.....	60
ΜΕΡΟΣ 3 ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ LE CORBUSIER	61
<i>VILLA SAVOYE, PLOSSY 1929</i>	54
<i>VILLA LA ROCHE- JEANNERET, PARIS 1923</i>	57
<i>VILLA LE LAC ΕΛΒΕΤΙΑ, 1923-1925</i>	59
<i>MAISON PLANEIX PARIS, 1928</i>	60
<i>PAVILLON SUISSE PARIS, 1930-1932</i>	61
<i>CITE DE REFUGE PARIS, 1929-1933</i>	61
<i>CENTROSOYUS ΜΟΣΧΑ, 1928-1935</i>	62
<i>UNITE D' HABITATION ΒΕΡΟΛΙΝΟ, 1958</i>	63
<i>UNITE D' HABITATION (ΜΑΣΣΑΛΙΑ), ΓΑΛΛΙΑ, 1945-1952</i>	64
<i>LA MAISON DE LA CULTURE ET LA JEUNESSE (ALSO ESPACE LE CORBUSIER) FIRMINY- ΓΑΛΛΙΑ 1956-1970</i>	66
<i>MAISON CURUTCHET, LA PLATA, ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ 1949-1946</i>	66
<i>COUVENT SAINTE-MARIE-DE-LA TOYRETE, ΓΑΛΛΙΑ 1953-1960</i>	67
<i>CENTER LE CORBUSIER, HEIDI WEBER HOUSE, ΖΥΡΙΧΗ, 1967</i>	69
<i>ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΤΟ ΤΟΚΙΟ 1959</i>	70
<i>ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΧΑΡΒΑΡΝΤ, Η. Π. Α, 1963</i>	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	73

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρχιτεκτονική, είναι τόσο η τέχνη όσο και η επιστήμη του σχεδιασμού (με την έννοια της μελέτης, όχι μόνο του γραφικού σχεδίου) και της υλοποίησης των κτιρίων. Ένας πιο γενικό ορισμός θα περιλάμβανε το σχεδιασμό όλων των κτιστών υποδομών στο περιβάλλον από το μακροσκοπικό επίπεδο του σχεδιασμού πόλεων ως το μικροσκοπικό σχεδιασμό προϊόντων καθημερινής χρήσης, π. χ έπιπλα. Ετυμολογικά ο όρος προέρχεται από τα ελληνικά αρχή και τέχνη – τεκτονική (κατασκευή / δημιουργία).

Άλλοτε ο αρχιτέκτονας συνέθετε ένα κτίριο με βάση τους καθιερωμένους μορφολογικούς κανόνες, σήμερα η αρχιτεκτονική μορφή εκφράζει τόσο αισθητικές όσο και λειτουργικές απαιτήσεις δηλαδή περιβαλλοντικές απαιτήσεις που έχουν οι άνθρωποι ώστε η διεξαγωγή των διάφορων δραστηριοτήτων για τις οποίες προορίζεται το κτίριο να γίνεται ομαλά χωρίς εμπόδια και με τις καλύτερες δυνατές συνθήκες. Από την άλλη πλευρά όμως το κτίριο δεν κατασκευάζεται σε ένα οικονομικό η τεχνολογικό κενό, αλλά σε ένα κοινωνικό περιβάλλον που η δομή του προσδιορίζει περιορισμούς και όρια στις προθέσεις τόσο εκείνων που θα χρησιμοποιήσουν το κτίριο όσο και εκείνων που θα το σχεδιάσουν και θα το πραγματοποιήσουν.

Μέσα σε μία τέτοια λογική ο Le Corbusier στη δεκαετία του '80 εισήγαγε τον μοντερνισμό και δημιούργησε το μοντέρνο κίνημα της αρχιτεκτονικής, από πολλούς θεωρήθηκε υπαίτιος για την κατάπτωση των πόλεων κατά την περίοδο της μεταπολεμικής ανοικοδόμησης και ακόμα και σήμερα το θεωρούν πολλοί ένα μανιφέστο της σύγχρονης πολεοδομίας, που συνοψίζει ταυτόχρονα τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των πόλεων. Ένα μόνο πράγμα αρκεί να πούμε σε αυτό το σημείο, η «*Χάρτα των Αθηνών*» είναι ένα κείμενο του μοντέρνου κινήματος, περιέχει ένα συγκεκριμένο κομμάτι για το οδικό δίκτυο που συγκεκριμένα αναφέρει την δημιουργία ανισόπεδων κόμβων που θα έχει ως αποτέλεσμα την αποσυμφόρηση δρόμων, την δημιουργία οδικών αξόνων ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετούν, μήπως τα βλέπουμε όλα αυτά σήμερα; Μήπως δεν ήμασταν έτοιμοι τότε;

Ας μείνουμε λίγο στο Le Corbusier ως αρχιτέκτονα και όχι ως πολεοδόμο. Μοντερνιστείς- μοντερνισμός ετυμολογικά σημαίνει να ακολουθεί κανείς πιστά τη μόδα, ή επιθυμία για πιο υγιή ζωή, η απόρριψη του παρελθόντος, η πίστη στο μέλλον και στη δύναμη της τεχνολογίας, αυτό το όραμα είχε και οι βασικές του ιδέες δεν ήταν άλλες πέρα από την έμπνευσή του στο κυβισμό, τα σπίτια σαν κατοικήσιμες μηχανές, οι πιλοτές, οικιστικές μονάδες και γυμνό ακατέργαστο μπετό τέλος ποιητής της φόρμας πιστεύω ότι αυτά τα πράγματα χαρακτηρίζουν τον Le Corbusier ως αρχιτέκτονα, δεν θα αφήσω ασχολίαστο το γεγονός ότι μετά την δημιουργία του Βραζιλιάνικου Υπουργείου που ηγήθηκε ο Gustavo Caranema ο Le Corbusier είπε «Αυτοί οι νεαροί Βραζιλιάνοι κατάφεραν να κατασκευάσουν ένα κτίριο τέτοιας σημασίας βασισμένο στις δικές μου αρχές, πράγμα που εγώ ακόμα δεν έχω καταφέρει». Μέσα σε αυτές τις αρχές θα προσπαθήσουμε να κατασκευάσουμε και εμείς σήμερα στον 21^ο αιώνα μια μονοκατοικία στην περιοχή των Θρακομακεδόνων με άμεσο σκοπό να εξυπηρετούν πάνω απ' όλα τις ανάγκες των ατόμων του σήμερα διότι δεν αρκεί να πατάς σε μια ιδέα του παρελθόντος διαιωνίζοντας την στο μέλλον το αποτέλεσμα θα είναι τραγελαφικό, πρέπει να γίνουμε μοντερνιστές της δικής μας εποχής. Αυτό είναι αρχιτεκτονική.

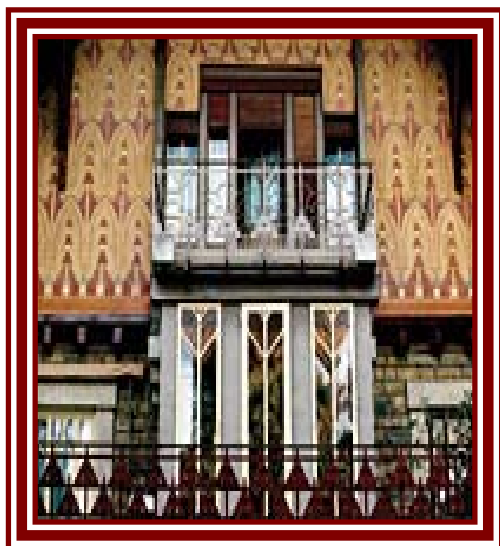
ΜΕΡΟΣ 1
ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ
LE CORBUSIER

1.Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Ο Charles-Edouard Jeanneret γεννήθηκε στις 6 Οκτωβρίου του 1887 στη La Chaoux-de-Fonds, στην Ελβετία. Ο πατέρας του, George-Edouard Jeanneret- Gris ήταν επισμαλτωτής και ορειβάτης. Η μητέρα του Marie- Charlotte-Amelie- Perret ήταν καθηγήτρια πιάνου. Το 1902 πήγε σε σχολή διακοσμητικής τέχνης στο La Chaoux-de- Fonds. Το 1905 εργάστηκε μαζί με τον Charles L' Eplattenier. Το 1906 μαζί με την Rene Chapallaz χτίζουν το Fallet House στην Ελβετία, την ίδια περίοδο και στην ίδια περιοχή χτίστηκε και το Stotzer Villas, όπου και τα δύο τελείωσαν ταυτόχρονα το 1908. Αφού ολοκλήρωσε τις σπουδές του το 1907 ταξίδεψε στην Ιταλία μαζί με τον γλύπτη Leon Perrin, αργότερα ξόδεψε 6 μήνες διαμένοντας στη Βιέννη.

Το Μάρτιο του 1908 πήγε με τον αρχιτέκτονα Augusta Perret' s στο Παρίσι

όπου δούλεψε μαζί του για 14 μήνες, κατά την διάρκεια αυτών των μηνών επισκέφτηκε τα μουσεία του Παρισιού, Rouen και Le Havre. Το 1910 επιστρέφει στο τόπο γέννησης του όπου δουλεύει πάνω σε ένα πρότζεκτ για το Ateliers d'art reunis. Του ανατέθηκε από την αρχιτεκτονική σχολή να σπουδάσει διακοσμητική στην Γερμανία. Από τον Οκτώβριο του 1910 μέχρι τον Μάρτιο του 1911 δούλεψε ως συντάκτης στο στούντιο του Peter Behren's στο Neubabelsberg. Αρχίζει να γράφει στην La Construction des villes και στο Μόναχο γνωρίζει τον συγγραφέα William Ritter. Στην εταιρία της ιστορίας της τέχνης , άφησε την επιβίβαση για το «ταξίδι στην ανατολή»,

1.1 Fallet House 1906-1907

αφήνοντας του την αίσθηση της δημοσιότητας αφού δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα La Feuille d' avis de la Chaoux- de- Fonds. Το 1912 έτρεξε στο νέο τμήμα της αρχιτεκτονικής σχολής στη La Chaoux-de-Fonds όπου εργάστηκε ως διακοσμητής και αρχιτέκτονας. Παρήγαγε έπιπλα και έχτισε την Villa Favrejacot στο Le Locle στην Ελβετία. Εκθέτει κομμάτια της ζωγραφικής του με τίτλο «Η γλώσσα από πέτρες» στη Ζυρίχη.

Το 1914 ταξίδεψε στην Αλσατία, την Λωρένη και επισκέφτηκε την Werkbund έκθεση στη Cologne. Μαζί με τον Max du Bois, Jeanneret άρχισαν να ενδιαφέρονται για το χυτό μπετόν και για τις κατασκευές Dom- Ino το όνομα έχει προκύψει από τις λατινικές λέξεις *domus* (σπίτι) και *innovation* (καινοτομία). Εργάστηκε στην εφημερίδα Les Cretets Garden City στη La Chaoux-de-Fonds καθώς και στο εσωτερικό τμήμα. Το 1915 σταμάτησε να δουλεύει στην La Construction des villes, σχεδιάζει εσωτερικά τμήματα για τον Herman και τον Ernest- Albert Ditisheim. Στη La Chaoux-de-Fonds γέννησε την ιδέα για την Scala Cinema και έχτισε την Villa Schwob.

Το 1917 στο Παρίσι ανακαλύπτει το μπετόν αρμέ και σχεδιάζει το σφαγείο στο Challuy ύστερα εργάστηκε με σκοπό την ανάπτυξη των εργατικών πολυκατοικιών στον Άγιο Νικόλαο. Το 1918 μαζί με τον ζωγράφο Amedee Ozenfant έγραψαν το μανιφέστο *Après le cubisme*. Έβγαψε τη La Cheminee, όπου αυτό ήταν και το πρώτο βάνιμο που έκανε μέχρι τότε στη ζωή του.

Το 1919 σχεδιάζει το «Monol» σπίτι και κάνει σχέδια για τις εργατικές κατοικίες οι οποίες είναι πολύπλοκες. Το 1920 μαζί με τον ποιητή Paul Dermée Ozenfant ιδρύουν την *L'Esprit nouveau*. Του Charles-Edouard Jeanneret του έχει ανατεθεί να γράψει ένα άρθρο “le purism” με το ψευδώνυμο “Le Corbusier”, το οποίο και υιοθετεί, την ίδια περίοδο σχεδιάζει και το σπίτι « Citrohan». Το 1921 ταξιδεύει στη Ρώμη μαζί με τον Ozenfant. Στο Salon d' Automne εκθέτει «Ville contemporaine pour 3 millions d' habitants» και παρουσιάζει τα σχέδια του για την immeuble-villas. Επίσης την ίδια περίοδο στη Γαλλία χτίζει την Villa Besnus, καθώς δημιουργεί το πρώτο του γραφείο μαζί με τον ξάδερφο του Pierre όπου δούλεψαν μαζί μέχρι το 1940. Σχεδιάζει ένα σπίτι για τους γονείς του την villa “Le Lac” στην περιοχή Corseaux στην λίμνη Geneva όπου ολοκληρώνεται το 1925. Την ίδια εποχή στο Παρίσι χτίζονται το Ozenfant's studio και η villa “La Roche -Jeanneret”.

Το 1925 στη διεθνή έκθεση του Παρισιού στο L' Esprit Nouveau παρουσιάζει το όραμα του για την «**Σύγχρονη Πόλη**». Την ίδια εποχή δημοσιεύει κείμενο του με τίτλο L' Art decorative d' aujourd' hui, καθώς και μαζί με τον Ozenfant το κείμενο La Peinture moderne. Το 1926 κάτι τραγικό συμβαίνει στην οικογένεια του αλλά αυτό δεν τον πτοεί, ο πατέρας του πεθαίνει στις 11 Απριλίου και ο ίδιος ακμαίος συνεχίζει να χτίζει όπως το “Cook House” και το “Church house”. Το 1927 λαμβάνει μέρος σε έναν διαγωνισμό για την Κοινωνία των Εθνών στην Γενεύη όπου τα σχέδια του απορρίπτονται. Ένα χρόνο αργότερα το 1928 λαμβάνει μέρος σε ένα διαγωνισμό για την ανάθεση του έργου “Centrosyos Building” στη Μόσχα, το οποίο τελικά αναλαμβάνει και ολοκληρώνει πριν το 1936. Σε όλη αυτή την επιτυχία έρχεται να πάρει θέση και στα Διεθνή Συνέδρια

1.2 Villa Jeanneret-Perret 1912

Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής «C. I. A. M» όπου του παρουσιάζονται νέοι ορίζοντες, άξιο αναφοράς είναι ότι ο Le Corbusier αποτέλεσε ένα από τα ευρηματικά μέλη του C. I. A.M. Σε ηλικία 42 ετών έχει πολλά να μας υποδείξει για τον τρόπο κατασκευής κατοικιών που έχουν σκοπό να υπηρετούν τον άνθρωπο και τις ανάγκες του. Με στόχο πάντα τις ανάγκες του ανθρώπου το 1929 αποφασίζει και πραγματοποιεί ένα ταξίδι στη Βόρεια Αμερική με σκοπό να σχεδιάσει οικήματα μικρού κόστους.

Ένα χρόνο αργότερα ολοκληρώνει την Villa Savoye. Το Μάρτιο δίνει μία διάλεξη στην Αλγερία και ανακαλύπτει τις πόλεις στο Μ'ζαρ και ιδρύει το περιοδικό "Plans".

Παρατηρούμε ότι κάθε χρόνο της ζωής του έχει να μας παρουσιάσει και κάτι καινούργιο στα επαγγελματικά του σχέδια, αυτό δείχνει έναν άνθρωπο με ανήσυχο πνεύμα που δεν ηρεμεί ποτέ. Η πρόταση του για το παλάτι του Σοβιετικού σώματος της Μόσχας απορρίπτεται το 1932. Την ίδια χρονιά για την βιομηχανική Γενεύη κατασκευάζεται ένα οικοδόμημα το "Clarte Building" το οποίο είναι άξιο αναφοράς διότι κατασκευάστηκε εξολοκλήρου από ατσάλι. Το 1933 έχει καταθέσει πρόταση για να χτίσει πολυκατοικίες στη Ζυρίχη για τους Ελβετούς καθώς και μία σειρά από όμοιες πολυκατοικίες που είναι χτισμένες σε επικλινές έδαφος ή χωρίζονται με μεσοτοιχία, το δεύτερο αποτελεί πρόταση για την Αλγερία, προτάσεις όμως οι οποίες μένουν απραγματοποίητες όπως σχέδια του για την Γενεύη και την Στοκχόλμη. Την παρουσία του κάνει το ίδιο έτος στην πόλη της Αθήνας λαμβάνοντας μέρος στο τέταρτο "C. I. A. M", το οποίο είχε ως θέμα «*την λειτουργική πόλη*».

1.3 Villa Shwob 1916

Το 1934 ο Le Corbusier κατασκευάζει μία πολυκατοικία στην οδό Nungesser-et-Coli, στο Παρίσι όπου στο ίδιο κτίριο ενσωματώνει και το δικό του στούντιο διαμέρισμα. Η γοητεία που έχει για την αεροναυτική μηχανική παρουσιάζεται στο εικονογραφημένο βιβλίο του που εκδίδεται το 1935 στο Λονδίνο με τίτλο "Aircraft", επίσης του αρέσει πολύ αυτού του είδους η μεταφορά για αυτό και την χρησιμοποιεί συχνά. Το αφήνουν κατάπληκτο το φως που πέφτει πάνω στις πεδιάδες και τα ποτάμια λάβας στην Βόρειο Αμερική, φτιάχνει γενικά σχέδια για το Μπουένος Άιρες και το Σάο Πάολο ακολουθώντας πιστά την νοοτροπία της Αλγερίας.

Αυτές οι δραστηριότητες είναι μία συνεχόμενη αλυσίδα που μας δείχνουν την ανάμειξη του Le Corbusier ως εργοδότη και ως τεχνοκράτη, όλα αυτά που τον περιστρέφουν του προκαλούν ενθουσιασμό για τα πάντα γύρω από την τεχνική και αποτελούν προπαγάνδα για τους εκλεκτούς τεχνικούς. Πάντα προσπαθούσε να πείσει τους «Αυταρχικούς» να κάνουν ριζικές αλλαγές ικανές για την «κινητοποίηση» της γης, αυτό ήταν απαλωτρίωση χωρίς αποζημίωση και αποτελούσε διαταγή βεληνεκούς έξω από τα δικά του μεγάλα σχέδια.

Την περίοδο που είχε γίνει γνωστός μεταξύ του 1928 και 1931 με το πενταετές σχέδιο του για την Σοβιετική Ένωση συμπεριλήφθηκε στο Plan-Obus για την Αλγερία για την διφορούμενη στρατηγική του μοντερνισμού, υποστηρίχτηκε από τα σχόλια των εφημερίδων - περιοδικών Plans και Prelude τα οποία συνεισέφεραν και αυτά από κοινού μεταξύ 1931-1936. Η εναλλακτική ανάμεσα στην «Αμερικανοποίηση» και στον «Κομμουνισμό» του έδωσαν την εντύπωση ότι αυτά αποτέλεσαν αιτία για την κατάσταση της Ευρώπης. Η ιδέα της «Γραμμικής Βιομηχανικής Πόλης» ήταν μία αντιγραφή από την Ρωσία και χρησιμοποιήθηκε για τα αστικά σχέδια της Moravias, το 1935 θα είχε γίνει ένας από τους τρεις ανθρώπινους θεσμούς, το τελευταίο θεωρητικό σύστημα επινοήθηκε από τον Le Corbusier και εκδόθηκε το 1945.

Μετά την απάτη των ευμεγεθών κτιρίων, ένα ανέφικτο σχέδιο το οποίο δύναται να έχει καταστροφικές συνέπειες αλλά η ώθηση του κοινού μπαίνει σε εφαρμογή, μικρής κλίμακας σχέδια σε πραγματικό χώρο, μετά το 1945 εργάζεται λίγο πάνω σε έργα από σκυρόδεμα. Εν τω μεταξύ η κατάληψη της Γαλλίας από τους Γερμανούς του έκοψαν την φόρα προσπαθώντας να τον βάλουν σε μία δοκιμασία για διάφορα θέματα η Αγγλική κυβέρνηση προσπαθεί να τον πείσει με την πείρα της να αλλάξουν τα πιστεύω του. Ή επιτυχής και ταυτόχρονα τόσο ριψοκίνδυνη δημοσίευση όσο και το περιεχόμενο, της «**Χάρτας των Αθηνών**» το 1943, ένα εγχειρίδιο για την λειτουργική πόλη, σκεπτόμενος όμως και την «Αντίσταση» σφυρηλάτησε μία καινούρια χώρα για μετά την απελευθέρωση.

Αφήνοντας πίσω τα 60 γενέθλια του ο Le Corbusier ξεκίνησε νέα ζωή. Όπως η κατασκευή του αρχηγείου Ηνωμένων Εθνών στην Νέα Υόρκη, βασισμένο στις ιδέες του αλλά εκτελέστηκαν από άλλους, ένα ρητό που είτε τότε ήταν «αισθάνομαι ξεγυμνωμένος από όλα ατομικά μου δικαιώματα σαν να ένα καμένο δάσος», η ανακατασκευή της Ευρώπης στα δικά του μάτια ήταν ανεπιτυχής διότι απέτυχε να εφαρμόσει ένα από τα δικά του σχέδια πόλεως που εκτελούνταν. Ανάλαβε όμως την διαχείριση του να χτίσει τις πρώτες Ηνωμένες κατοικίες στη Μασσαλία, μία σύνθετη στέγαση, που πρωτοτύπησε λόγω των μεγάλων διαμερισμάτων κάτι το οποίο είχε ονειρευτεί παίζοντας το 1922. Αρχισε να φτιάχνει αγάλματα με την βοήθεια της κατασκευάστριας Joseph Savina το 1946, επίσης ανέπτυξε την θεωρία του για την μείζων τέχνη. Μετά τον εορτασμό της τεχνικής αισθητικής στρέφεται στη δημιουργία ενός «ανείπωτου χώρου», μίας αρχιτεκτονικής σύνθεσης, υπεράνω ανάλυσης από μηχανικούς. Προσπάθησε να δημιουργήσει έναν υπερμεγέθη μάκρος έτσι ώστε να προσδώσει μεγαλύτερη συνοχή στην δουλειά του με βάση το “Modulor”, ένα σύστημα από γενική αναλογία βασισμένο σε χρυσή βάση και σε ανθρώπινη κλίμακα, το οποίο μπορούσε να υποστυλώσει όλο το σχέδιο επάνω μέχρι το 1965. Το δίδυμο βιβλίο που εκδίδει όπως λόγου χάριν Les Plans de Paris, L’ Atelier de la recherche patiente και το Le Poeme de l’ angle droit, δεν ήταν πλέον μανιφέστο αλλά αισθητική συμπαθητικών αντικειμένων, ενσωματώνουν όλα τις απόψεις από τις γραμμές με τις οποίες σκέφτεται σε ποιο θεωρητικές αναμειξεις ανοίγοντας το δρόμο της αυτοβιογραφίας του.

Όταν αναλαμβάνει την γλυπτική στην Ronchamp εκκλησιά 1951-1955 και όταν χρησιμοποιεί τοπικό ιδίωμα στην κτιριακή κατασκευή για το Jaoul Houses και τα δύο σοκάρον τον ίδιο θετικά με όλη την λευκή αισθητική. Ευχαριστεί για την εμπιστοσύνη που του έδειξε ο Ινδός πρωθυπουργός Jawarhalal Nehru, τελικά αναλαμβάνει να διευθύνει και να σχεδιάσει εξολοκλήρου την πόλη Chandigarh από την αρχή και αναλαμβάνει την διοίκηση των κτιρίων του Punjab. Την ίδια περίοδο χτίζει δύο σπίτια και το κτίριο Ahmedabad στο οποίο έκανε έξυπνη χρήση της ατμόσφαιρας και του φωτός στην Ινδία, το οποίο ήταν και το αγαπημένο του θέμα. Τα σχέδια του μακρά σαν την Ιαπωνία στην οποία έχτισε το «Εθνικό Μουσείο Δυτικής Τέχνης» στο Τόκιο το 1959 και στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου σχεδίασε το «Ξυλουργικό Κέντρο Εικονικής Τέχνης» για το πανεπιστήμιο του Harvard το 1959-1962, ο Le Corbusier επίσης είχε συνήθεια να περνάει τα καλοκαίρια του σε κάποιο βαθμό σαν ερημίτης, στο μικρό ξύλινο σπίτι δίπλα στο Mediterranean, ή στο στούντιό του στην οδό Nungesser-et- Coli στο Παρίσι.

Στο τελικό του σχέδιο που παρουσίασε δεν υπήρχε κανένα ίχνος αυτόϊκανοποίησης ή αυταρέσκεια, αλλά αντί αυτών γίνεται αναφορά στην νευρικότητά του εξ' ιδίας των παλαιών χρόνων. Αυτά τον απασχολούσαν σε πνευματικό επίπεδο σαν στο μοναστήρι των Δομινικανών στο La Tourette και η μη ολοκληρωμένη Εκκλησία. Εξερεύνησαν νέα είδη τεχνικής και αισθητικής δυνατότητας όπως είναι η Philips Pavilion που την παρουσίασε ο Le Corbusier το 1958 σε όλο τον κόσμο των Βρυξελλών.

1.4 Villa La Roche-Jeanerette 1923

Αλλά επίσης αναπολούσαν τα αποτελέσματα της διαδικασίας, την οποία ο Le Corbusier ενημέρωσε τα θέματα της αρχικής του δουλειάς, όπως λόγου χάριν τα «αρχιτεκτονικός περίπατος» και «ανοιχτό πλάνο» και ξαναανακαλύπτει τις πόλεις οι οποίες για πρώτη φορά κέρδισαν την καρδιά του, όπως η Βενετία, με το νοσοκομειακό σχέδιο.

Μέχρι και πριν το θάνατο το, το 1965, η δουλειά του παραμένει κατοπτρική και ήταν εμπνευσμένος από τις αναμνήσεις του για τα κτίρια και τους ανοιχτούς χώρους τα οποία είδε μία φορά, καθώς και την δική του δημιουργική δουλειά.

Κοιτάζοντας την μεγάλη του καριέρα, ο Le Corbusier συνδέθηκε σαν προσωπικότητα με τις ενωμένες πολυκατοικίες και την εκκλησία της Ronchamp, καθώς και για τα καυστικά σχόλια του κάτι το οποίο ποτέ δεν ξέχναγε να κάνει, και άρχισε να παίρνει μελαγχολικό ύφος ολοένα και περισσότερα καθώς τα χρόνια περνούσαν. Ένα μία φορά προσπαθούσες να καταλάβεις την προσωπικότητα του έτσι όπως ήταν το 1920, θα αντιλαμβανόσουν ότι ήταν βιομηχανικός κατασκευαστής, ζωγράφος ακόμα και εάν είχε διωχτεί από τους επαγγελματίες ζωγράφους, ήταν δοκιμογράφος, επικριτής, δημοσιογράφος, διακοσμητής εσωτερικών χώρων. Η στρουμπουλή προσωπικότητα του, έτσι όπως αυτοπαρουσιάζεται ο ίδιος το κοινό είχε λόγω ύπαρξης γιατί πάντα ήθελε να ανακαλύπτει κάτι εκ νέου. Σε ένα του γράμμα το 1926 φανερώνει την διπρότητα του: « *To Le Corbusier είναι ένα ψευδώνυμο. Ο Le Corbusier είναι αρχιτεκτονικός δημιουργός και μόνο αυτό. Διώκεται στερούμενος τις ιδέες του...είναι μία αυτοτελής οντότητα με βαρύτητα και αίμα. Ο Charles-Edouard Jeanneret είναι ένας άντρας με σάρκα και αίμα, ο οποίος έχει περάσει δύσκολες περιπέτειες και σε κάποιο βαθμό στη ζωή του. Ο Charles-Edouard Jeanneet φτιάχνει πίνακες, χωρίς να είναι ζωγράφος, από πάντα ήταν παθιασμένος με την ζωγραφική και πάντα ζωγράφιζε*». Είναι αυτή η διπρότητα όπου τον κάνει τον πιο ριζικό κατασκευαστή και ενδιαφέρεται στο να διευρύνει την θέα των πινάκων του.

1.5 High Court 1951-1955

Ο κύκλος στον οποίο ο Le Corbusier ανέπτυξε και περιέλαβε αρκετές παραγωγές, ξεκίνησαν από την πατρική φιγούρα όπως L' Eplattenier και τον Auguste Perret, που ήταν συμπωματικά μόνο δέκα χρόνια μεγαλύτερος από τον Peter Fischer, για κάποιον στον οποίο έδειχνε αιώνιο σεβασμό και στοργή. Η επαφή του με τον Ludwig Mies van der Roce ήταν μεμονωμένη και με τον Walter Gropius σε κάποιο βαθμό περισσότερο έντονη. Ο Le Corbusier υποστήριξε το πρόγραμμα Bauhaus και έγινε υποστηρικτής του, μαζί με τον Gropius στο συνέδριο του διεθνούς αρχιτεκτονικού μοντερνισμού (C. I. A. M) το οποίο έγινε μεταξύ του 1928-1959 προσπάθησαν να προωθήσουν τις ριζοσπαστικές ιδέες τους μπροστά στην αρχιτεκτονική ελίτ. Ήταν κοντινός φίλος με τον ιστορικό τέχνης και γενικό γραμματέα του C. I. A. M , Sigfried Giedion αλλά οι σχέσεις του με κάποια από τα Γαλλικά μέλη του C. I. A. M ήταν πολύ δύσκολες όπως για παράδειγμα με τον Andre Lurcat. Ήταν σχεδόν βέβαιος για τις επαφές του οι οποίες ήταν επίσης και σημαντικές, όπως αυτές αποδείχτηκαν με τον Aleksandr Vesnin και την Ρωσική τεχνοτροπία το 1928, και στην Βραζιλία υπήρχε ο Lucio Costa, ο νεαρός αρχιτέκτονας Oscar Niemeyer και ο Affonso Eduardo Reidy. Η σχέση του Le Corbusier με τον Frank Lloyd Wright όπου η δουλειά του είχε γίνει γνωστή σε λίγο χρόνο στο προσκήνιο ήταν πάντα επιφυλακτική, ο Wright του είχε δώσει την εντύπωση ότι ζήλευε το Παριζιάνικο χάρισμα του τόσο πολύ αφού κριτικάρε άγρια τον Le Corbusier στην Μασσαλία για τις ηνωμένες κατοικίες.

1.6 United d'habitation 1946-1952

Οι κοντινοί φίλοι του Le Corbusier δεν ήταν άλλοι από τους, Pierre Jeanneret, Charlotte Perriand και τον Jean Prouve, οι οποίοι μετείχαν ενεργά στο αριστερό πολιτικό μέλλον και ψυχράθηκαν με τον Le Corbusier αργά το 1930 κατά κύριο λόγο για πολιτικούς λόγους. Γιάννης Ξενάκης, Balkrishna Doshi και ο Jean-

Louis Veret και πολλοί άλλοι τον βοήθησαν να υλοποιήσει διάφορα σχέδια τα τελευταία δέκα χρόνια της ζωής του, επίσης προσπάθησαν να πραγματοποιήσουν τα σχέδια τα οποία δεν είχαν εκτελεστεί κατά την διάρκεια της αρχιτεκτονικής του ζωής.

Από την στιγμή όπου η L' Esprit nouveau έγινε γνωστή στην παγκόσμια σκηνή ο Le Corbusier έγινε διάσημη φιγούρα. Τα εικονοκλαστικά άρθρα του έκαναν τον πρώτο Νιτσεϊκό επαναστάτη και τον κατάστρεψε, πριν οι πρώτες κατασκευές του βοηθήσουν τους αρχηγούς της Ρωσίας είδαν σε εκείνον « τον άνθρωπο των επιτευγμάτων». Χλεύαζε τον Dalí και σαν αντικομμουνιστική κριτική έγραψε «ο Μπολσεβικισμός Δούρειος Ίππος». Στα επικριτικά του μάτια για τις Ηνωμένες κατοικίες εξελίχθηκε σε «ανισόροπο» ή σε «θηρίο» σαν σκληρό τσιμέντο μετά το 1945. Ο ιστορικός τέχνης Pierre Francastel τον υποκινεί στο να περιμένει την ευτυχία από τους ένοικους των κατοικιών οι οποίοι επέλεξαν υιοθετώντας την δική του προσέγγιση.

Το 1950, Le Corbusier ήταν αδιαμφισβήτητα μία διασημότητα, ακόμα είχε πάνω κάτω δει στους πολιτικούς υπαλλήλους της Γαλλίας πριν ο πρόεδρος της κουλτούρας Andre Marlaux του αναθέσει να χτίσει το Μουσείο που περίμενε να δημιουργήσει τα τελευταία 30 χρόνια. Σε αυτά τα χρόνια το στίλ του χρησιμοποιήθηκε παγκοσμίως, ήταν η ώρα τώρα της γελοιογραφίας, η κριτική είχε σειρά και ύστερα η ακαμψία στη δουλειά του εκείνα τα χρόνια το οποίο ανακαλύπτεται από τον αρχιτεκτονικό κριτικό Colin Rowe και πολλούς άλλους νέους Αμερικανούς αρχιτέκτονες. Εκείνο το σημείο ήταν ή αρχή για μία νέα ανάπτυξη, ωθούμενος από τους ιστορικούς αρχιτέκτονες προσπαθούσε να ανοικοδομήσει με νέα υλικά μία επιμελής γενεαλογία για τα έργα του και τις ιδέες του. Από τότε τίποτα δεν του ξεφεύγει, από τα πιο ανεπαίσθητα επεισόδια του Le Corbusier μέχρι τα πιο μεγάλα εσωτερικά- εξωτερικά μυστικά της σχέσης του με τους «Αυταρχικούς».

Ο Le Corbusier πεθαίνει στις 27 Αυγούστου του 1965 σε ηλικία 78 ετών στο Roquebrune- Cap Martin. Ο Andre Marlaux τίμησε τον αρχιτέκτονα με νεκρώσιμη τελετή στο Λούβρο την πρώτη του Σεπτέμβρη. Ολοκληρώνοντας έχω να παραθέσω ότι ο Le Corbusier έχτισε 75 κτίρια σε 12 χώρες και ανέλαβε 42 μεγάλα σχέδια πόλεων.

Άφησε πίσω του 8.000 σχέδια, πάνω από 400 πίνακες και φωτογραφίες, 44 αγάλματα και 27 ταπετσαρίες από κινούμενα σχέδια. Έγραψε 34 βιβλίο, σε σύνολο σελίδων 7.000 χωρίς τα άρθρα του, έδωσε διαλέξεις και άφησε πάνω από 6.500 ιδιωτικά γράμματα και μην ξεχνάμε τα ογκώδη κείμενα της δουλειάς του.

1.7 Cite De Refuge 1929-1933

2.ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Με τον όρο Αρχιτεκτονική, χρησιμοποιείς πέτρα, ξύλο και σκυρόδεμα και με τα υλικά αυτά χτίζεις σπίτια και παλάτια. Αυτό είναι κατασκευή. Η εφευρετικότητα εμφανίζεται πάνω στη δουλειά. Όμως ξαφνικά αγγίζεις την καρδιά μου, μου κάνεις καλό, νιώθω ευτυχισμένος και λέω: *Αυτό είναι όμορφο*. Αυτό είναι Αρχιτεκτονική. Εδώ εισχωρεί η τέχνη. Το σπίτι μου είναι πρακτικό. Σε ευχαριστώ όπως θα ευχαριστούσα και τους μηχανικούς των σιδηροδρόμων ή όσους δουλεύουν σε τηλεφωνικές υπηρεσίες. Δεν άγγιξες την καρδιά μου. Φαντάσου όμως την συγκίνηση μου εάν οι τοίχοι υψώνονταν στα ουράνια. Αγγίζω, να διακρίνω τις προθέσεις σου. Φέρθηκες φιλικά, βίαια, γοητευτικά, ευγενικά, μου το λένε οι πέτρες που έχτισες. Με καθλώνεις σε μία ορισμένη θέση και τα μάτια μου κοιτούν.

Κοιτούν κάτι που εκφράζει μία σκέψη. Μια σκέψη που αποκαλύπτεται χωρίς λέξεις και ήχους αποκλειστικά και μόνο μέσα από τις μορφές και την αμοιβαία τους σχέση. Οι αμοιβαίες σχέσεις δεν αναφέρονται απαραίτητα σε κάτι πρακτικό ή περιγραφικό, είναι μία μαθηματική σύλληψη του νου σου, είναι η γλώσσα της Αρχιτεκτονικής. Χρησιμοποιώντας αδρανή υλικά και ξεκινώντας από συνθήκες λιγότερο ή περισσότερο λειτουργικής διαμόρφωσης σχέσεις που προκαλούν την συγκίνηση μου. **Αυτό είναι ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ**

« Le Corbusier »

2.2 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΠΡΙΝ ΤΟΝ LE CORBUSIER

Η νέα αρχιτεκτονική του 17^{ου} αιώνα που πρωτοεμφανίζεται στην Ιταλία είναι η μπαρόκ αρχιτεκτονική και γρήγορα εξαπλώνεται και στην υπόλοιπη Ευρώπη. Δανείζεται το αισθητικό λεξιλόγιο της αναγεννησιακής αρχιτεκτονικής και το χρησιμοποιεί με έναν πιο θεατρικό, πιο ρητορικό και πιο επιδεικτικό, εκφράζοντας τον θρίαμβο της απολυταρχικής εξουσίας και της εκκλησίας. Νέες αρχιτεκτονικές αντιλήψεις για το χρώμα, το φως και τη σκιά χαρακτηρίζουν το μπαρόκ. Σε γενικές γραμμές η μπαρόκ αρχιτεκτονική χαρακτηρίζεται από την άφθονη και υπερβολική χρήση των υλικών, παιχνιδιών σκιάς και φωτός, καθώς και χρώματος. Είναι λάθος να θεωρούμε πως το μπαρόκ είναι ομοούσιο της Αντιμεταρρύθμισης, καθώς υιοθετήθηκε επίσης και από την ελίτ των προτεσταντικών χωρών της Βόρειας Ευρώπης και των σλαβικών ορθόδοξων χωρών. Παρόλα αυτά είναι γενικώς αποδεδειγμένο και αποδεκτό πως η μπαρόκ αρχιτεκτονική γεννιέται στη Ρώμη, και πως η γέννηση του είναι συνεπακόλουθη της γέννησης της Αδελφότητας του Ιησού, η οποία ιδρύθηκε με απώτερο στόχο να ενισχύσει την χαμένη επιρροή της Καθολικής Εκκλησίας και να εκχριστιανίσει το Νέο Κόσμο. Το τελευταίο δημιούργημα του Μιχαήλ Άγγελου, η βασιλική του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό μπορεί να θεωρηθεί ως προάγγελος του μπαρόκ στην αρχιτεκτονική με τις κολοσσιαίες διαστάσεις της.

Η αρχιτεκτονική μπαρόκ χαρακτηρίζεται από αφθονία. Με την τεχνική πρόοδο και τις προόδους στην στατική, οι νάρθηκες στις εκκλησίες γίνονται μεγαλύτεροι, σε κάποιες περιπτώσεις αποκτούν σχήμα στρόγγυλο. Οι αρχιτέκτονες δεν διστάζουν να στραφούν προς μια υπερβολική διακόσμηση, ιδιαίτερα στην Ισπανία. Πολλαπλασιάζετε η χρήση πολύχρωμων μαρμάρων και του στόκου. Οι τοιχογραφίες στις οροφές φέρουν ένα άγγιγμα χρώματος. Πολύ συχνά αυτές "ανοίγουν" κατά κάποιο τρόπο τον χώρο, φέροντας ως σχέδιο τον ουρανό, και δίνοντας την εντύπωση μιας ελευθερίας, μιας απεραντοσύνης, ενός μεγαλείου. Η χρήση του φως-σκιά καθώς και των παιχνιδιών του φωτός γίνεται πλέον το κύριο μέλημα των αρχιτεκτόνων. Τα παράθυρα και τα ανοίγματα μεγαλώνουν, αφήνοντας το φως να χυθεί άπλετα μέσα στους χώρους, δημιουργώντας εκρηκτικές αντιθέσεις με τα σκούρα σημεία των εσωτερικών χώρων. Το σχέδιο των πρώτων εκκλησιών μπαρόκ παραμένει "σοφό" και διατηρεί το σχήμα της κλασσικής βασιλικής. Αυτό που κάνει τις εκκλησίες "μπαρόκ" είναι το γεγονός πως η πρόσοψη τους αντιμετωπίζεται ως ένα προσκηνίο αρχαίου θεάτρου, με κίονες, κόγχες και κοιλώματα γεμάτα γλυπτά κτλ.

Ποτέ πριν και πολύ σπάνια μετά έχουν κατασκευαστεί βωμοί εκκλησιών όπως ακριβώς μία θεατρική σκηνή, περιστοιχισμένη από κίονες, αγγέλους και αγίους, οι οποίοι είναι σαν σε θεατρική παράσταση, βιβλικές σκηνές πάνω σε ένα κρεμασμένο πανί στην πίσω σκηνή, ο εκάστοτε προστάτης-άγιος της εκκλησίας σμιλευμένος στο προσκήνιο. Τα πάντα θυμίζουν έντονα θεατρική σκηνή.

Αν κλασικισμός είναι ο σεβασμός προς την αρχαία ελληνική και ρωμαϊκή τέχνη, το μπαρόκ διακρίνεται από την καινοτομία. Δίχως αμφιβολία ποτέ πριν οι αρχιτέκτονες δεν ήταν τόσο ελεύθεροι να δοκιμάσουν νέες μορφές. Το μπαρόκ καινοτομεί πραγματικά στην ιδέα της πόλης. Η ιταλική Αναγέννηση είχε αρχίσει ήδη να επανεξετάζει τον ουρμπανισμό, την αστυφιλία δηλαδή, αλλά όλα αυτά στα στενά περιθώρια της μεσαιωνικής πόλης. Τον Μεσαίωνα οι περισσότεροι άνθρωποι ζουν σε μικρά χωριά, στο ύπαιθρο, ενώ οι πόλεις είναι λίγες και μικρές.

Μόλις με τη δύση των μεσαιωνικών χρόνων η πόλη αποκτά περισσότερη σημασία και δύναμη. Το μπαρόκ αντιθέτως, ανοίγει την πόλη. Οραματίζεται την πόλη ως κέντρο όλων των εξουσιών. όπως όλη η φύση του μπαρόκ, τα πάντα άρχισαν στη Ρώμη. Το

μπαρόκ εμφανίζεται στο δεύτερο μισό του 16ου αιώνα, πρώτα στη Ρώμη, και αργότερα και στην υπόλοιπη Ιταλία. Πρωτοπόρος του ιταλικού μπαρόκ θεωρείται ο Κάρλο Μαντέρνο (*Carlo Maderno*) με την *église Sainte-Suzanne*, κατασκευασμένη μεταξύ 1585 και 1603. Ο δυναμικός ρυθμός των κίωνων, η κεντρική και περίπλοκη πρόσοψη, τα αγάλματα που είναι τοποθετημένα στις κόγχες και τις εσοχές

1.7 Το ανάκτορο Vaux le Vicomte

θυμίζοντας έντονα αρχαίο θέατρο, όλα αυτά συνηγορούν στη πρώτη εμφάνιση του μπαρόκ. Το πιο πετυχημένο παράδειγμα είναι η τραπεζοειδής προσέγγιση προς την βασιλική του Αγίου Πέτρου που προσφέρει η πλατεία του Αγίου Πέτρου, σχεδιασμένη από τον Μπερνίνι. Θεωρείται το αριστούργημα της μπαρόκ θεατρικότητας. Δύο κιονοστοιχίες δίνουν το σχήμα της τεράστιας πλατείας, εκτεινόμενες από την βασιλική ως τους δύο βραχίονες που βρίσκονται στην άκρη της πλατείας, υποδέχοντας τα πλήθη. Το ελλειπτικό σχήμα είναι τυπικό μπαρόκ.

Οι Γάλλοι ονομάζουνε "κλασική" την αρχιτεκτονική του αιώνα του Λουδοβίκου ΙΔ', δηλαδή του 17ου αιώνα, και απορρίπτουνε την ονομασία "μπαρόκ". Αυτή η αντιπαράθεση μεταξύ ενός "λογικού" κλασικισμού *a la françaίζ* και ενός "υπερβολικού" μπαρόκ σε ιταλικό στυλ οφείλεται στην γενική θέληση που επικρατούσε στη Γαλλία τον 17ο αιώνα να αντικαταστήσουν τη Ρώμη. Και πράγματι, είναι οι Βερσαλλίες και η αυλή του βασιλιά-ήλιου που παίρνουν τη θέση της Ρώμης ως κοιτίδα πολιτισμού και πρότυπο προς μίμηση για την υπόλοιπη Ευρώπη. Η οριστική ρήξη έρχεται το 1665 όταν ο Λουδοβίκος απορρίπτει τα σχέδια του Ιταλού αρχιτέκτονα Μπερνίνι για τις κιονοστοιχίες του Λούβρου : Ο πιο διάσημος και ο πιο ζητημένος αρχιτέκτονας της Ευρώπης εκείνη την εποχή απορρίπτεται από τη γαλλική βασιλική αυλή. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως η αρχιτεκτονική κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Λουδοβίκου ΙΔ' και διαδόχου του Λουδοβίκου ΙΕ' δεν περιλαμβάνει τίποτε το μπαρόκ.

Αντιθέτως το γούστο για την μεγαλοπρέπεια, την προοπτική και την πολυτελή διακόσμηση φανερώνει αρκετά την επίδραση του μπαρόκ και στη Γαλλία. Μάλιστα πολλοί ιστορικοί της τέχνης θεωρούν πως η αρχιτεκτονική στη συγκεκριμένη χρονική περίοδο στη Γαλλία ήταν αποκλειστικά και μόνο μπαρόκ.

Σκοπός του μπαρόκ είναι πρωτίστως να εντυπωσιάσει καθώς και να εξυψώσει τον άνθρωπο μέσα από τα πάθη και τα συναισθήματα του. Σε αντίθεση με τις ιδεολογικές αρχές του ρομαντικού κινήματος, ο άνθρωπος δεν εκλαμβάνεται ως μονάδα αλλά ως μέρος ενός συνόλου. Στο μπαρόκ ύφος, σε συμφωνία με το φιλοσοφικό ρεύμα της εποχής, υπάρχουν έντονα τα στοιχεία του ορθολογισμού χωρίς όμως να αποκλείονται και οι συμβολισμοί. Ο όρος μπαρόκ προέρχεται πιθανότατα από την πορτογαλική λέξη *barocco*, που σημαίνει το ακανόνιστο μαργαριτάρι και ως επίθετο δηλώνει γενικά την έννοια του ασυνήθιστου ή παράδοξου. Η επιτυχία του Μπαρόκ οφείλεται σε ένα μεγάλο βαθμό και στην στήριξη της Καθολικής εκκλησίας, η οποία χρησιμοποίησε την τεχνοτροπία του και το δραματικό του ύφος για την αναπαράσταση πολλών θρησκευτικών θεμάτων που προκαλούσαν την συναισθηματική συμμετοχή του θεατή. Επιπλέον, η αριστοκρατία της εποχής και η βασιλική εξουσία ευνοήθηκε από το επιβλητικό ύφος του μπαρόκ για την κατασκευή ανάλογων κτιρίων ή παλατιών που ενίσχυαν το κύρος της. Σε χώρες με έντονη παρουσία του προτεσταντικού κινήματος, όπως η Ολλανδία ή η Αγγλία, το μπαρόκ δεν κατάφερε να επικρατήσει. Σε αντίθεση με το αναγεννησιακό ύφος που βασίστηκε κυρίως στη λογική, το ύφος του μπαρόκ απευθύνεται περισσότερο στο συναίσθημα. Παράλληλα χαρακτηρίζεται σχεδόν σε όλες τις καλλιτεχνικές εμφανίσεις του από ένα αίσθημα δέους και μεγαλείου καθώς και μια υπερβολή στη διακόσμηση και την πολυτέλεια που αναδεικνύουν ένα επιβλητικό και πομπώδες ύφος. Τα κυριότερα μέσα που χρησιμοποίησε στις εικαστικές τέχνες είναι οι καμπύλες γραμμές, οι πολύπλοκοι διαπλεκόμενοι όγκοι, η αυστηρή ιεράρχηση των χώρων, η απόδοση της κίνησης, η εκμετάλλευση του φωτός και η δημιουργία έντονων αντιθέσεων είτε με τη μορφή εσοχών στην αρχιτεκτονική, είτε μέσω έντονων φωτοσκιάσεων στη ζωγραφική.

Ως τυπικά χαρακτηριστικά της μπαρόκ αρχιτεκτονικής μπορούμε να αναφέρουμε:

- Τη δραματική χρήση του φωτισμού με έντονες αντιθέσεις
- Την υπερβολική χρήση διακοσμητικών στοιχείων συμπεριλαμβανομένου και μεμονωμένων γλυπτών στο εξωτερικό
- Μεγάλης κλίμακας διακοσμητικές αναπαραστάσεις στις οροφές των κτιρίων
- Έντονη σύνδεση της αρχιτεκτονικής με την ζωγραφική

Το βασικό αρχιτεκτονικό μπαρόκ σχήμα προβλέπει την ύπαρξη ενός κεντρικού και κυρίαρχου οικοδομήματος στο οποίο προστίθενται δύο πλάγιες πτέρυγες και παράλληλα εμπλουτίζεται από ένα χαμηλότερο προεξέχον κτίσμα. Η μπαρόκ αρχιτεκτονική συνδέεται ουσιαστικά με μία βαθύτερη αλλαγή στην αντίληψη γύρω από το ρόλο των δημόσιων κτιρίων. Για τις πόλεις του 17ου αιώνα, το κτίριο εκλαμβάνεται ως μέρος ενός ευρύτερου συστήματος και όχι ως ένα απλό ανεξάρτητο οικοδομικό σύνολο. Κατά συνέπεια, οι δημόσιοι ελεύθεροι χώροι μεταξύ των κτισμάτων οφείλουν επίσης να σχεδιαστούν επιμελώς. Διαμορφώθηκαν έτσι δύο νέοι τύποι πλατείας, η κυκλική και η τετραγωνική. Επιπλέον οι δρόμοι οργανώνονται πιο διεξοδικά και συχνά αποτελούν επίσης αντικείμενα διακόσμησης.

Ο Claude Mignot σε κατάλογο έκθεσης για την Μπαρόκ αρχιτεκτονική αναφέρει χαρακτηριστικά: «Χώροι δοξαστικοί, χώροι θέασης και χώροι για τον ελεύθερο χρόνο δημιουργούν σημεία από τα οποία εξακτινώνονται οι αρτηρίες και τα οποία αναδομούν την πόλη η οποία αποκαλείται "μπαρόκ". Αναμνήσεις των εφήμερων αφίδων των βασιλικών εισόδων, οι πύλες της πόλης προσλαμβάνουν τη μορφή μόνιμων αφίδων θριάμβου (οι πύλες του Σεν Ντενί και του Σεν Μαρτέν στο Παρίσι, η πύλη ντι Πείρου στο Μονπελιέ), οι κρήνες καθίστανται μνημεία (η φοντάνα ντι Τρέβι στη Ρώμη), οι πλατείες εξισορροπούν τον χώρο για τη θέαση των όψεων των μεγάρων και των ναών, οι περίπατοι οργανώνονται στη θέση των οχυρώσεων και οι γέφυρες προβάλλονται ως εξώστες στους ποταμούς· τέλος, τα θέατρα, σημείο συνάντησης της πολεοδομίας του πρόσκαιρου εξωραϊσμού και της νέας πολεοδομίας του ελευθέρου χρόνου, αναγείρονται στις δημόσιες πλατείες (Νάπολι)». Σημαντικά δείγματα μπαρόκ αρχιτεκτονικής έχουμε εκτός από την Ιταλία, σε χώρες όπως η Γαλλία, η Ισπανία, η Αυστρία, η κεντρική Γερμανία και η Ρωσία.

Η αρχιτεκτονική του 18^{ου} αιώνα χαρακτηρίζεται από την ανάλυση και την εξέταση των κλασικών στοιχείων της αρχιτεκτονικής. Απουσιάζει με λίγα λόγια ο συστηματικός σχεδιασμός και η ουσιαστική μέριμνα για την λειτουργικότητα και την οργανική σύνδεση χρηστικών και καλλιτεχνικών αναγκών. Το κλασικό, τα ιστορικά μορφολογικά στοιχεία καθώς και οι ακανόνιστοι ρυθμοί λαμβάνουν χώρα. Μπορούμε να μιλήσουμε για μία αρχιτεκτονική βασισμένη στην αντιγραφή προϋπάρχουν κτιρίων και κατά κύριο λόγο ιστορικών. Η παραδοσιακή αρχιτεκτονική και οι επεκτεινόμενες ισοπεδωτικές αστικές συμβάσεις δεν αφήνουν χώρο για την ανάπτυξη κάτι καινούργιου. Όλα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα στις αρχιτεκτονικές φόρμες να αναζητούνται πρότυπα με χαρακτηριστικά την τάξη και την λειτουργία, την τήρηση των αρχών της τάξης και της αρμονίας. Χαρακτηριστικό των κτιρίων ήταν η καθαρότητα του όγκου, η δικόσμηση από αετώματα, κίονες, γενικές λεπτομέρειες από τους κλασικούς ναούς. Οι μονόχρωμες καθαρές επιφάνειες με γραμμικές διακοσμήσεις όλα πατούσαν στο πρότυπο της μίμησης για αυτό μελετούνταν τα αρχαία μνημεία της Ρώμης, της Ελλάδας και της Ανατολής.

1.8 Εκκλησία San Carlo, Ρώμη

Για να αναφερθούμε στην αρχιτεκτονική του 19^{ου} αιώνα πρέπει να αποσαφηνίσουμε την σημασία κάποιας λέξης που δεν είναι άλλη από τον Νεοκλασικισμό, ο οποίος είναι το ρεύμα της τέχνης που εμφανίστηκε από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα και τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα και εξέφρασε το θεωρητικό προβληματισμό της εποχής, την επαναστατική ορμή και τα υψηλά οράματα της κοινωνίας. Πρότυπο αποτελούν τα έργα τέχνης της αρχαιότητας, έχουμε δηλαδή μία επιβλητική αρχιτεκτονική σε συνδυασμό με την ελευθερία της φαντασίας και της μίμησης. Μέσω της μίμησης προσεγγίζεται η απλότητα της φύσης, αντικείμενο της, το μέτρο, ο κανόνας, το αληθινό, όλα με σκοπό την διαφύλαξη των αισθητικών και ηθικών αξιών.

Αναζητείται μία μορφή έκφρασης που να προσαρμόζεται τόσο στο προσωπικό γούστο όσο και στις εθνικές ιδιαιτερότητες, η αρχιτεκτονική του Λόντολι και η κριτική της αρχιτεκτονικής του Μελίτσια κάνουν λόγο για την ανάγκη λογικής αντιστοιχίας της μορφής με τη λειτουργία, την ακραία λιτότητα των διακοσμήσεων, την ισορροπία και το μέτρο των όγκων. Η νεοκλασική αρχιτεκτονική έχει χαρακτήρα έντονα τυπολογικό και έτσι οι φόρμες ανταποκρίνονται σε μια λειτουργία και μια χωρητικότητα ορθολογικά υπολογισμένες, η αρχιτεκτονική δεν πρέπει να αντιπροσωπεύει τις φιλόδοξες φαντασιώσεις των ισχυρών (γνωρίσματα μπαρόκ) αλλά να στοχεύει στην ικανοποίηση κοινωνικών και οικονομικών αναγκών (κατασκευή νοσοκομείων, γηροκομείων, φυλακών). Η τεχνική δεν είναι πλέον έμπνευση, ικανότητα, δεξιοτεχνία του ατόμου, αλλά ορθολογικό εργαλείο για την εξυπηρέτηση των αναγκών της κοινωνίας.

1.9 Tivoli Palacio De Seteais, Πορτογαλία

Οι αρχιτέκτονες του νεοκλασικισμού στρέφονται στην πιστή αναπαραγωγή των μορφών του κλασικού κόσμου, αντίθετα οι αρχιτέκτονες του μπαρόκ είχαν χρησιμοποιήσει τα στοιχεία της κλασικής αρχιτεκτονικής σαν αφετηρία για την ανάπτυξη ενός πρωτότυπου στυλ. Το κλασικό μοντέλο παραμένει σημείο αναφοράς για μια σχεδιαστική μεθοδολογία που αντιμετωπίζει σύγχρονα προβλήματα, έχοντας ο νεοκλασικισμός ως πρότυπο ισορροπίας, μέτρου και σαφήνειας την ελληνορωμαϊκή αρχιτεκτονική καταδικάζονται οι υπερβολές του μπαρόκ και του ροκοκό που είχαν βάση την φαντασία των άλλων. Η θεωρία της πολυχρωμίας, η πεποίθηση ότι τα μνημεία της κλασικής αρχαιότητας ήταν διακοσμημένα με λαμπερά χρώματα, η διακόσμηση των νεοκλασικών κτιρίων των πόλεων του Βορρά με το μπλε, το κόκκινο, το κίτρινο. Η προσέγγιση με πάθος για την ακριβή γνώση του αρχιτεκτονικού παρελθόντος των μνημείων, αποτύπωση από τους αρχιτέκτονες με ακρίβεια και λεπτομέρεια, μελέτη της ιστορίας και μορφών των μνημείων, δημιουργία μίας νέας σχέσης με το παρελθόν, μετατρέπουν την γνώση που απέκτησαν από την μελέτη του παρελθόντος σε πράξη. Δίνεται μεγάλη σημασία στην εκπαιδευτική συγκρότηση του καλλιτέχνη με ειδικές δημόσιες σχολές, τις Ακαδημίες. Μέσα από την αντιγραφή των αρχαίων ο καλλιτέχνης δεν ενεργεί συγκινησιακά ως προς το μοντέλο, αλλά με έκφραση τη συγκίνηση με όρους εννοιολογικούς.

Ο νεοκλασικισμός στις αρχές του 19^{ου} αιώνα καταλήγει σε τραγική αποτυχία, με πλήθος οικοδομήματα στον ευρωπαϊκό χώρο, με σιδηροδρομικούς σταθμούς σε ύψος και μορφές αρχαίων ναών, σε εκκλησίες που παγώνουν τον πιστό με το χαρακτήρα αλλά και τα υλικά τους, δημόσια και ιδιωτικά οικοδομήματα που διακρίνονται για το αντιλειτουργικό τους περιεχόμενο. Ουσιαστικά πρόκειται για μεταφύτευση ενός δημιουργήματος με άλλες ανάγκες και άλλους προσανατολισμούς, σε λίγες περιπτώσεις κατάφερε να πετύχει ουσιαστικά αποτελέσματα, δημιουργία περιέργων προεκτάσεων με τη χρησιμοποίηση τύπων και μορφών σε χώρους με άλλες κλιματολογικές συνθήκες και άλλο φως.

Στις χώρες του κεντροευρωπαϊκού χώρου και βορειοευρωπαϊκού τα οικοδομήματα εμφανίζονται βαρύτερα, άψυχα και ψυχρά, σε διάσταση με την πραγματικότητα βρίσκονται τα υλικά, μορφές δυνατότητες και εκφραστικές προεκτάσεις.

2.3 Ο ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ LE CORBUSIER

2.3.1 ΤΟ ΚΛΙΜΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Το τέλος του 19^{ου} και οι αρχές του 20^{ου} αιώνα σηματοδοτούντε με τα πρωτοποριακά κινήματα της Art Nouveau αρχικά και του Μοντερνισμού στη συνέχεια την στροφή της ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής από τα, οπισθοδρομικά σε σχέση με τις εξελίξεις και τετριμμένα από τη συνεχή και άκριτη χρήση, κλασικιστικά πρότυπα στη προσπάθεια εκσυγχρονισμού και εναρμόνισης με τις ραγδαίες αλλαγές. Στην απαίτηση για αισθητική και λειτουργική ανανέωση των ευρωπαϊκών μεγαλουπόλεων που αναπτύσσονταν με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, καθένα από τα κινήματα αυτά έχοντας άλλοτε κοινή και άλλοτε διαφορετική αφετηρία παρήγαγαν νέες αισθητικές προσεγγίσεις και δόκιμες λύσεις που άφησαν βαθύ το αποτύπωμα τους στην ταυτότητα της παγκόσμιας αρχιτεκτονικής.

Η Art Nouveau υπήρξε κίνημα που αναπτύχθηκε κυρίως την τελευταία δεκαετία του 19^{ου} αιώνα και την πρώτη του 2^{ου} (1890-1910) σε διάφορες χώρες. Συνδεδεμένη με τα γαλλικά συμβολιστικά κινήματα της belle époque και τις αισθητικές θεωρίες των Ruskin, Morris και Wilde, η Art Nouveau με την σύνθεση νατουραλιστικών και αφαιρετικών επιδιώξεων, τις ορθολογικές αναζητήσεις και τα φυσικά ή ζωικά διακοσμητικά μοτίβα, την απλοποίηση των όγκων και των εμπλουτισμό τους με περίτεχνα σχήματα και δομές από νέα υλικά όπως το σίδηρο, ο χάλυβας και το γυαλί επιτυγχάνει να δώσει μια νέα διέξοδο στα αισθητικά προβλήματα της μαζικής τεχνοδομής επαναφέροντας στο προσκήνιο τη κατασκευαστική κομψότητα.

1. Κοινές Αφετηρίες Των Αισθητικών Προβληματισμών

Με βασική εκκίνηση την εκατέρωθεν αντίδραση στις νέες συνθήκες που προέκυψαν από την απελευθέρωση της βιομηχανικής παραγωγής και το θρίαμβο των επιστημονικών ανακαλύψεων, τα κινήματα της Art Nouveau και του Μοντερνισμού επιδιώκουν να ανανεώσουν την αρχιτεκτονική καλλιτεχνική έκφραση. Εξετάζοντας και συγκρίνοντας δύο από τους σημαντικότερους αρχιτέκτονες όπως ο Victor Horta με το Maison du Peuple που χτίστηκε για να στεγάσει το Βέλγικο Εργατικό κόμμα και ο Le Corbusier με την Villa Savoye ένα από τα πολλά πολυτελή εξοχικά οικήματα που έχτιζε σε όλη την διάρκεια της σταδιοδρομίας του, επιδιώκεται η κατανόηση των αιτιών που οδήγησαν στην εξαγωγή των συγκεκριμένων αρχιτεκτονικών αποτελεσμάτων.

A. Η Αντίδραση Της Art Nouveau Στην Βιομηχανική Ομοιομορφία

Τον 19^ο αιώνα η εκβιομηχάνιση των ευρωπαϊκών κρατών είχε προχωρήσει σε ολοένα ευρύτερα επίπεδα. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες του αιώνα η οικονομική ανάπτυξη και η διαμόρφωση του καλύτερου βιοτικού επιπέδου των μεσαίων αστικών στρωμάτων προκάλεσε μεγαλύτερα κύματα συσσώρευσης πληθυσμών στα αστικά. Δημιουργούνται νέες πολεοδομικές ανάγκες που απαιτούν την άμεση και μαζική κατασκευή κτιριακών συγκροτημάτων. Η μεγάλη αυτή οικοδομική δραστηριότητα, ωστόσο γρήγορα λαμβάνει τον χαρακτήρα της απουσίας συστηματικού σχεδιασμού και ελλιπούς μέριμνας για την λειτουργικότητα και την οργανική σύνδεση χρηστικών και καλλιτεχνικών αναγκών.

Η ακραιφνώς τυποποιημένη και ομοιόμορφη κατασκευαστική δραστηριότητα των αστικών κέντρων θέτει επιτακτικά το πρόβλημα αισθητικής επανεξέτασης της αστικής καλαισθησίας. Πολύ συχνά, το αισθητικό πρόβλημα επιλύεται πρόχειρα με την βίαιη ανάμιξη διακοσμητικών τύπων, κλασικών ή ιστορικών μορφολογικών στοιχείων και ακανόνιστων ρυθμών που επέφεραν σύγχυση στο συνολικό εικαστικό αποτέλεσμα.

Η αντίδραση των ανανεωτών αρχιτεκτόνων της Art Nouveau διακρίνεται στη τάση για αναβίωση των προβιομηχανικών γηγενών αρχιτεκτονικών μορφολογιών, και ιδιαίτερα της Γοτθικής αρχιτεκτονικής, στη προσπάθεια αισθητικής απόδοσης των περίτεχνων χαρακτηριστικών της ανατολικής κουλτούρας καθώς και τη μίμηση των μορφών του φυσικού πλούτου, όλα προσαρμοσμένα στις σύγχρονες τεχνικές εξελίξεις.

B. Η Άρση Της Διαφοράς Τέχνης – Τεχνικής Από Τον Μοντερνισμό

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι καλλιτεχνικές συνθήκες είχαν ωριμάσει αρκετά για να δεχθούν τη σαρωτική επέλαση του Μοντερνισμού σε όλες τις τέχνες, μεταξύ αυτών και στη αρχιτεκτονική. Η μέχρι τότε αμφισβήτηση των δομικών απόψεων, τελικών και τη γενικότερη αισθητική, προκάλεσε τη γενικευμένη ενεργοποίηση όλων των συστημάτων που αντιτίθενται σε όλες τις εκφράσεις της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής, μεταξύ αυτών και της Art Nouveau, συμπληρώνει με την αντιστοιχία τέχνης και μηχανής. Η αποδοκιμασία του σύγχρονου βιομηχανικού κόσμου και της καπιταλιστικής του οργάνωσης της παραγωγής διατηρείται και οδηγεί στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης τέχνης και βιομηχανίας, άρα και τη σχέση ανθρώπου και μηχανής.

Μέσα από τη δημιουργική σύλληψη και υιοθέτηση των σύγχρονων βιομηχανικών τεχνικών, η μοντέρνα αρχιτεκτονική αναγνωρίζει την αναγκαιότητα της μαζικής παραγωγής και ανακαλύπτει την αισθητική αξία της μηχανής και του βιομηχανικού συμβολισμού γενικότερα. Έτσι επιδιώκει να συμβαδίζει με τις τεχνολογικές εξελίξεις και να διαμορφώνει την καλλιτεχνική της έκφραση σε τεχνοδομικό πεδίο.

Η αφαιρετική της, όμως κατανόηση του σύγχρονου κόσμου εντοπίζει τη καλλιτεχνική δημιουργία στη συναγωγή της από τη συστηματική χρήση καθαρών λογικών σχημάτων και στην ανάδειξη της ηθικής ειλικρίνειας κι αγνότητας της, γεγονός που την αποξενώνει από τα καθιερωμένα γούστα της αστικής καλαισθητικής διακόσμησης και διανοίγει το χάσμα καλλιτέχνη και κοινωνίας παρά την επιδίωξη για μεγαλύτερη αναγκαιότητα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής στη διάθεση του ιστορικού και κοινωνικού γίνεσθαι.

Στη Villa Savoye του Le Corbusier, το τελειότερο(προσωπική άποψη), ίσως δείγμα της μοντέρνας αισθητικής μέχρι πριν το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, το αρχιτεκτονικό έργο αποσπάται από όλη τη προηγούμενη παραδοσιακή αρχιτεκτονική με την οποία βρίσκεται σε συνεχή σχέση διαλεκτικής αντίθεσης και σύνθεσης. Η αναπόφευκτη γυμνότητα και απλότητα μοιάζει αν είναι παραβολή της καθαρής καλλιτεχνικής και ηθικής αλήθειας.

Με τη Villa Savoye ο Le Corbusier καθιστά το σπίτι- μηχανή του καθοριστική συνθήκη της ανθρώπινης ύπαρξης, η οποία υπάγεται στις απόλυτης προτεραιότητας ενέργειες του Ορθού Λόγου το σχεδιαστικά απλό μορφικό σχέδιο του κτισίματος είναι αποτέλεσμα αυστηρής λογικής διεργασίας και πολύπλοκων υπολογισμών. Απορρίπτεται με αυτό τον τρόπο η α- λόγιστη χρήση της μηχανικής μεθόδου που οδηγεί τελικά στην υπεραπλούστευση.

Το λιτό δεν είναι αισθητικά φτωχό, αντίθετα βασίζεται στο πλέγμα των αρχιτεκτονικών σχέσεων που διαμορφώνεται από τις παραδοσιακές τεχνικές της αναλογίας, της συμμετρίας και των αντιθέτων τους. Ακόμα τα πρωτογενή δομικά σχήματα και η πάγια απαίτηση της λειτουργικότητας του κτιρίου παράγει μία κλασική, όχι όμως κλασικίστικη, ομορφιά που διαθέτει διαχρονικό και καθολικό χαρακτήρα.

2. Ορθολογική Λιτότητα Και Τεχνική Επάρκεια Της Αρχιτεκτονικής Σύνθεσης του Le Corbusier

Πιθανώς η πιο ευκρινής και ολοκληρωμένη εφαρμογή των μοντέρνων χαρακτηριστικών του Le Corbusier, η Villa Savoye στο Poissy -sur- Seine, στα περίχωρα του Παρισιού, επιτυγχάνει πλήρως τον ορισμό του ίδιου για το σπίτι ως μηχανή κατοίκησης. Η αρμονική σύνδεση τοπίου- κατοικίας καθιστά τη δεύτερη προέκταση και συμπλήρωμα του πρώτου περιβάλλοντας τη σύνθεση με τα αναπόσπαστα στοιχεία ενός κυβιστικού πίνακα στον οποίο το αντικείμενο συνδέεται οργανικά με το χώρο του χωρίς όμως να γίνεται χρήση των αναγεννησιακών κανόνων της προοπτικής.

Το τετράγωνο κτίριο στηριζόμενο στους πασσάλους απελευθερώνεται από το έδαφος και το γυάλινο ημικυλινδρικό ισόγειο του μπορεί αν διατεθεί για οποιαδήποτε χρήση. Τα ελεύθερα στυλώματα, τα περίφημα pilots, παραπέμπουν στις πριμιτιβιστικές λιμναίες κατοικίες, η μορφή των οποίων εξασφάλιζε υψηλή λειτουργική αποτελεσματικότητα.

Η πρόσοψη του κτιρίου διακρίνεται επίσης για την αποδέσμευση από οποιοδήποτε διακοσμητικό στοιχείο, σε αντίθεση με την τεχνοτροπική υπερφόρτωση της Art Nouveau. Με τη λιτή, ενιαία και πάλλευκη επιφάνεια του δημιουργεί μια οργανική σύνθεση που διακρίνεται για την ορθολογική της αυστηρότητα και την οικονομία των μέσων της. Κατά μήκος της πρόσοψης αναπτύσσονται ταινιωτά τα παράθυρα που λαμβάνουν το χαρακτήρα άμεσης λογικής συνέπειας της κτιριακής δομικής οργάνωσης.

Η διαφάνεια του γυαλιού αποκαλύπτει τη διαλεκτική του μέσα και έξω χώρου και δημιουργεί την εντύπωση αλληλοδιείσδυσης και συνυπάρξεως τους. Εξάλλου, η επίπεδη ανοιχτή στέγη με το καμπυλόγραμμο σχήμα επιτρέπει τη διασπορά της θέας από διαφορετικές οπτικές γωνίες και καταφέρνει να συνδυάσει τη σύγχρονη οικιστική άνεση ενός ηλιόλουστου απογεύματος με το διαχρονικό χαρακτήρα της οργανικής ζωής που οραματίζεται ο Le Corbusier.

Η συνολική εντύπωση που αποκομίζεται είναι αυτή ενός αιωρούμενου κτιρίου του οποίου το ελλειπτικό σχήμα του ισογείου και η συμμετρική ως προς τον άξονα ράμπα μοιάζουν να αποτελούν ένα μεταφορικό παιχνίδι των δυνατοτήτων της συμμετρίας. Παράλληλα, η αιφνίδια διακοπή των γραμμών και των επιφανειών της σπειροειδούς κλίμακας και η συνακόλουθη επαναφορά τους σε άλλο σημείο ως αυτόνομη προεξοχή κάθε άλλο παρά δημιουργεί την εντύπωση οπτικής καταστροφής αλλά ενότητας.

Ενώ η Art Nouveau στο *Maison du peuple* επιδιώκει μια πολύπλοκη δομική οργάνωση εξωτερικά και περίτεχνα διακοσμημένη εσωτερικά, η *Villa Savoye* επιλύει το πρόβλημα καλλιτεχνικού σχεδιασμού και τεχνικής επάρκειας με τον ορθολογικό συσχετισμό των βασικών γεωμετρικών μορφών και της λειτουργικότητας τους. Η χρήση και προβολή του πρωτογενούς σχήματος του τετραγώνου αποκτά έτσι ένα απρόσμενο επαναστατικό χαρακτήρα που επανατοποθετεί τη σχέση τέχνης και τεχνικού πολιτισμού σε καθεστώς απόλυτης και αρμονικής ταύτισης.

3. Σχέσεις Με Τις Εφαρμοσμένες Τέχνες

A. Διακοσμητικές Καμπύλες Σε Χαρακτικά Σχέδια, Αφίσες Και Επεξεργασμένα Μέταλλα

Η επιρροή της Art Nouveau εκτός από την αρχιτεκτονική εντοπίζεται σε ευρύτερο πεδίο και στις εφαρμοσμένες τέχνες. Είναι γνωστό ότι αυτή την εποχή κυκλοφορούν σε μεγάλους αριθμούς οι φτηνές ιαπωνικές χρωμολιθογραφίες και υδατογραφίες που έφεραν πιο κοντά την ανατολίτικη φιλοσοφία της Άπω Ανατολής στον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Ιδιαίτερα εντυπωσίασε η απλότητα των συνθέσεων, εμφάνιση στις λεπτεπίλεπτες διακοσμητικές τους τάσεις όπου κυριαρχούν τα μοτίβα των φυσικών καμπυλόγραμμων θεμάτων. Ο εξωτισμός των εικονογραφίσεων αυτών προσέφερε την αναζητούμενη αισθητική και φιλοσοφική διέξοδο από την υπερτροφική ανάπτυξη του ευρωπαϊκού θετικισμού.

Σε άμεση συνδιαλλαγή με τα μεταιμπρεσιονιστικά χαρακτηριστικά έργα των Van Gogh, Gauguin και Munch, που έλκουν τη καταγωγή τους από την ιαπωνική τέχνη, οι καλλιτέχνες που δέχτηκαν την επιρροή του αισθητικού πνεύματος της Art Nouveau, όπως ο Henri de Toulouse Lautrec (1861-1947), εκτός από τη ζωγραφική αναπτύσσουν τις νέες τεχνολογίες και σε χαρακτηριστικά σχέδια που χρησιμοποιούνται πια σε αφθονία για την διακόσμηση βιβλίων, περιοδικών τέχνης και μόδας ή απλώς για τις αφίσες των θεάτρων, νυχτερινών κέντρων και άλλων θεαματικών γεγονότων της εποχής.

Κυριαρχεί και εδώ η έμφαση στη γραμμή που αποδίδεται με αυστηρή ακρίβεια και ενίοτε φτάνει σε ωμότητα έκφρασης. Οι καμπυλόσχημες μορφές των σχεδίων αυτών, τοποθετημένες συνήθως σε πολύ απλό φόντο που αντιτίθεται με το εξεζητημένο διακοσμητικό ύφος στα ρούχα, τα καπέλα, τα πληθωρικά φορέματα και την ασυνήθιστη στάση των εικονιζόμενων κυριών φαίνεται ότι δεν περιορίζονται στην απλή αποθεωτική απόδοση του αστικού γούστου.

Αντίθετα ο προσεκτικός, σκόπιμος έλεγχος των χαρακτηριστικών γραμμών και ο συνδυασμός τους με την τραχύτητα στους χρωματισμούς οδηγεί την εικόνα σε εκφραστική ψυχρότητα. Το συνολικό δηκτικό αποτέλεσμα αποκαλύπτει το σαρκαστικό σχόλιο των καλλιτεχνών και αποκτά μια βαθύτατη ψυχολογική οξύτητα. Η απλότητα της σχηματοποιημένης γραμμής και τα συνήθη πολυτελή μοτίβα χρησιμοποιούνται σαν ένδειξη διαμαρτυρίας απέναντι στα παράξενα και κάπως ηλίθια πρόσωπα της αστικής αυταρέσκειας.

Η επιρροή της ιαπωνικής κουλτούρας, όπως αυτή έγινε γνωστή στην Ευρώπη μέσω των υδατογραφιών και των χαρακτηριστικών σχεδίων, είναι φανερή και στη χειροτεχνική επεξεργασία των μετάλλων όπως ο μπρούντζος, ο χαλκός και το σίδηρο ή ακόμα και στην ξυλογλυπτική. Εξάλλου οι αρχιτεκτονικές διακοσμητικές μορφές της Art Nouveau στηρίζονται κατά το μέγιστο μέρος στη χειροποίητη εργασία, δείγμα της νοσταλγίας για το προβιομηχανικό κόσμο της αισθητικής και καλλιτεχνικής ποιότητας.

Ο εμπλουτισμός των προσόψεων και του εσωτερικού των κτιρίων του Horta και του Mackintosh (1868-1928) με τα ελικοειδή, ευλύγιστα σχήματα καθώς και τα χυτοσιδηρά κάγκελα του Guimard (1867-1942) στις εισόδους των σταθμών του παρισινού μετρό βοηθούν την επίτευξη αισθητικής συμφιλίωσης των ψυχρών, βιομηχανικών οικοδομημάτων με την ανθρώπινη ανάγκη για ομορφιά. Ακόμα, ο συνδυασμός στις εισόδους αυτές των καμπυλόγραμμων μεταλλικών σχημάτων με τις χρωματιστές γυάλινες στέγες αυτών που σχηματίζουν μεμβρανοειδείς σκελετούς ανακαλεί τις οργανικές, φυτικές και ζωικές, μορφές και επαναφέρει τη δυνατότητα συνειρμού με το φυσικό πλούτο πάνω στα ανθρώπινα, τεχνολογικά κατασκευάσματα.

B. Κυβιστικές Μορφολογικές Αναζητήσεις Στη Ζωγραφική Εικόνα, Τα οικιακά Αντικείμενα Και Τις Μηχανές

Το κίνημα του Μοντερνισμού καθόρισε με τα επίκαιρα αιτήματα του τη μορφή και το περιεχόμενο όλων των τεχνών του 20ου αιώνα. Προσαρμοσμένος στα εκάστοτε εθνικά χαρακτηριστικά και τις αισθητικές και φιλοσοφικές αναζητήσεις των καλλιτεχνών, το κίνημα έδωσε διάφορες καλλιτεχνικές κατευθύνσεις. Όλα τα επιμέρους κινήματα επηρέασαν την αρχιτεκτονική στο μέγιστο δυνατό βαθμό, προώθησε τη συνομιλία της με τις υπόλοιπες τέχνες και παρήγαγε σπουδαίες αρχιτεκτονικές σχολές όπως το Bauhaus (1919-1933) ή πολυπράγμονες αρχιτέκτονες όπως ο Le Corbusier.

Περισσότερο, ωστόσο, από τα υπόλοιπα κινήματα, ο κυβισμός και ο εξπρεσιονισμός στη ζωγραφική διαμόρφωσαν την επαναστατική μορφολογία που διακρίνει τη μοντέρνα αρχιτεκτονική. Αμφότερες οι αισθητικές θεωρίες επιδιώκουν τη διάσπαση των μορφικών αντικειμένων του εξωτερικού κόσμου κατά το πρότυπο της τεχνικής και τεχνολογικής αποδόμησης της μορφής.

Ο κυβισμός εξάλλου βρίσκει ευρεία εφαρμογή στο έργο του Le Corbusier τόσο το ζωγραφικό και γλυπτικό όσο και στην αρχιτεκτονική του που θεωρείται ότι κατάγεται από αυτόν. Όπως και στα αρχιτεκτονικά του σχέδια επιμένει στις καθαρές και απλές γεωμετρικές μορφές από τις οποίες αντλεί τα θέματα του, σαφώς επηρεασμένος από τη διδασκαλία του Cezanne που ανακαλύπτει την μορφική αρμονία στην ανάλυση των πρωτογενών δομικών στοιχείων και σχηματικών επιπέδων.

Στο *Ευλότυπο* (1931) για παράδειγμα τα ενωμένα περιγράμματα που αναπτύσσονται σε συνεχείς γραμμές παραπέμπουν στη σαφήνεια του διαχωρισμού των χώρων σε κατοικίες του όπως τη villa Savoye. Οι κυβιστικές αρχές των ταυτόχρονων οπτικών γωνιών και των δομικών σημείων στις κυλινδρικές μορφές των κομμένων ξύλων επιτυγχάνουν τη διαμόρφωση μιας ορθολογικής σχέσης στη μορφή του χώρου και στις διαστάσεις του (ύψος, βάθος, πλάτος).

Η αρχιτεκτονική του Le Corbusier, όμως, βρίσκεται σε εννοιολογική και αισθητική ενότητα με την σύνθεση του εσωτερικού χώρου των κατοικιών του που εμπλουτίζονται από τα αντικείμενα – μηχανές του.

Απλά στην κατασκευή τους και εναρμονισμένα με την αισθητική λιτότητα του χώρου που τα περικλείει, οι κυβιστικές μορφές των οικιακών αντικειμένων αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης αρχιτεκτονικής.

Οι περίφημες πολυθρόνες του - που λειτουργούν ως μηχανές καθίσματος – ταγμένες στον πάγιο σκοπό της άνεσης διατηρούν τον ουδέτερο χαρακτήρα των τεχνολογικών κατασκευών και αποτελούν μέχρι και σήμερα σημείο αναφοράς του σύγχρονου οικιακού design. Δημιουργείται, έτσι, μια καινούργια αισθητική γλώσσα η οποία μέσα σε καθεστώς μορφικής αυστηρότητας ελέγχει το αντικείμενο στον άξονα της λειτουργικότητάς του.

Η ορθολογική αυτή αυστηρότητα σαφέστατα παραπέμπει στη νομοτελειακή φύση των μηχανών του μοντέρνου κόσμου. Το αεροπλάνο, το πλοίο και το αυτοκίνητο μετατρέπονται εξαρχής σε κύρια πεδία του αρχιτεκτονικού προβληματισμού του Le Corbusier στα οποία επανέρχεται συνεχώς για να καταδείξει τις αναλογίες που τα διέπουν με τους δικούς του προγραμματικούς στόχους.

Ενώ το αισθητικό και ιδεολογικό περιβάλλον της Art Nouvelle εξοβελίζει την μηχανή ως απότοκο του αλλοτριωτικού τεχνικού πολιτισμού, η μοντέρνα σκέψη την προσεγγίζει απροκατάληπτα και της αναγνωρίζει την αισθητική ομορφιά που συναντάτε στην απολύτως αυθεντική της όψη μόνο στις κλασικές καλλιτεχνικές μορφές.

2.3.2 ΑΡΧΕΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ

Ο Le Corbusier σε αντίθεση με τους σύγχρονους αρχιτέκτονες ενδιαφερόταν πολύ για την πολεοδομική διάταξη της αρχιτεκτονικής του. Μία πόλη σε απόλυτο τετραγωνικό κάναβο και υφή ανατολίτικου χαλιού. Να γίνεται διαχωρισμός, διοικητικού κέντρου ελέγχου, βιομηχανίας και εργατικών κατοικιών, καθώς και κηπουπόλεις έξω από τη ζώνη ασφαλείας. Επιδίωκε την εισαγωγή 10 ορόφων και 12 ορόφων με σταυροειδή και οδοντωτή κάτοψη. Ήθελε τη δημιουργία μιας πόλης «ιεραρχικής», με λειτουργικής όσο και ταξικής διαφοροποίησης.

Όραμα του η αταξική, «ανοικτή πόλη», οργανωμένη σε παράλληλες ζώνες, με συγκεκριμένες χρήσεις η κάθε μία, και με διαδοχικές μεταβιβάσεις:

- Πόλεις δορυφόροι (εκπαίδευση)
- Ζώνη επιχειρήσεων- γραφείων
- Ζώνη μεταφορών
- Ζώνη ξενοδοχείων και πρεσβειών
- Κατοικία
- Πράσινο
- Ελαφρά βιομηχανία και αποθήκες
- Βαριά βιομηχανία

Επιθυμούσε τη εγκατάλειψη του περικλειστού οικοδομικού τετραγώνου (Immeuble-Villa) και αντικατάσταση του με το ανοικτό – οδοντωτό διαταγμένο συγκρότημα κατοικιών. Επιζητούσε απόλυτες ποσοτικές προδιαγραφές, ο ελάχιστος απαραίτητος χώρος για τα διαμερίσματα (διαμέρισμα wagon-lit), τυποποίηση και εισαγωγή κανόνων στη μαζική βιομηχανική παραγωγή.

Όλα αυτά των έκαναν να δημιουργήσει τα μοντέλα αστικού σχεδιασμού του 20^{ου} αιώνα, να διατυπώσει τις αρχές της λειτουργικής πόλης.

Από την πρόταση του Tony Garnier για τη βιομηχανική πόλη έως τη Villa Redieuse του Le Corbusier ολοκληρώνεται η πορεία διατύπωσης της διεθνούς λειτουργική πολεοδομίας, στην εκδοχή του Μοντερνισμού που κυριαρχεί μεταπολεμικά.

Οι αρχές και η σκιαγράφηση της « Λειτουργικής Πόλης» διατυπώνονται στα C. I. A. M (Gogres Internationaux d' Architecture Moderne- Διεθνή Συνέδρια Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής). Το πρώτο C. I. A. M πραγματοποιήθηκε το 1928, αλλά η πλήρης διατύπωση τους έγινε το 1933 στο IV C. I. A. M (Αθήνα- μασσαλία), με συμμετοχή 34 χωρών, και κατέληξε στην καταγραφή του στη **Χάρτα Των Αθηνών**. Στο συγκεκριμένο Συνέδριο που έλαβε χώρα το 1928, το πολεοδομικό πρόγραμμα του Le Corbusier συνοψίζεται από τον ίδιο στα εξής σημεία : (α) το γενικό ρυθμιστικό σχέδιο, βασισμένο στις πραγματικές και επείγουσες ανάγκες του πληθυσμού, είναι ο υπέρτατος νόμος της πολεοδομίας (β) η δημιουργία οικοδομήσιμων οικοπέδων, κατάλληλων για « κατοικία και αναψυχή», εισάγει νέες αρχές για την ανεξαρτησία των πολεοδομικών οργάνων όσον αφορά την κυκλοφορία και την κατοικία. Αυτές οι αρχές είναι: η έννοια των «τεχνικών οικοπέδων», ο διαχωρισμός του πεζού από το αυτοκίνητο, η ανακτημένη ελεύθερη γη σε όλη την έκταση της πόλης (γ) για λόγους δημόσιας σωτηρίας, για να επικρατεί η κατοχύρωση του σχεδίου μακριά από κάθε εκμετάλλευση, είναι η απαραίτητη η απελευθέρωση της εθνικής γης, (δ) η «κατοικία» και η «αναψυχή», ως θεωρημένες ως μια υποχρέωση της κοινότητας απέναντι σε όλους, γίνονται άμεση προέκταση των δημόσιων υπηρεσιών, (ε) το πρόγραμμα της κατοικίας έχοντας καθοριστεί μ' αυτόν τον τρόπο, ανοίγεται φυσιολογικά στο μεγάλο μετασχηματισμό των βιομηχανιών της οικοδομής: η κατοικία μπορεί να κατασκευασθεί στο εργοστάσιο, επωφελούμενη των μοντέρνων μεθόδων εργασίας και διοίκησης.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα τα βασικά καθήκοντα της πολεοδομίας είναι: (α) η επανάκτηση των θεμελιωδών αναγκών της ανθρώπινης φύσης, που είναι ο ήλιος, ο χώρος και τα δέντρα(πράσινο), (β) η ανταπόκριση στη καθολικότητα της σύγχρονης κοινωνίας που συνεπάγεται συνοικίες για όλους τους ανθρώπους, με βάση τις παγκόσμιες ψυχοφυσιολογικές απαιτήσεις οι οποίες δεν επιδέχονται ταξικές διακρίσεις, (γ) η πρωτοκαθεδρία της κατοικίας με το απαραίτητο σύγχρονο συμπλήρωμα της την αναψυχή, απέναντι στις υπόλοιπες περιφερειακές λειτουργίες της εργασίας και της κυκλοφορίας. Η ιδέα της κατοικίας ως πυρήνα της πολεοδομίας απασχόλησε τον Le Corbusier όπως σχεδόν όλους τους αρχιτέκτονες του Μοντέρνου Κινήματος. Ωστόσο είναι ο μόνος που διατυπώνει ένα ολόκληρο πρόγραμμα, μια πλαστική ποιητική του χώρου με τα σχέδια και το λόγο του. Γι' αυτόν άλλωστε « η πολεοδομία είναι επιστήμη τριών διαστάσεων».

Ο θάνατος του Le Corbusier το 1965 συμπίπτει με τη στροφή της πολεοδομικής πρακτικής και προβληματικής προς την ήδη υπάρχουσα πόλη και κυρίως τα ιστορικά κέντρα, όπως επίσης και με τις επιφυλάξεις και τις αμφιβολίες για νέες επεκτάσεις. Πρέπει να μείνουμε στο γεγονός ότι για τον Le Corbusier η πολεοδομία είναι πάντοτε σε σχέση με την αρχιτεκτονική, βασικό θέμα του έργου του. Ωστόσο ο Le Corbusier δίνει συχνά και μάλλον ηθελημένα περισσότερους από έναν ορισμούς σχετικά με την πολεοδομία, που αποτελεί γι' αυτόν κάτι το οποίο ανήκει μάλλον στο χώρο του πνεύματος. « Η πολεοδομία πρέπει να εξασφαλίζει την ατομική ελευθερία και ταυτόχρονα να επωφελείται και να δρέπει τα καλά της συλλογικής δράσης».

Ας αναλύσουμε τώρα την πολεοδομία του Le Corbusier η οποία χωρίζεται σε τρεις θεματικές ενότητες:

1. Γενικό Μέρος – Η Πόλη Και η Περιοχή της (8 άρθρα)

Διαίρεση των πόλεων : (1) Η διοικητική ενότητα σπάνια συμπίπτει με τη γεωγραφική ενότητα δηλαδή με την περιοχή. Δεν γίνεται να εξετάσουμε ένα πολεοδομικό πρόβλημα χωρίς να αναφερόμαστε διαρκώς στα συστατικά στοιχεία της περιοχής και κυρίως στη γεωγραφία της, που καλείται να παίζει καθοριστικό ρόλο σε αυτή την υπόθεση. Τίποτα δεν μπορούμε να επιχειρήσουμε αν δεν συνδέεται με την αρμονική εξέλιξη της περιοχής. (2) Πλάι στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό παράγοντα, οι ψυχολογικής και φυσιολογικής τάξης αξίες που είναι σύμφυτες με τον άνθρωπο εισάγουν στη συζήτηση προβληματισμούς σχετικά με το άτομο και το σύνολο, η ζωή ανθεί μόνο εφόσον εναρμονίζονται οι δύο αντίμαχες αρχές που κυβερνούν την ανθρώπινη προσωπικότητα: το ατομικό και το συλλογικό. Ένα σχέδιο είναι φρόνιμο όταν επιτρέπει γόνιμη συνεργασία και διαφυλάσσει ταυτόχρονα στο μέγιστο την ατομική ελευθερία. (3) Αυτές οι ψυχολογικές και βιολογικές σταθερές θα υποστούν την επίδραση του περιβάλλοντος: γεωγραφική και τοπογραφική θέση, οικονομική κατάσταση, πολιτική κατάσταση. Η γεωγραφία και η τοπογραφία παίζουν σημαντικό ρόλο στα πεπρωμένα των ανθρώπων. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ ότι ο ήλιος έχει τον πρώτο ρόλο και επιβάλλει το νόμο του σε κάθε εγχείρημα που αποσκοπεί στη διαφύλαξη του ατόμου. (4) η οικονομική κατάσταση, πλούτος ή φτώχεια είναι μια από τις μεγαλύτερες κινητήριες δυνάμεις στη ζωή, καθορίζει την πορεία προς την πρόοδο ή την οπισθοδρόμηση. Παίζει τον ρόλο ενός κινητήρα που ανάλογα με την ωστική δύναμη, εισάγει την σατάλη, συμβουλεύει φρόνηση ή επιβάλλει την λιτότητα. (5) Η πολιτική κατάσταση, το διοικητικό σύστημα εάν διαθέτει μια σταθερότητα βοηθάει με τι χρόνο να εδραιώνεται μονιμότερα και δεν επιτρέπει πολύ συχνές μεταβολές. (6) Η ίδια η ιστορία της πόλης μπορεί να επηρεάσει το ίδιο της το μέλλον. Ιδιαίτερες περιστάσεις έχουν καθορίσει στην ιστορία τα χαρακτηριστικά της πόλης: στρατιωτική άμυνα, επιστημονικές ανακαλύψεις, αλληλοδιάδοχες κυβερνήσεις, προοδευτική ανάπτυξη των επικοινωνιών και των μέσων μεταφοράς(χερσαίοι δρόμοι, σιδηρόδρομοι, υδάτινοι και εναέριοι δρόμοι). (7) Οι αιτίες που διέπουν την ανάπτυξη των πόλεων υπόκεινται λοιπόν σε συνεχείς αλλαγές. Αύξηση ή μείωση του πληθυσμού, ευημερία ή παρακμή του άστεως, διάρρηξη των τοίχων που έγιναν αποπνικτικά, νέα συγκοινωνιακά μέσα που διευρύνουν τη ζώνη των ανταλλαγών, ωφελήματα ή δεινά από μια πολιτική που διαλέχτηκε ελεύθερα ή που αντίθετα, επιβλήθηκε, εμφάνιση του μηχανοκρατούμενου πολιτισμού, όλα είναι κίνηση και μόνο κίνηση. (8) Η έλευση της μηχανοκρατούμενης εποχής προκάλεσε τεράστιες διαταράξεις στη συμπεριφορά των ανθρώπων, στη κατανομή τους πάνω στη γη και στα έργα τους. Ακατάσχετη ροπή για συγκέντρωση στις πόλεις χάρη στις μηχανικές ταχύτητες, μια απότομη και παγκόσμια εξέλιξη χωρίς προηγούμενο στη ιστορία. Το χάος έκανε την είσοδο του στις πόλεις. Αυτό οδηγεί στη εσωτερική μετανάστευση λόγω χρήσης της μηχανής.

2. Η Σημερινή Κατάσταση Των Πόλεων (38 άρθρα- 24 απαιτήσεις)

Κατοικίες(14 άρθρα- 7 απαιτήσεις):

Άρθρα: (1) Ο πληθυσμός είναι πολύ πυκνός μέσα στον ιστορικό πυρήνα των πόλεων. Η παραδεκτή πυκνότητα για οικοδομές γύρω στους 6 ορόφους είναι 250-300 κάτοικοι ανά εκτάριο όταν όμως υπάρχουν συνοικίες με 1.000 κατοίκους και πάνω τότε μιλάμε για μια τρώγλη με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- Ανεπαρκή κατοικήσιμη επιφάνεια ανά άτομο

- Μέτρια κατάσταση των εξωτερικών ανοιγμάτων
- Απουσία ήλιου
- Παλαιότητα και μόνιμη παρουσία νοσογόνων μικροβίων
- Απουσία ή ανεπάρκεια των εγκαταστάσεων της υγιεινής

(2) Αυτό που κάνει ένα σπίτι τρώγλη είναι η εσωτερική του κατάσταση αλλά η αθλιότητα της τρώγλης επεκτείνεται έξω με τους στενούς σκοτεινούς δρόμους και την παντελή έλλειψη των πράσινων χώρων που γεννούν οξυγόνο και που θα ήταν τόσο πρόσφοροι για τα παιχνίδια των παιδιών. (3) Η αύξηση της πόλης επιφέρει σταδιακή μείωση των «**φυσικών συνθηκών**». Με τον όρο φυσικές συνθήκες την παρουσία σε ικανή αναλογία ορισμένων απαραίτητων στοιχείων για τα έμβια όντα: ήλιος, χώρος, πράσινο. Σχετικά με αυτό το ζήτημα έχουμε ξεπεράσει το μέτρο τα τελευταία 100 χρόνια και αυτό είναι μια από τις βασικές αιτίες για τα σημερινά βάσανα του κόσμου.(4) Τα οικοδομήματα που προορίζονται για κατοικία κατανέμονται στην επιφάνεια της πόλης σε αντίφαση με τις ανάγκες υγιεινής. Το πρώτιστο καθήκον της πολεοδομίας είναι να εναρμονίζεται με τις βασικές ανάγκες των ανθρώπων. Η υγεία του καθενός εξαρτάται από μεγάλο βαθμό από την υποταγή τους στις «**φυσικές συνθήκες**» αναφέραμε στο άρθρο(3). (5) Οι πιο πυκνοκατοικημένες συνοικίες βρίσκονται σε λιγότερο προνομιούχες ζώνες(κακά προσανατολισμένες, πλάγιες, τομείς γεμάτοι ομίχλη, βιομηχανικά αέρια, ευάλωτες από πλημμύρες κ. τ. λ. Καμία νομοθεσία δεν έχει παρέμβει ακόμα για να θεσπίσει τους όρους της σύγχρονης κατοικίας, που πρέπει όχι μόνο να εξασφαλίζουν στον άνθρωπο προστασία αλλά και να του παρέχουν τα μέσα να τελειοποιείται περισσότερο. Έτσι το έδαφος των πόλεων, οι συνοικίες κατοικίας, οι ίδιες οι κατοικίες κατανέμονται όπως τύχει, έρμαιο των πιο απίθανων και καμιά φορά των πιο ταπεινών συμφερόντων. (6) Τα ευάερα οικοδομήματα(κατοικίες εύπορων) κατέχουν τις προνομιούχες ζώνες, τις ζώνες που προστατεύονται από τους δυσμενείς ανέμους, διαθέτουν ευχάριστη θέα και ανοίγματα στο τοπίο, λίμνη, θάλασσα και βουνό και έχουν άφθονο ήλιο.(7) Αυτή η μεροληπτική κατανομή της κατοικίας επικυρώνεται από τη συνήθεια και από οικοδομικές νομοθετικές διατάξεις που θεωρούνται δικαιολογημένες: το χωρισμό σε ζώνες. Δικαίωμα στη ζωή (ποιότητα κατοικίας) πρέπει να έχουν όλοι ανεξάρτητα από τη οικονομική τους κατάσταση.(8) Τα οικοδομήματα που χτίζονται κατά μήκος των συγκοινωνιακών αξόνων και γύρω από τις διασταυρώσεις είναι ακατάλληλα για κατοικία(θόρυβοι και βλαβερά αέρια).(9) Η παραδοσιακή ρυμοτομική γραμμή των κατοικιών στην άκρη των δρόμων εξασφαλίζει το φως του ήλιου σε ελάχιστα μόνο σπίτια.(10) Η κατανομή των κοινόχρηστων κατασκευών που εξαρτώνται από την κατοικία είναι αυθαίρετη. Έξω από την κατοικία και σε μικρή απόσταση από η οικογένεια ζητά επίσης να υπάρχουν συλλογικού θεσμοί που θα αποτελούν πραγματικές προεκτάσεις: κέντρα ανεφοδιασμού, ιατρικές υπηρεσίες, βρεφικοί σταθμοί, νηπιαγωγεία, σχολεία και σε όλα αυτά θα προστεθούν οι πνευματικές και αθλητικές οργανώσεις. (11) Ιδιαίτερα τα σχολεία βρίσκονται συχνά πάνω σε κυκλοφοριακούς άξονες και πολύ μακριά από τις κατοικίες. (12) Τα προάστια έχουν χωροθετηθεί χωρίς σχέδιο και χωρίς φυσική σύνδεση με την πόλη. Τα προάστια είναι μια επιφάνειας γης χωρίς καθορισμένη χάραξη όπου χύνονται όλα τα απόβλητα, είναι έδρα ενός αβέβαιου πληθυσμού που ζει κάθε λογής αθλιότητες, και είναι συχνά 10 και 100 φορές μεγαλύτερη η έκταση της από την πόλη.(13) Προσπάθειες για ενσωμάτωση των προαστίων στη διοικητική επικράτεια έγιναν.(14) Συχνά τα προάστια δεν είναι παρά ένα άθροισμα παραπηγμάτων όπου η απαραίτητη βιωσιμότητα είναι δύσκολα κατορθωτή. Τα προάστια είναι ένας ρυπαρός προθάλαμος των πόλεων.

Απαιτήσεις: (1) Οι συνοικίες κατοικίας πρέπει από δω και μπρος να κατέχουν τις καλύτερες τοποθεσίες μέσα στον αστικό χώρο, τις τοποθεσίες που εκμεταλλεύονται τη τοπογραφία, λαμβάνουν υπόψη το κλίμα, διαθέτουν τον προσφορότερο ηλιασμό και τις κατάλληλες επιφάνειες πρασίνου. Οι πόλεις σήμερα είναι χτισμένες με όρους αντίθετα με το Δημόσιο και το Ιδιωτικό καλό. (2) Ο καθορισμός των ζωνών κατοικίας πρέπει να υπαγορεύεται από λόγους υγιεινής. Στο βωμό της δημόσιας υγείας θα έπρεπε να καταδικαστούν ολόκληρες συνοικίες. (3) Πρέπει να επιβληθούν λογικές πυκνότητες σύμφωνα με τους τύπους της κατοικίας που υποβάλλει η ίδια η φύση του εδάφους. Οι πληθυσμιακές πυκνότητες μια πόλης πρέπει να υπαγορεύονται από τις αρχές. Θα μπορούν να ποικίλουν ανάλογα με τον προορισμό της αστικής γης και να δίνουν ανάλογα με το ύψος τους, μια πόλη πολύ απλωμένη ή συνεπτυγμένη με τον εαυτό της. (4) Πρέπει να καθορίζεται για κάθε σπίτι ένας ελάχιστος αριθμός ωρών ηλιασμού. Δεν πρέπει να χορηγείται άδεια οικοδομής σε οικήματα ένα σε αυτά ακόμα και κατά το χειμερινό ηλιοστάσιο ο ήλιος δεν εισχωρεί για τουλάχιστον δύο την ημέρα. (5) Η ρυμοτομία των κατοικιών κατά μήκος συγκοινωνιακών αξόνων πρέπει να απαγορεύεται. (6) Πρέπει να χρησιμοποιηθεί ο πλούτος της σύγχρονης τεχνικής για να ανεγερθούν ψηλά κτίσματα. Πλέον μόνο τα ψηλά οικοδομήματα μπορούν να προσφέρουν το καλύτερο βιώσιμο αποτέλεσμα. (7) Τα ψηλά κτίσματα 8^α κτίζονται σε μεγάλη απόσταση το ένα από το άλλο, ώστε να ελευθερώνουν το έδαφος και να αφήνουν μεγάλες επιφάνειες πρασίνου.

Ψυχαγωγία(5 άρθρα- 6 απαιτήσεις):

Άρθρα: (1) Οι ελεύθερες επιφάνειες είναι γενικά ανεπαρκείς. Οι ελεύθερες επιφάνειες έχουν σκοπό να προσφέρουν κοινές δραστηριότητες και διασκέδαση. Χωρίζονται σε άμεσες και έμμεσες ανάλογα με το που βρίσκονται. Οι άμεσες ελεύθερες επιφάνειες περιβάλλουν την ίδια την κατοικία ενώ οι έμμεσες είναι συγκεντρωμένες σε μεγάλες επιφάνειες και δεν είναι κοντά στην κατοικία. Οι δύο τελευταίοι αιώνες καταβρόχθισαν τους πνεύμονες της πόλης(πάρκα, άλση, δέντρα, παιδικές χαρές κ. τ. λ.) καλύπτοντας τους με ακίνητα και βάζοντας τοίχους εκεί που είχε χορτάρι και δέντρα. (2) Όταν οι ελεύθερες επιφάνειες έχουν αρκετά μεγάλη έκταση, είναι συχνά άσχημα μοιρασμένες και γι' αυτό σχεδόν άχρηστες για τη μεγάλη μάζα των κατοικιών. Όταν αυτές οι μεγάλες επιφάνειες υπάρχουν βρίσκονται είτε στην περιφέρεια είτε στη καρδιά μιας υπερπολυτελούς ζώνης κατοικιών. Στην πρώτη περίπτωση που βρίσκονται μακριά από εκεί που κατοικεί ο λαός θα είναι χρήσιμες μόνο για την Κυριακή και δεν θα επηρεάζουν καθόλου την καθημερινή του ζωή. Στη δεύτερη περίπτωση θα είναι στη πράξη απαγορευμένη από τα πλήθη και θα περιορίζονται σε εξωραϊστικό ρόλο αντί να είναι ωφέλιμες προεκτάσεις κατοικίας. (3) Η απόκεντρη θέση των ελεύθερων επιφανειών δεν βοηθάει να βελτιωθούν οι όροι κατοικίας στις ζώνες της πόλης που πάσχουν από συμφόρηση. Αποστολή της πολεοδομίας είναι να διατυπώσει τους αναγκαίους κανόνες οι οποίοι θα εξασφαλίζουν στους πολίτες τους όρους διαβίωσης που θα διαφυλάσσουν όχι μόνο τη σωματική αλλά και την ψυχική υγεία. Η συνταγή που λύνει το πρόβλημα είναι σωστή αναλογία χτισμένων όγκων και ελεύθερων όγκων. (4) Οι λιγοστές αθλητικές εγκαταστάσεις, για να βρίσκονται κοντά στους χρήστες, είχαν κατά κανόνα στηθεί προσωρινά σε γήπεδα που προορίζονταν μελλοντικά για συνοικίες κατοικιών ή βιομηχανίες. Οι ελεύθερες ώρες ενός ατόμου κατανέμονται: α. σε καθημερινές, β. εβδομαδιαίες, γ. ετήσιες, αυτό οδηγεί στη δημιουργία πρασίνου αντίστοιχα: α. γύρω από την κατοικία, β. στην περιοχή της πόλης, γ. σε όλη τη χώρα.

(5) Τα γήπεδα για την εβδομαδιαία ψυχαγωγία έχουν συχνά κακή σύνδεση με την πόλη. Δεν αρκεί η δημιουργία ψυχαγωγικού κέντρου εάν δεν υπάρχει εύκολη προσέγγιση σε αυτά.

Απαιτήσεις: (1) Κάθε συνοικία κατοικίας πρέπει από εδώ και πέρα να διαθέτει όση επιφάνεια πρασίνου είναι αναγκαία για την ορθολογική χωροθέτηση των παιχνιδιών και αθλημάτων των παιδιών, των εφήβων και των ενηλίκων. (2) Τα ανθυγιεινά τετράγωνα πρέπει να κατεδαφιστούν και να αντικατασταθούν από επιφάνειες πρασίνου, με αυτό τον τρόπο θα εξυγιανθούν οι όμορες συνοικίες. Τα ανθυγιεινά τετράγωνα να αντικατασταθούν με πάρκα έτσι α υπάρξει η λεγόμενη όμορφη κατοικία.(3) Οι καινούριες επιφάνειες πρασίνου πρέπει να εξυπηρετούν σαφώς καθορισμένους σκοπούς: να περιέχουν τις παιδικές χαρές, τα σχολεία, τα κέντρα νεότητας ή οποιοδήποτε άλλο κτίριο κοινής χρήσης και να τα συνδέουν στενά με την κατοικία.(4) Οι ελεύθερες ώρες της εβδομάδας πρέπει να ξοδεύονται σε κατάλληλα διασκευασμένους χώρους: πάρκα, δάση, αθλητικά γήπεδα, στάδια, παραλίες και άλλα. Η δημιουργία κατάλληλων χώρων συμβάλει στη υγιές δραστηριότητα. (5) Πρέπει να οριστεί ένα ψυχαγωγικό πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει κάθε λογής δραστηριότητες: περίπατο, μοναχικό ή ομαδικό, στις όμορφες τοποθεσίες, αθλήματα όλων των ειδών. (6) Πρέπει να αξιοποιούνται τα υπάρχοντα φυσικά στοιχεία: ποτάμια, δάση, λόφοι, βουνά, κοιλάδες, λίμνες, θάλασσες, κ. λ. π. Ένας γόνιμος προσανατολισμός των ελεύθερων ωρών θα φτιάξει πολίτες με υγεία και καρδιά.

Εργασία(5 άρθρα- 5 απαιτήσεις):

Άρθρα: (1) Οι χώροι εργασίας (βιομηχανία, βιοτεχνία, επιχειρήσεις, διοίκηση, εμπόριο) δεν έχουν πια ορθολογική διάταξη στο αστικό σύμπλεγμα. Η εργασία δεν πρέπει να βρίσκεται ούτε πολύ κοντά στις πόλεις, ούτε πολύ μακριά. Είναι ένα πρόβλημα για το οποίο δεν έχει βρεθεί ακόμα άμεση λύση. (2) Ο δεσμός μεταξύ κατοικίας και τόπων εργασίας δεν είναι πια φυσικός και επιβάλλει πολύ μεγάλες διαδρομές. Πρέπει να δημιουργηθεί φυσιολογική σχέση – απόσταση μεταξύ εργασίας και κατοικίας γιατί ώρες ολόκληρες αναλώνονται σε ακατάστατες μετακινήσεις. (3) Οι ώρες της αιχμής στις συγκοινωνίες αποκαλύπτουν μία κρίσιμη κατάσταση. Τα δημόσια μέσα μαζικής μεταφορά λειτουργούν τέσσερις στιγμές της ημέρας. Για τη θεραπεία αυτής της κατάστασης υποστηρίχτηκαν αντικρουόμενες θέσεις: να ζήσουν οι συγκοινωνίες ή να ζήσουν καλά αυτοί που τις χρησιμοποιούν? Πρέπει να διαλέξουμε. Οι πρώτες προϋποθέτουν μείωση και οι δεύτερες αύξηση της διαμέτρου των πόλεων.(4) Εξαιτίας της απουσίας οποιουδήποτε προγράμματος : ανεξέλεγκτη προέκταση πόλεων, απουσία προβλέψεων, κερδοσκοπία γης, η βιομηχανία στήνεται στη τύχη χωρίς να υπακούει σε κανένα κανόνα. Η βιομηχανία είναι ανυπότακτη σε λογικούς κανόνες , ευνοείται το άτομο (περιστασιακά) αλλά όχι το σύνολο πάντοτε.(5) Τα γραφεία στις πόλεις έχουν συγκεντρωθεί σε ειδικές συνοικίες για επιχειρήσεις. Αυτές οι συνοικίες εγκαθίστανται σε προνομιούχα σημεία της πόλης με το πληρέστερο δίκτυο κυκλοφορίας και γρήγορα γίνονται λεία της κερδοσκοπίας, καθώς πρόκειται για ιδιωτικές επιχειρήσεις , λείπει τελείως η οργάνωση που θα ήταν χρήσιμη για τη φυσιολογική τους ανάπτυξη.

Απαιτήσεις: (1) Οι αποστάσεις μεταξύ τόπων εργασίας και τόπων κατοικιών πρέπει να μειωθούν στο ελάχιστο. (2) Οι βιομηχανικοί τομείς πρέπει να είναι ανεξάρτητοι από τους τομείς κατοικίας και να χωρίζονται μεταξύ τους με ζώνες πρασίνου.

Τρεις τύποι κατοικίας θα βρίσκονται στη διάθεση των κατοίκων: η μονοκατοικία της κηπούπολης, η μονοκατοικία που συνδέεται από μικρή αγροτική εκμετάλλευση και τέλος η πολυκατοικία που είναι εφοδιασμένη με όλες τις αναγκαίες υπηρεσίες για να ζουν άνετα οι ένοικοι της. (3) Οι βιομηχανικές ζώνες πρέπει να εφάπτονται στο σιδηρόδρομο, στο κανάλι και στο δρόμο. (4) Η βιοτεχνία που προέρχεται από τη ζωή της πόλης και είναι στενά δεμένη μαζί της, πρέπει να έχει τη δυνατότητα να καταλαμβάνει σαφώς καθορισμένους χώρους μέσα στη πόλη. Η βιοτεχνία συνδέεται με τις αστικές δραστηριότητες άρα οι εγκαταστάσεις της πρέπει να είναι τοποθετημένες σε πολυσύχναστα σημεία της πόλης. (5) Η συνοικία των επιχειρήσεων, ιδιωτικής ή δημόσιας διοίκησης πρέπει να έχει εξασφαλίσει καλές επικοινωνίες, με τις συνοικίες κατοικίας καθώς και με τις βιομηχανίες ή βιοτεχνίες που έχουν απομείνει στη πόλη ή στη χώρα. Το κέντρο των επιχειρήσεων πρέπει να βρίσκεται στη συμβολή κυκλοφοριακών αξόνων.

Κυκλοφορία(8 άρθρα- 6 απαιτήσεις):

Άρθρα: (1) Το σημερινό δίκτυο των αστικών αξόνων είναι ένα σύνολο από διακλαδώσεις που αναπτύχθηκαν γύρω από τις μεγάλες οδούς επικοινωνίας, οι οποίες χρονολογούνται στην Ευρώπη πολύ πριν το μεσαίωνα κι ακόμα μερικές φορές πριν και από την αρχαιότητα. Πόλεις δημιουργήθηκαν από την διασταύρωση μεγάλων δρόμων και με βάση αυτών διακλαδώθηκαν όλο και περισσότερες δευτερεύουσες μεν αρτηρίες. (2) Οι μεγάλοι άξονες επικοινωνίας φτιάχτηκαν για να δέχονται πεζούς ή άμαξες και σήμερα δεν κάνουν πλέον για τα μηχανοκίνητα μέσα μεταφοράς.(3) Οι διαστάσεις των δρόμων είναι πια ακατάλληλες και αντίθετες στη χρήση νέων μηχανικών ταχυτήτων και στη κανονική ανάπτυξη της πόλης. (4) Οι αποστάσεις από διασταύρωση σε διασταύρωση είναι πολύ μικρές. Πρέπει να γίνει επιβολή λογικής απόστασης ανάμεσα στο σημείο εκκίνησης μέχρι την επόμενη διασταύρωση.(5) Το πλάτος των δρόμων είναι ανεπαρκές. Η προσπάθεια να διαπλατυνθούν είναι συχνά στο έργο πολυδάπανο και άλλωστε ατελέσφορο. (6) Μπροστά στις μηχανικές ταχύτητες το οδικό δίκτυο φαίνεται παράλογο, χωρίς ακρίβεια, ευλυγισία, ποικιλία και χωρίς ομοιομορφία. (7) Χαράξεις όλο μεγαλοπρέπεια που είχαν στόχο την επίδειξη έχουν αποτελέσει ή αποτελούν μεγάλη δυσχέρεια για την κυκλοφορία. Η κυκλοφορία είναι πρωταρχική λειτουργία του αστικού βίου. (8) Σε πολλές περιπτώσεις το σιδηροδρομικό δίκτυο κατάντησε, με την επέκταση της πόλης, σοβαρό εμπόδιο για την πολεοδομική ρύθμιση. Περικλείει μέσα του ολόκληρες συνοικίες αποστερώντας τις από ωφέλιμες επαφές με τα ζωτικά στοιχεία της πόλης.

Απαιτήσεις: (1) Πρέπει να γίνουν αναλύσεις σκοπιμότητας βασισμένες σε αυστηρές στατιστικές για τη συνολική κυκλοφορία στη πόλη και στη περιφέρεια της, η εργασία αυτή θα αναδείξει τις διόδους κυκλοφορίας και το είδος της ροής. Πρέπει να δοθεί σε κάθε κυκλοφοριακό άξονα συγκεκριμένο προορισμό(για ποιους είναι), έτσι ώστε ανάλογα με το ρόλο που θα εξυπηρετούν να έχουν ειδικές διαστάσεις και χαρακτηριστικά. (2) Οι άξονες κυκλοφορίας πρέπει να κατατάσσονται ανάλογα με το είδος τους και να κατασκευάζονται σε συνάρτηση με τα οχήματα και τις ταχύτητες τους. Τα ωφέλιμα μέτρα που πρέπει να ληφθούν είναι: α) να χωριστούν οι αρτηρίες που πάσχουν από συμφόρηση, οι πεζοί από τα μηχανοκίνητα. β) δημιουργία ξεχωριστής διόδου κυκλοφορίας για τα βαρεία οχήματα. γ) δημιουργία άξονα κυκλοφορίας ανεξάρτητος για κάλυψη μεγάλης απόστασης αλλά για μικρή κυκλοφορία.(3) Οι διασταυρώσεις πυκνής ροής θα διαμορφωθούν για συνεχή κυκλοφορία με ανισόπεδους κόμβους. Τα περαστικά οχήματα δεν θα πρέπει να υποχρεούνται να σταματούν σε κάθε διασταύρωση και να επιβραδύνουν ανόφελα τη πορεία τους.

(4) Ο πεζός πρέπει να μπορεί να παίρνει άλλους δρόμους από το αυτοκίνητο. (5) Οι δρόμοι πρέπει να διαφοροποιούνται ανάλογα με τον προορισμό τους: δρόμοι κατοικίας, δρόμοι περιπάτου, δρόμοι διέλευσης, κύριοι άξονες. Οι δρόμοι κατοικίας δεν θα έχουν σχέση με τις οδούς μικρής κυκλοφορίας, οι μεγάλοι κύριοι άξονες θα έχουν προτεραιότητα, οι δρόμοι περιπάτου πρέπει να προβλέπονται και να επιβάλλεται αυστηρά μειωμένη ταχύτητα. (6) Οι ζώνες πρασίνου πρέπει κατά βάση να απομονώνουν τις διόδους μεγάλης κυκλοφορίας. Οι άξονες διέλευσης ή μεγάλης κυκλοφορίας πρέπει να είναι διαφοροποιημένοι από τις οδούς μικρής κυκλοφορίας.

Ιστορική κληρονομιά των πόλεων(6 άρθρα):

Άρθρα: (1) Οι αρχιτεκτονικές αξίες πρέπει να διαφυλάσσονται(μεμονωμένα κτίσματα ή αστικά σύνολα). Η ζωή μιας πολιτείας εκδηλώνεται διαμέσου των αιώνων με υλικά έργα τα οποία είναι η ψυχή της, είναι πολύτιμοι μάρτυρες γεγονότων ιστορικών καθώς και μέρος της ανθρώπινης κληρονομιάς. (2) Θα διαφυλαχτούν αν είναι έκφραση ενός περασμένου πολιτισμού και αν ανταποκρίνονται σε ένα γενικό συμφέρον. Ο θάνατος χτυπάει και τα έργα των ανθρώπων, ότι ανήκει στο παρελθόν δεν δικαιούτο να παραμείνει αιώνιο. (3) Αν η διατήρηση τους δεν συνεπάγεται θυσία των πληθυσμών που διαβιώνουν σε ανθυγιεινές συνθήκες. (4) Αν είναι δυνατό να διαμορφωθεί με ριζικά μέτρα η ζημιά από την παρουσία τους: για παράδειγμα, με εκτροπή ζωτικών στοιχείων της κυκλοφορίας ή ακόμα και με τη μετακίνηση κεντρικών σημείων που θεωρούνται μέχρι τώρα αμετακίνητα. Ένα εμπόδιο βγαίνει από τη μέση μόνο με κατεδάφιση, όταν αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την καταστροφή πραγματικών αρχιτεκτονικών ιστορικών μνημείων πρέπει να αναζητηθεί άλλη λύση. Εφευρετικότητα και τα τεχνικά μέσα πρέπει να συνδυάζονται.(5) Οι τρώγλες γύρω από τα ιστορικά μνημεία θα γκρεμιστούν κι αυτό είναι ευκαιρία για να δημιουργηθούν επιφάνειες πρασίνου. (6) Η χρήση ρυθμών του παρελθόντος, με απόφαση την αισθητική, στα καινούρια οικοδομήματα που χτίζονται στις ιστορικές ζώνες έχει ολέθριες συνέπειες. Η διατήρηση τέτοιων συνηθειών ή η εισαγωγή τέτοιων πρωτοβουλιών δεν θα γίνεται δεκτή με καμία μορφή. Δεν πρέπει να αντιγράφουμε ή να κλέβουμε τα αριστουργήματα του παρελθόντος, κάθε γενιά πρέπει να χρησιμοποιεί τα δικά της τεχνικά μέσα γιατί διαφορετικά δεν μεταδίδεται η καθαρότητα του ύφους.

Σημείωση: Τις αρχές πολεοδομίας του Le Corbusier τις μελετήσαμε γιατί τις συνδέει άμεσα με την κατοικία, καθώς και για να δείξουμε ότι την εποχή που προβάλλει κάτι τόσο μοντέρνο δεν είναι μια εύκολη εποχή είναι η μεταπολεμική εποχή που συμπίπτει με την ανοικοδόμηση των χωρών. Επίσης συνδέει τον πολεοδόμο με τον αρχιτέκτονα με λεγόμενα όπως: η αρχιτεκτονική έχει τον πρώτο λόγο στα πεπρωμένα της πόλης, ορίζει τη δομή του σπιτιού του βασικού κυττάρου του ιστού της πόλης που από τις αποφάσεις τις εξαρτάται αν θα είναι υγιεινό, πρόσχαρο και αρμονικό. Άρα πως θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για τις βασικές αρχές της αρχιτεκτονικής του εάν δεν είχαμε κατανοήσει πριν την πολεοδομία του, πως θέλει να εισάγει την κατοικία ώστε να έχει σαν αποτέλεσμα την καλύτερη διαβίωση των ανθρώπων που διαμένουν μέσα σε αυτή.

2.3.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ – ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Ο Le Corbusier αποτελεί αναμφισβήτητα τη σημαντικότερη φυσιογνωμία που καθόρισε την αρχιτεκτονική και την πολεοδομία του 20^{ου} αιώνα. Όλο του το έργο διατρέχεται από τις εξής αντιλήψεις του:

- Την επιτακτική ανάγκη να καλυφθούν οι λειτουργικές ανάγκες
- Την χρήση εμπειρικών και αφηρημένων μορφολογικών στοιχείων που προάγουν το νου και τις αισθήσεις

Τα σημεία του Le Corbusier, στα οποία θα σταθούμε και θα αναλύσουμε διεξοδικά διότι είναι και αυτά που χαρακτηρίζουν την αρχιτεκτονική του είναι:

1. Τα πέντε σημεία της αρχιτεκτονικής του
2. Η έμπνευση στον κυβισμό
3. Σπίτια σαν κατοικήσιμες μηχανές
4. Οικιστικές μονάδες
5. Το γυμνό ακατέργαστο μπετό

1. Τα Πέντε Σημεία Της Αρχιτεκτονικής Του

Πρώτα ο Le Corbusier ανύψωσε τον όγκο της κατασκευής από το έδαφος, που υποστηρίζονταν από τις πιλοτές, με ενισχυμένες στήλες. Αυτές οι πιλοτές σε ότι αφορά την παροχή της δόκιμης υποστήριξης για το σπίτι, του επέτρεψαν να τονίσει δύο ακόμα σημεία: μια ελεύθερη πρόσοψη, δηλαδή με τοίχους χωρίς υποστήριξη, που θα μπορούσαν να σχεδιαστούν όπως ο αρχιτέκτονας επιθυμεί, και ένα ανοικτό σχέδιο ορόφων που σημαίνει ότι ο χώρος κάθε ορόφου ήταν ελεύθερος να διαμορφωθεί σε δωμάτια, χωρίς την ανησυχία για την υποστήριξη των τοίχων. Το τέταρτο σημείο της αρχιτεκτονικής του ήταν η θέα η άμεση επαφή του ατόμου με το εξωτερικό του περιβάλλοντος χώρου, τέλος η κεκλιμένη ράμπα που ανέρχεται από το επίπεδο του εδάφους μέχρι κάποιον όροφο επιτρέπει έναν «αρχιτεκτονικό περίπατο» μέσα στο κτίριο. Το άσπρο σωληνοειδές κιγκλίδωμα υπενθυμίζει το σχέδιο κρουαζιερόπλοιου που ο Le Corbusier θαύμαζε πολύ. Όλα αυτά που αποτελούν τα πέντε σημεία της αρχιτεκτονικής συνοψίζονται περισσότερο ικανοποιητικά στη Villa Savoye 1929-1931 (εικόνα 1.10).

1.10. Villa Savoye 1928-1931.

2. Η Έμπνευση Στον Κοβισμό

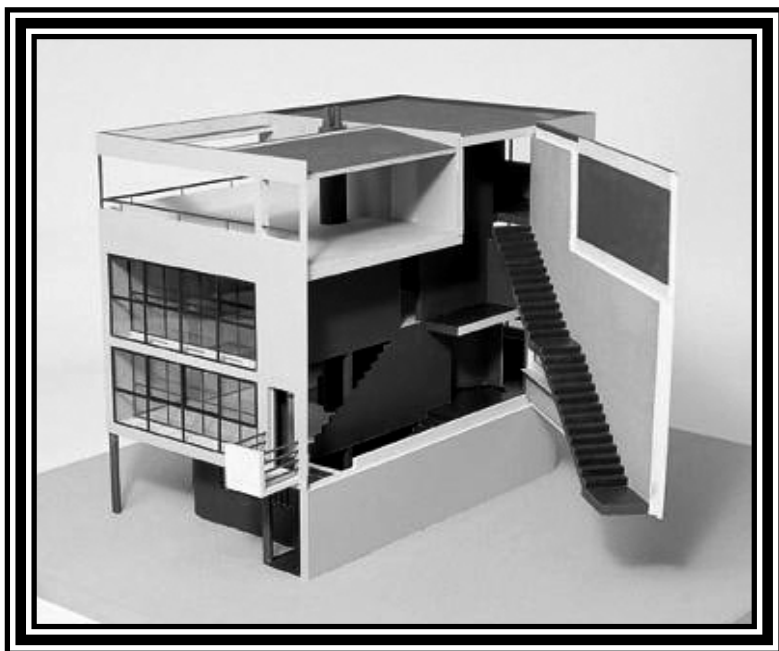
Οι κυβιστικές αναζητήσεις του στη ζωγραφική βρίσκουν εφαρμογή στις αρχιτεκτονικές συνθέσεις. Η μορφή των κτιρίων προκύπτει σαν μια αφηρημένη σύνθεση βασικών γεωμετρικών σχημάτων, όπως ορθογώνιων παραλληλογράμμων, κύβων, κυλίνδρων, κ.α., ενώ η χρήση του οπλισμένου σκυροδέματος έρχεται να ανοίξει νέους ορίζοντες στην αρχιτεκτονική. Οι πλάκες από μπετόν πλέον στηρίζονται σε κολόνες και όχι σε τοίχους, έτσι ώστε οι κατόψεις να μπορούν να διαμορφωθούν ελεύθερα. Επιπλέον, οι όψεις γίνονται ανάλαφρες με συνεχείς σειρές παραθύρων, μεγάλες τζαμαρίες ενοποιούν τον εσωτερικό και τον εξωτερικό χώρο, με το φως να περνά άπλετο στο εσωτερικό των κτιρίων και να γίνεται στοιχείο του σχεδιασμού. Αντί για τις παραδοσιακές στέγες τα μοντέρνα κτίρια έχουν επίπεδες ταράτσες που χρησιμεύουν σαν υπερυψωμένες αυλές.

3. Σπίτια Σαν Κατοικήσιμες Μηχανές

Ο Le Corbusier θαύμαζε τα υπερωκεάνια, τα αεροπλάνα και τα αυτοκίνητα και αναζητούσε αναλογίες με τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό. Θεωρούσε τα σπίτια κατοικήσιμες μηχανές, έχοντας την πεποίθηση ότι θα μπορούσαν να παραχθούν μαζικά όπως και αυτοκίνητα. Μάλιστα ανέπτυξε ένα τύπο σπιτιών που τα ονόμασε Citrohan (εικόνα 1.11) κατά αντιστοιχία με την αυτοκινητοβιομηχανία Citroen.

Προβλέπονταν ότι θα είχαν χαμηλό κόστος κατασκευής ώστε να είναι προσιτά στην εργατική τάξη και με λειτουργική, εργονομική διαρρύθμιση ώστε να αξιοποιείται ο διαθέσιμος χώρος και να δημιουργείται η αίσθηση ευρυχωρίας και άνεσης. Τα υπνοδωμάτια ήταν κάπως μικρά και το ύψος των χώρων χαμηλό (περίπου 2,20μ), όμως ο όροφος διαμορφώνονταν σαν πατάρι και το πολύ φωτεινό, με ένα υαλοστάσιο, καθιστικό είχε μεγάλο ύψος (4,50μ). Του δόθηκε η ευκαιρία να υλοποιήσει τις ιδέες του σε ένα συγκρότημα εργατικών κατοικιών στο Πεσάκ της Γαλλίας, αλλά και σε άλλες κατοικίες του όπως στην περίφημη Villa Savoye και τις βίλες La Roche-Jeanneret και Stein. Στις εργατικές κατοικίες του Πεσάκ χρησιμοποίησε πολλά χρώματα στις όψεις (ώχρα, σιέλ, ανοιχτό πράσινο), ενώ στα άλλα έργα του χρησιμοποίησε τις λευκές σοβατισμένες επιφάνειες. Τα κτίρια του Le Corbusier χαρακτηρίζονται από τα συμμετρικά και ασύμμετρα στοιχεία τους, την αυστηρή γεωμετρία τους, τις ελεύθερες οργανικές φόρμες, τις εναλλαγές και τις σχεδιαστικές εκπλήξεις. Οι αναφορές του στη κλασική αρχιτεκτονική είναι εμφανείς κυρίως όσον αφορά τις αναλογίες και τη δομή του κτιρίου.

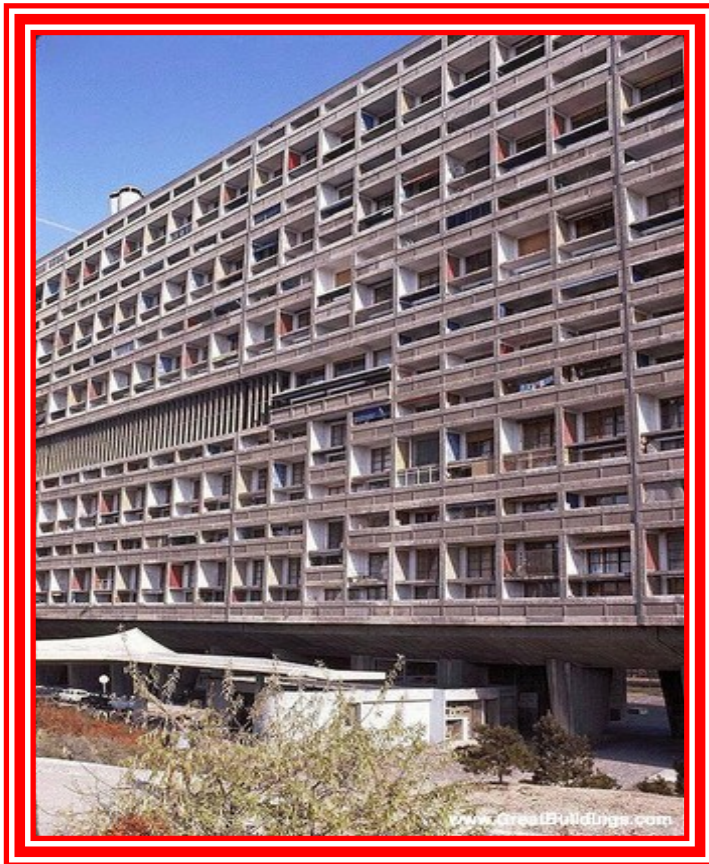
1.11 Τύπος Κατοικίας Citrohan.

4. Οικιστικές Μονάδες

Το 1925 συμμετείχε στη διεθνή έκθεση του Παρισιού ενός εφήμερου περιπτέρου για το περιοδικό L' Esprit Nouveau που είχε την μορφή μοντέρνας μεζονέτας. Την παρουσίασε όχι σαν μεμονωμένο κτίσμα, αλλά σαν ένα τυπικό διαμέρισμα μιας γιγαντιαίας πολυκατοικίας 200 διαμερισμάτων. Και εδώ το καθιστικό είχε μεγάλο ύψος, ενώ ο όροφος σχημάτιζε ανοιχτό πατάρι. Ο Le Corbusier έβλεπε με ανησυχία τη συνεχή επέκταση των πόλεων, τις ανθυγιεινές συνθήκες ζωής και την αύξηση των κυκλοφορικών προβλημάτων. Πρότεινε λοιπόν νέα πολεοδομική αντίληψη που θα εξασφάλιζε στις κατοικίες επαρκή φωτισμό, αερισμό και πράσινο(η ανάπτυξη αυτών έγινε στο κεφάλαιο 2. 3. 2). Πρότεινε να κατασκευαστούν γιγαντιαίες πολυκατοικίες σε ελεύθερη διάταξη μέσα σε χώρους πρασίνου. Οι ιδέες του βρήκαν εφαρμογή μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν παρουσιάστηκε η

ανάγκη στέγασης των οικογενειών που είχαν χάσει τα σπίτια τους από τους βομβαρδισμούς.

Η οικιστική μονάδα της Μασσαλίας (Unit d Habitation, εικόνα 1.12) ήταν η πρώτη από μία σειρά γιγαντιαίων πολυκατοικιών που ανέλαβε ο Le Corbusier να υλοποιήσει το 1946. περιλάμβανε 337 διαμερίσματα- μεζονέτες, καταστήματ, νηπιαγωγείο ακόμα και γυμναστήριο στην ταράτσα του. Σε αντίθεση με τα κομψά εκλεπτυσμένα λευκά κτίρια της προπολεμικής περιόδου, τώρα χρησιμοποιείται άγριο, εμφανές μπετόν και έντονα βασικά χρώματα. Η πρόβλεψη κάποιων, ότι δηλαδή οι κάτοικοι αυτού του συγκροτήματος θα ανέπτυσσαν ψυχικά νοσήματα, δίχασε τους κριτικούς. Ήταν ένα εξαιρετικά μεγάλο κτίριο, μήκους 137μ και ύψους 56μ, με 18 ορόφους που στέγαζαν 1.600 κατοίκους. Ακολούθησαν άλλα τέσσερα παρόμοια συγκροτήματα σε άλλες πόλεις.

1.12 Unite D' Habitation 1946-1952

5. Το Γυμνό Ακατέργαστο Μπετόν

Η μεταπολεμική περίοδος του Le Corbusier χαρακτηρίζεται από έργα μεγάλης κλίμακας, όπου ο αρχιτέκτονας εφαρμόζει τις θεωρητικές του ιδέες που είχε αναπτύξει στην αρχιτεκτονική και την πολεοδομία. Ανέλαβε το σχεδιασμό της νέας πόλης Τσαντικάρ στην Ινδία, καθώς και σημαντικών κτιρίων όπως του Κοινοβουλίου, του Ανώτατου Δικαστηρίου και της Γραμματείας. Χρησιμοποίησε το γυμνό ακατέργαστο μπετόν για την κατασκευή μνημειακών κτιρίων μοντέρνας αισθητικής, που αποπνέουν όμως ένα αρχαϊκό, κλασικό ύφος.

Από το ίδιο υλικό δημιούργησε στην Ινδία και μια βίλα με ένα σύστημα σκιάστρων για την προστασία από τον έντονο ήλιο της χώρας. Το 1951 ο Le Corbusier σχεδίασε μια διπλοκατοικία για τον βιομήχανο Ζαούλ σε ένα προάστιο του Παρισιού.

Αντί για την γνώριμη λευκή, κυβιστική, μοντέρνα αισθητική οι κατοικίες αυτές είναι κατασκευασμένες από εμφανές τούβλο, δοκάρια από μπετόν και τοξωτές, θολωτές οροφές που θυμίζουν παραδοσιακά πρότυπα. Την ίδια περίοδο σχεδίασε μια εκκλησία σε ένα λόφο της Ronchamp στην Γαλλία, την περίφημη Notre Dame Du Haut(εικόνα1.13-1.14) ένα μνημείο μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Χρησιμοποιώντας οργανικές φόρμες έπλασε ένα κτίριο- γλυπτό όπου το παιχνίδι μεταξύ φωτός και σκιάς παίζει ένα σημαντικό ρόλο στη υποβλητική ατμόσφαιρα του χώρου.

**1.13 1951-1955
Church of Notre-
Dame-du- Haut**

**1.14 Η Νότια Πόρτα Από
Ατσάλινο Βερνίκι.**

Οι βασικές αρχές του Le Corbusier είναι αυτές που αναφέραμε παραπάνω για να έχουμε όμως μια ολοκληρωμένη άποψη για το έργο του δεν μπορούμε να μην δείξουμε τα οικήματα και πως εφαρμόστηκαν σε αυτά έτσι θα μπορούσαμε να κατανοήσουμε καλύτερα το έργο του και να αναδείξουμε τον αρχιτέκτονα και τον πολεοδόμο Le Corbusier.

2.4 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Η μοντέρνα αρχιτεκτονική του σήμερα είναι μια εκρηκτική αναζήτηση της νεωτερικότητας αλλά αποτελεί στις μέρες μας ένα σημαντικό κεφάλαιο της πολιτιστικής κληρονομιάς. Ταυτόχρονα είναι ζωντανή, ως εκπαιδευτική παράδοση, και μπορεί να συμβάλει ενεργά στη θεωρία και στην πρακτική του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. Η νεωτερικότητα των ιδεών που είχαν προτείνει οι αρχιτέκτονες στον μεσοπόλεμο και στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες αντανάκλασε μια συνολική προσπάθεια για να γίνει ή αρχιτεκτονική φορέας μιας κοινωνικής κατασκευαστικής και αισθητικής σύγκλισης, στην προοπτική ενός καλύτερου περιβάλλοντος για το μέλλον του ανθρώπου. Η προσπάθεια αυτή απέδωσε πολλά κτίρια και σύνολα που εμπλουτίζουν την διεθνή και την ελληνική αρχιτεκτονική κληρονομιά αλλά ανήκουν στο πιο πρόσφατο παρελθόν μας και εύκολα αγνοούνται ή παρερμηνεύονται.

Η πλούσια αρχιτεκτονική κληρονομιά με νόμους που είναι σε μεγάλο βαθμό προσανατολισμένοι σε μνημεία και σύνολα εξαιρετικής σημασίας. Τα κτίρια των νεότερων χρόνων που βρίσκονται ακόμα σε χρήση, δεν μπορούν να προστατευθούν μόνο με απαγορευτικές διατάξεις, όταν η προστασία αυτής δεν αποτελεί επιθυμία και συνείδηση για το κοινωνικό σύνολο, αλλά και όταν η πολιτεία δεν βοηθά σε αυτή την κατεύθυνση. Η τεκμηρίωση της μοντέρνας αρχιτεκτονικής μέσα από την καταγραφή της και η σταδιακή διάχυση γνώσεων και πληροφορίας για το σύστημα των αξιών σε κοινωνικά στρώματα που έχουν ή πρόκειται να αποκτήσουν λόγο. Σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο δραστηριότητας μας ενδιαφέρει η δημιουργική διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην οποία περιλαμβάνεται και η σύγχρονη αρχιτεκτονική. Η ανάγκη να γνωρίσουμε και να διατηρήσουμε τα κτίρια του σήμερα ανάλογα με τις αξίες και τον ιδιαίτερο τρόπο της κατασκευής τους είναι μια υπόθεση αρχιτεκτόνων και πολιτών που ενδιαφέρονται για την συνέχεια του κόσμου.

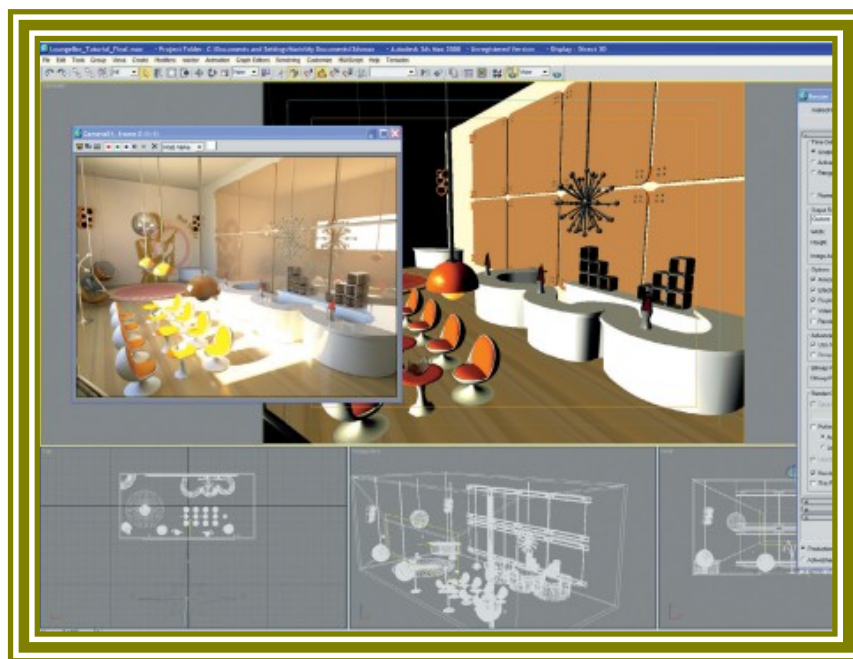
Η αρχιτεκτονική σήμερα (αυτή που κυρίως διαφημίζεται) σταδιακά απομακρύνεται από την πανάρχαια αποστολή της και τις κοινωνικές προτεραιότητές της. Την οργανική σχέση της, δηλαδή, με τα καθημερινά προβλήματα των ανθρώπων, που σήμερα κινδυνεύει να χαθεί οριστικά μέσα στον φαντασμαγορικό κόσμο των ίλουστρασιόν. Τι να πει κανείς π.χ. για τις «αναπλάσεις» που γίνονται στον ζωντανό ιστό της πόλης και τις αποφασίζουν έμποροι και πολιτικοί, με τους αρχιτέκτονες να ακολουθούν ως «άβουλοι εκτελεστές» κατά πόδας για να τις υλοποιήσουν. Κυβερνήσεις που αντιμετωπίζουν με περιφρόνηση την πόλη και την ιστορία της, αφού δεν έρχονται να επιλύσουν κανένα από τα μεγάλα και χρόνια προβλήματά της, τουναντίον αρκετές φορές δημιουργούν ακόμη περισσότερα. Για τις βίαιες και άστοχες εκείνες επεμβάσεις, δηλαδή, οι οποίες παρακάμπουν τη ζώσα μνήμη της πόλης προκειμένου να δημιουργήσουν ένα νέο αστραφτερό και αβιώτο περιβάλλον,

που μοναδικό στόχο έχει να αποφέρει περισσότερα κέρδη. Ολοένα και περισσότερο σπανίζουν τα όμορφα κτίρια.

Η πλειονότητα των νέων κτιρίων που χτίζουμε στον αστικό ιστό, αγνοεί επιδεικτικά αυτό που υπάρχει δίπλα αλλά και αυτό που θα υπάρξει στο μέλλον. Νέα «μέγαρα», πομπώδη και επιβλητικά, άλλα «καλλιμάρμαρα» και άλλα κρυστάλλινα και αστραφτερά, στεγάζουν την αμετροέπεια των καιρών. Ο πολιτισμός και η τέχνη βρίσκονται στα χέρια ανθρώπων που θέλουν να ελέγχουν και να ποδηγετούν. Μονοπωλούν το χώρο της τέχνης ενισχύοντας και κατευθύνοντας το star system της εποχής μας. Και η αρχιτεκτονική έρχεται να δώσει «σάρκα και οστά» σε μεγαλεπήβολα σχέδια και ματαιόδοξες επιδιώξεις. Ογκώδη μουσεία, τεράστια πολιτιστικά κέντρα, μεγαλοπρεπείς «ναοί της τέχνης» επιτελούν ακριβώς αυτόν το ρόλο. Η καταναλωτική και αγοραία λειτουργία τους στη ζωή της πόλης αποτυπώνεται πιστά στις παράδοξες μορφές, στους ακροβατικούς και «εκκεντρικούς» χειρισμούς της κτιριακής μάζας, στις μεγάλες «αρχιτεκτονικές χειρονομίες», στις στυλπνές επιφάνειες, στην αντιμετώπιση, δηλαδή, του κτιρίου ως αισθητικού μόνο αντικειμένου που θέλει διακαώς να εντυπωσιάσει και όχι ως χώρου ζωής που επιτελεί σημαντική κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία. Σήμερα δίνουμε μεγαλύτερη σημασία στο περιτύλιγμα απ' ότι στο περιεχόμενο.

Άλλο ένα σημείο το οποίο πρέπει να τονίσουμε και σε αυτό θα βασιστεί από ότι φαίνεται η αρχιτεκτονική ανάπτυξη του 21^{ου} αιώνα είναι η αδιαμφισβήτητη ανάπτυξη των τεχνολογικών μέσων στην σύγχρονη εποχή μας δίνει μια εντελώς διαφορετική εικόνα στους κλάδους της επιστήμης, της τεχνολογίας και της οικονομίας. Η εξάπλωση των υπολογιστών και του internet και η ανάμειξή τους τόσο

στις επαγγελματικές όσο και στις και στις κοινωνικές σχέσεις των πολιτών θέτει νέα δεδομένα. Βάση αυτών των δεδομένων και των εργαλείων που προσφέρει η τεχνολογία, εξελίσσεται και η αρχιτεκτονική

1.15 Τρισδιάστατη σχεδίαση

και η τεχνολογία. Πληθώρα προγραμμάτων τρισδιάστατου σχεδιασμού, φωτορεαλισμού και animation εξομοιώνουν την μελλοντική εικόνα κτιρίων, των πόλεων και του περιβάλλοντος χώρου, δίνουν ακόμα τη δυνατότητα επέμβασης, τροποποίησης του σχεδίου καθώς και την εποπτεία του σε τρεις διαστάσεις σε όλη την διάρκεια του σχεδιασμού.

Οι εικονικές πόλεις είναι αποτέλεσμα σχεδιασμού που προκύπτει από την συνεργασία ανθρώπων διαφορετικής ειδικότητας με στόχο την αναπαράσταση και παροχή πληροφοριών για μια υπάρχουσα πόλη, είτε για την επέκταση και δημιουργία νέων τμημάτων είτε για μια ιδεατή πόλη που γίνεται πειραματικά. Στην πρώτη περίπτωση η ιστοσελίδα της πόλης είναι ουσιαστικά μια μεγάλη βάση δεδομένων για διάφορες πληροφορίες που σχετίζονται με αυτήν και ανανεώνονται δυναμικά και συνεχώς με την επέμβαση ειδικευμένων ανθρώπων. Στην περίπτωση που υπάρχουν σχέδια για την επέμβαση ή την επέκταση σε μία πόλη δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες να δουν το μελλοντικό αποτέλεσμα και εάν αυτό είναι δυνατό να επέμβουν σε αυτό (πρόσφατο ελληνικό παράδειγμα ήταν οι αναπαραστάσεις των ολυμπιακών έργων που παρουσιάζονταν στο site του 2004).

Σίγουρα η τεχνολογική ανάπτυξη και πρόοδος αποτελεί σημείο των καιρών μας η ανθρώπινη δύναμη είναι αυτή όμως που κινεί τα πράγματα και είναι αρκετοί εκείνοι οι δυναμικοί αρχιτέκτονες που αντιμετωπίζουν την πόλη ως «ουδέτερο φόντο», πάνω στο οποίο θέλουν πάση θυσία να σκαρώσουν τις δικές τους «υψηλές» δημιουργίες (κάτι σαν την υψηλή ραπτική), ξεχνώντας πως η πόλη δεν είναι ρολό υφάσματος, ώστε να τη διαμορφώνουν όπως θέλουν.

1.16 Τρισδιάστατη πόλη από το κίνημα neen

3. ΚΡΙΤΙΚΗ

Παρά τις αμφιλεγόμενες κρίσεις το έργο και οι ιδέες του Le Corbusier επηρέασαν δραστικά την μοντέρνα αρχιτεκτονική, βρίσκοντας αναρίθμητους μιμητές μέχρι και σήμερα.

Η ιδέα της πιλοτής αλλά και ο τρόπος με τον οποίο την χρησιμοποίησε ήταν κάτι το μαγικό, μια ιδέα που στις μέρες είναι παρωχημένη γιατί συνδέεται άμεσα με την πολυκατοικία, αυτό είναι και ένας από τους λόγους για τον οποίο δεν θα την χρησιμοποιήσω στην κατοικία. Η μορφή των κτιρίων προκύπτει σαν μια αφηρημένη σύνθεση βασικών γεωγραφικών σχημάτων κάτι το οποίο κάνει τα οικοδομήματα να μοιάζουν με έργα τέχνης, θα συμφωνήσω με τον Le Corbusier στο ότι το λιτό δεν είναι αισθησιακά φτωχό αλλά βασίζεται στο πλέγμα των αρχιτεκτονικών σχέσεων που διαμορφώνεται από τις παραδοσιακές τεχνικές της αναλογίας της συμμετρίας και των αντιθέσεων τους.

Ο Άρης Κωνσταντινίδης ήταν ένας από τους πολλούς αρχιτέκτονες που πάτησαν στα βήματα του, όχι τόσο στην μορφολογία, άλλωστε τον χαρακτήριζε μορφοκράτη, ούτε καν τυπολογικά απλά είχαν την ίδια φιλοσοφία για την αρχιτεκτονική η οποία διατυπώνεται επ' ακριβώς πάνω στην φράση του Oskas Ouailn « αν η φύση ήταν άνετη το ανθρώπινο γένος δεν θα είχε εφεύρει την αρχιτεκτονική». Στο κόσμο του Le Corbusier δεν είναι όλα ρόδινα σε όλους και στα πάντα πέρα από τα θετικά σχόλια υπάρχουν και τα αρνητικά, η δυσμενής κριτική είναι μέσα στο πρόγραμμά για αυτό και εμείς δεν θα την αποσιωπήσουμε αλλά θα την προβάλλουμε.

Ο τεχνοκράτης- ιστορικός και κριτικός αρχιτεκτονικής Lewis Mumford έγραψε, Ότι το σπάταλο ύψος των ουρανοξύστων του Le Corbusier δεν έχει λόγο να υπάρχει εκτός από το γεγονός ότι έχουν γίνει τεχνολογική πιθανότητα; Το ανοιγμένο διάστημα στην κεντρική περιοχή δεν είχε λόγο να υπάρχει επίσης.

Η θέα του Le Corbusier's στον αστικό σχεδιασμό έχει επίσης ευρέως δυσφημιστεί για να ενθαρρύνει το σχεδιασμό των δημόσιων πλατειών που έχουν ιδωθεί από πολλούς ότι είναι άγονη και διαίρει του αστικό διάστημα. Τα δημόσια projects στέγασης που είναι επηρεασμένα από τις δικές του ιδέες έχουν πει πολλοί ότι είναι αποτέλεσμα των απομονωμένων φτωχών κοινοτήτων.

Ένας από τους πιο δικούς του ισχυρούς κριτικούς είναι ο Jane Jacobs, ο οποίος παρέδωσε μια καυστική κριτική του Le Corbusier's για τις αστικό σχεδιαστικές θεωρίες στην πρώτη του δουλειά *Ο θάνατος και η ζωή των σπουδαίων Αμερικάνων πόλεων*. Η πόλη της Βραζιλίας, συγκεκριμένα η πρωτεύουσα, είναι μια σχεδιασμένη πόλη βασισμένη αποκλειστικά επάνω στις αρχές του Le Corbusier. Δυστυχώς, η Βραζιλία θεωρήθηκε από τους περισσότερους αστικούς σχεδιαστές ένα κολοσσιαίος αποτυχίας.

ΜΕΡΟΣ 2

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΩΝ
ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ

LE CORBUSIER

1. ΟΙ ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΕΣ

Οι θρακομακεδόνες αρχικά ιδρύθηκαν ως συνεταιρισμός για τις αστικές ανάγκες Μακεδόνων και Θρακών, και μέχρι τις αρχές του '80 υπάγονταν στον δήμο Αχαρνών. Ο δήμος είναι αρκετά αραιοκατοικημένος, υπολογίζονται 6.000 κάτοικοι το 2006, η μεγάλη έκτασή του αποτελείται από κοινόχρηστους χώρους και πευκόφυτες ζώνες, έχει καθαρά οικιστικό χαρακτήρα, κυκλικό ρυμοτομικό σχέδιο με φαρδύς συνοικιακούς δρόμους στη γενικότερη ρυμοτομική φιλοσοφία, Ψυχικού, Φιλοθέης και Διόνυσου. Περιβάλλεται από τους καταπράσινους ορεινούς όγκους της Πάρνηθας και διαθέτει δύο βασικές εισόδους στην πόλη. Η πρόσβαση είναι εφικτή από το Μενίδι, ενώ χαράχτηκε και η νέα πρόσβαση από την Εθνική Οδό στα σύνορα με την Κηφισιά το 2004.

Αυτή η ιδιαίτερα φυσικού κάλλους περιοχή αντιστέκεται ακόμα στον οικοδομικό οργανισμό της Αττικής λόγω του απόμακρου χαρακτήρα της από το κέντρο της πρωτεύουσας και του γεγονότος ότι συνορεύει με τον Εθνικό Δρυμό της Πάρνηθας προστατεύεται από την αυθαίρετη δόμηση σε σχέση με το γειτονικό Μενίδι. Αυτή τη στιγμή οι αξίες της περιοχής αγγίζουν τα 1.200€/ τ. μ. Συνορεύει με την Βαρυμπόμπη στα ανατολικά ενώ στα νότια σύνορα οικοδομήθηκε το Ολυμπιακό χωριό που φιλοξένησε τους αθλητές των αγώνων της Αθήνας το 2004. γειτονεύει δε με την πολεμική αεροπορία Δεκελείας, την σχολή Ικάρων και τα βασιλικά ανάκτορα του τέως βασιλιά Κωνσταντίνου στο Τατόι.

Η έκταση της περιοχής ανέρχεται στα 3.550χ.μ² (3.550 στρέμματα), με υψόμετρο 360μ, πυκνότητα πληθυσμού 1.346 κάτοικοι/ χ.μ. Ο οικισμός δημιουργήθηκε πριν ακόμα κατοικηθεί με βάση το πρότυπο πολεοδομικό σχέδιο (σχέδιο Δοξιάδη) που περιέλαβε φαρδύς δρόμους, άψογη ρυμοτομία πλατείες. Πράσινο.

2. ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

2.1 ΣΧΟΛΕΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΕΣ-ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Τα σχολεία στο δήμο Θρακομακεδόνων ανέρχονται σε 6, από αυτά τα δύο είναι νηπιαγωγεία το 1^ο και το 2^ο συγκεκριμένα, δύο είναι δημοτικά το 1^ο και το 2^ο αντίστοιχα, με δεδομένο ότι ο πληθυσμός της περιοχής ανέρχεται σε 6.000 κάτοικοι μπορούμε να πούμε ότι ένα γυμνάσιο και ένα λύκειο που υπάρχουν στο δήμο δεν είναι αρκετά για να καλύψουν τις ανάγκες των μαθητών. Μπορούμε να πούμε όμως ότι για αυτά τα λίγα σχολικά συγκροτήματα γίνονται αξιόλογες προσπάθειες ανάπλασής τους, όπως π. χ η ανάπλαση του προαυλίου χώρου στο 1^ο δημοτικό σχολείο, στο οποίο σχέδιο εμπεριέχονται η διαπλάτυνση στο γήπεδο της καλαθοσφαίρισης με προσθήκη μιας κερκίδας, η επίστρωση των δύο γηπέδων του σχολείου με αντιτραυματική επίστρωση ειδικού τύπου, αντικατάσταση της φθαρμένης πλακόστρωσης και των περιμετρικών κιγκλιδωμάτων του σχολείου, φύτευση του περιβάλλοντος χώρου και τοποθέτηση ποτίσματος για την διατήρηση του πρασίνου.

Τέλος η τοποθέτηση δύο μεγάλων σκιάστρων και ξύλινων καθισμάτων στον κάτω προαύλιο χώρο. Αυτή είναι μια ανάπλαση ενός μόνο σχολείου δεν είναι αρκετό όμως, ο κάθε μαθητής χρειάζεται τον δικό του χώρο ακόμα και μέσα στο σχολείο αυτό δεν είναι εφικτό όταν τα σχολεία είναι τόσα λίγα, υπάρχει ο κίνδυνος του συνωστισμού, κάτι το οποίο για μένα θα πρέπει να αποφεύγεται. Το μεγάλο προαύλιο δεν μπορεί να αντικαταστήσει τις αίθουσες διδασκαλίας, ίσως το πρόβλημα δεν είναι τόσο μεγάλο αλλά σίγουρα υπάρχει.

Υπάρχουν ακόμα ελεύθερες επιφάνειες μέσα σε ορισμένες πόλεις, και είναι κάτι που μας συγκινεί. Οι ελεύθερες επιφάνειες μπορεί να αποτελούν άμεση ή έμμεση προέκταση του σπιτιού: άμεση εάν περιβάλλουν την ίδια την κατοικία και έμμεση εάν είναι συγκεντρωμένες σε μεγάλες επιφάνειες όχι και τόσο κοντινές, και στις δύο περιπτώσεις ο σκοπός είναι κοινός να φιλοξενούν τις κοινές δραστηριότητες των νέων και να προσφέρουν κατάλληλο έδαφος για τη διασκέδαση, τους περιπάτους ή τα παιχνίδια. Μια τέτοια περιοχή πιστεύω ότι είναι οι θρακομακεδόνες, είναι μια περιοχή που διαθέτει την σωστή αναλογία χτισμένων όγκων και ελεύθερων επιφανειών.(εικόνες 2.1- 2.2)

2. 1.Οδός Αριστοτέλους

2. 2. Πλατεία
Αριστοτέλους

Οι καθημερινές ελεύθερες ώρες πρέπει να κατανέμονται σε α) καθημερινές β) εβδομαδιαίες γ) ετήσιες αυτό οδηγεί στη δημιουργία πρασίνου αντίστοιχα α) γύρω από την κατοικία β) στην περιοχή της πόλης και γ) σε όλη τη χώρα, εμείς δεν θα ασχοληθούμε με όλη την χώρα αλλά με το τι συμβαίνει στην ευρύτερη περιοχή διότι δεν αρκεί η δημιουργία ψυχαγωγικού κέντρου εάν δεν υπάρχει από τους κατοίκους του δήμου εύκολη προσέγγιση σε αυτά. Έτσι παραθέτουμε μια σειρά από έργα που έχουν ολοκληρωθεί ή βρίσκονται υπό κατασκευή. Γήπεδα 5x5 κατασκευάστηκαν και λειτουργούν νέα τμήματα ποδοσφαίρου, ολοκληρώθηκε η αναμόρφωση του οικοδομικού τετραγώνου 43 (Δημοκρίτου και Μητροπόλεως) το οποίο περιλαμβάνει και γήπεδο μίνι γκολφ, πρόκειται για ένα οικόπεδο παραμελημένο και χρόνια αναξιόποιητο το οποίο μετατράπηκε σε μια όμορφη πλατεία στο κέντρο των θρακομακεδόνων. Ολοκληρώνονται τα ονομαζόμενα τρίγωνα- μικροί καλαίσθητοι χώροι πρασίνου και αναψυχής που αναμφισβήτητα θα δώσουν ένα τόνο ομορφιάς στη πόλη. Οι πλατείες αυτές βρίσκονται :

- Μακεδονομάχων και Μ. Αλεξάνδρου
- Μακεδονίας και Καρατάσου
- Μακεδονίας και Εμμ. Παππά
- Θεσσαλονίκης και Θράκης

Επίσης το Οκτώβριο προβλέπεται να παραδοθεί στο Δήμο το κέντρο Νεότητας όπου ενδέχεται να γίνει ένας νέος πόλος έλξης για τους νέους και τις νέες.

Επίσης ο δήμος των θρακομακεδόνων διαθέτει και αθλητικό κέντρο κάτι στο οποίο είναι άξιο αναφοράς. Ιδρύθηκε το 1997 και μέχρι το 2002 λειτουργούσε μόνο ως φορέας υλοποίησης των προγραμμάτων της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού, αυτό είχε ως συνέπεια το δυναμικό των αθλούμενων με δυσκολία να ξεπερνά τα 60 άτομα , έτσι το 2003 ορίστηκε νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Αθλητικού Κέντρου το οποίο έθεσε τις βάσεις για την δημιουργία ενός αθλητικού φορέα που στόχο είχε την ενεργοποίηση όσο των δυνατών περισσότερων πολιτών σε προγράμματα άσκησης. Το 2003-2004 λειτούργησε για πρώτη φορά τμήματα εκμάθησης ευρωπαϊκών χωρών, επίσης δημιουργήθηκαν τέσσερα αντίστοιχα τμήματα ώστε να καλυφθούν όλες οι ηλικίες μεταξύ 13 ετών έως 60 ετών. Για πρώτη φορά δημιουργήθηκαν τμήματα ορεινής ποδηλασίας, πεζοπορίας και την ίδια χρονική περίοδο λειτούργησαν και συνεχίζουν να λειτουργούν δύο τμήματα τένις. Η δημιουργία τμημάτων ποδοσφαίρου 11x11 προσέλκυσαν νέους καθώς και η οικονομική ενίσχυση του Δήμου δίνει την δυνατότητα στο Αθλητικό Κέντρο να επεκτείνεται. Άξιο αναφοράς είναι το καλοκαιρινό πρόγραμμα αθλοπαιδιάς που δίνει την δυνατότητα στα παιδιά να έχουν εμπειρίες σε διάφορα αθλήματα όπως: ποδηλασία, τένις, τζούντο, τοξοβολία, καλαθοσφαίριση, ποδόσφαιρο, μίνι γκολφ, παραδοσιακοί χοροί, βόλεϊ, εκμάθηση κολύμβησης κ.α. Όλα αυτά είναι υπέροχο που υπάρχουν σε ένα δήμο γιατί έτσι δίνουν την δυνατότητα στα παιδιά και σε κάθε νέο να μάθει να εντάσσεται και να συνεργάζεται σε ένα συλλογικό περιβάλλον καθώς επίσης να χαίρονται, να παίζουν και να διασκεδάζουν, αποφεύγοντας έτσι κάθε μορφή υποκινητικότητας που μπορεί να φέρει ο ελεύθερος χρόνος μπροστά στην τηλεόραση. Άλλο ένα μεγάλο συν σε αυτή την περιοχή είναι το πνευματικό κέντρο που στεγάζεται στο ιδιόκτητο κτίριο στην κεντρική πλατεία της περιοχής και για την διεξαγωγή των θερινών εκδηλώσεων χρησιμοποιείται ο ειδικά διαμορφωμένος χώρος της πλατείας. Η ουσιαστική ίσως αποστολή ύπαρξης ενός τέτοιου κέντρου είναι η προβολή και η στήριξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, πνευματικής και καλλιτεχνικής παράδοσης, η παροχή ουσιαστικών ποιοτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Μάθαμε ότι από την σύσταση του έως σήμερα ο οργανισμός αυτός υπηρετεί τον πολίτη και του προσφέρει αγαθά, με αυτό τον τρόπο πρέπει μεγάλο ποσοστό να καταλάβει ότι δεν υπάρχει αξία στην

ύπαρξη ενός ιστορικού μνημείου εάν δεν υπάρχουν οι άνθρωποι για να το αναδείξουν. (εικόνες 2.3-2.4-2.5).

Εικόνα 2.3

Εικόνα 2. 4

Πνευματικό Κέντρο 2.5

2. 2 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ – ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ: Η ευρύτερη περιοχή των Θρακομακεδόνων – Βαρυμύμπης – Κρυονερίου αποτελείται σήμερα από μοναχικές βίλες και είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες.

Η κατασκευή του Ολυμπιακού Χωριού ήταν αυτό που προώθησε την δημιουργία ενός άρτιου οδικού δικτύου επηρεάζοντας άμεσα τις γειτονικές περιοχές όπως το Μενίδι, τον Άγιο Στέφανο, το Διόνυσο, την Εκάλη ακόμα και την Κηφισιά, ορισμένες από αυτές τις παρεμβάσεις ευνόησαν την κατοικία ενώ σε άλλες περιπτώσεις αυτά τα έργα θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εμπορική αξιοποίηση της περιοχής επιφέροντας όμως ταυτόχρονα κορεσμό ή ακόμη και την υποβάθμιση της κατοικίας λόγω κυκλοφοριακής συμφόρησης, έλλειψης χώρων στάθμευσης κ. α., καταστάσεις ευτυχώς που δεν αντιμετωπίσαμε.

Η δημιουργία της λεωφόρου Κύμης που συνδέει την περιοχή των Θρακομακεδόνων με τον κόμβο του Κηφισού έδωσε πολλές ανάσες σε πολλούς χρήστες αυτοκινήτων. Η περιοχή των Θρακομακεδόνων μπορεί άνετα να θεωρηθεί ήσυχη. Οι δρόμοι της περιοχής ταξινομούνται κυρίως σε δύο είδη, οδοί μικρής κυκλοφορίας και οδοί μεγάλης κυκλοφορίας, οι πεζόδρομοι είναι ανύπαρκτοι, οι δρόμοι περιπάτου επίσης, όλα αυτά έρχονται σε αντίθεση με τις πολεοδομικές αρχές του Le Corbusier κατά τον οποίο οι δρόμοι έπρεπε να έχουν διαφορετική χρήση για τον κάθε χρήστη ανάλογα με τον σκοπό που ήθελε να εξυπηρετήσει, μεγάλη σημασία είχαν οι πεζόδρομοι, οι δρόμοι κατοικίας, οι δρόμοι περιπάτου, όπου οι άξονες που θα τους όριζαν να είχαν σχετική σχέση μεταξύ τους ή καμία απολύτως ένα πρόκειται λόγου χάριν για κύριους άξονες και δρόμους περιπάτους. Το οδικό δίκτυο της περιοχής έχει μια κυκλική μορφή μπορείς να πας παντού από παντού. Την περιοχή θα μπορούσαμε να την χαρακτηρίσουμε ως προάστιο, μπορεί οι κύριοι άξονες κυκλοφορίας να είναι πολλοί αλλά η διέλευση σε αυτούς είναι σχετικά μικρή.

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ: Εάν με ρωτάγατε τι είναι αυτό που λείπει από την περιοχή των Θρακομακεδόνων η απάντησή μου θα ήταν οι συγκοινωνίες, προσωπικά ενώ είναι μια φανταστική περιοχή που τα συγκεντρώνει όλα, αυτό το μοναδικό μειονέκτημα αλλά βασικό θα μπορούσε να οδηγήσει πολύ κόσμο στο να μην επιθυμήσει μια κατοικία στην περιοχή, είναι ένας βασικός παράγοντας επιβίωσης το ότι γνωρίζεις ότι την επαφή σου με τις υπόλοιπες περιοχές τις καθορίζουν τρεις γραμμές του Ο. Α. Σ. Α, ή το αυτοκίνητο σου.

Το ρόλο τους και εδώ έπαιξαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας γιατί εάν δεν υπήρχε το Ολυμπιακό Χωριό τίποτα από τα παρακάτω δεν θα είχε πραγματοποιηθεί. Ύστερα από αίτημα στον Ο. Α. Σ. Α του Συλλόγου Κατοίκων για αναβάθμιση των συγκοινωνιακών γραμμών της γραμμής 504(Θρακομακεδόνες – Κηφισιά) τα δρομολόγια αυξήθηκαν από 24 σε 41. η πύκνωση αυτή αντιστοιχεί σε χρόνο αναμονής 25 λεπτά στις ώρες μεγάλης ζήτησης αυτό έγινε προσθέτοντας άλλα δύο αυτοκίνητα στα δύο που εξυπηρετούσαν μέχρι στιγμής. Ο δήμος των Θρακομακεδόνων μέσω των λεωφορειακών γραμμών συνδέει τις περιοχές:

- Θρακομακεδόνες – Αχαρναί - Ν. Ιωνία, Γραμμή 727
- Θρακομακεδόνες – Κηφισιά, Γραμμή 504
- Θρακομακεδόνες – Αχαρναί, Γραμμή 726.

Στους παρακάτω πίνακες που παραθέτουμε θα δείτε τα δρομολόγια των τριών γραμμών του Ο. Α. Σ. Α.

ΓΡΑΜΜΗ 504

	ΩΡΑ	ΛΕΠΤΑ	
<u>ΑΦΕΤΗΡΙΑ</u>			
<u>ΠΛ.ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ</u>			
ΟΛΥΜΠΙΩΝ			
ΣΧΟΛΕΙΟ			
	<u>Δευτέρα έως Παρασκευή</u>		
<u>ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ</u>	05	30	
	06	05	40
<u>ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΝ</u>	07	15	50
	08	25	
<u>ΙΟΥΛΗΣ</u>	09	00	55
	10	35	
<u>ΚΕΝΤΡΟ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ</u>	11	10	50
	12	25	
<u>ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ</u>	13	05	40
	14	20	
<u>3η ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΙΓΜΕ</u>	15	00	40
	16	20	
<u>4Η ΟΛΥΜΠ. ΧΩΡΙΟΥ</u>	17	00	40
	18	25	
ΠΟΛΥΚΛΙΝΙΚΗ	19	10	
	20	05	
13η ΟΛΥΜΠ. ΧΩΡΙΟΥ	21	15	
	22	25	
14η ΟΛΥΜΠ. ΧΩΡΙΟΥ	23	35	
	<u>Σάββατο</u>		
10η ΟΛΥΜΠ.ΧΩΡΙΟΥ	05	30	
	06	35	
9η ΟΛΥΜΠ.ΧΩΡΙΟΥ	07	40	
	08	45	
8η ΟΛΥΜΠ.ΧΩΡΙΟΥ	09	30	
	10	15	50
15η ΟΛΥΜΠ. ΧΩΡΙΟΥ	11	25	
	12	00	50
ΑΣΦΟΔΕΛΟΥ	13	30	
	14	05	40
<u>ΚΥΜΗΣ</u>	15	15	50
	16	30	
ΟΡΤΑΝΣΙΑΣ	17	15	
	18	00	35
<u>ΚΑΛΥΦΤΑΚΗ</u>	19	15	
	20	05	
<u>1η ΑΔΑΜΩΝ</u>	21	20	
	22	30	
<u>ΔΗΜΗΤΡΑΣ</u>	23	35	
	<u>Κυριακή</u>		
<u>ΚΗΦΙΣΟΥ</u>			
<u>ΧΕΛΙΔΟΝΟΥΣ</u>	09	30	
	10	40	
<u>ΓΕΡΟΝΤΑΚΙ</u>	11	55	
	13	35	
<u>Π.ΜΕΛΑ</u>	14	45	
	15	55	
<u>ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ</u>	17	05	
	18	15	
<u>ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ</u>	19	30	
	21	05	
<u>ΔΕΗ</u>	22	25	
	23	35	
<u>ΖΗΡΙΝΕΙΟ</u>			
<u>ΠΛ.ΚΗΦΙΣΙΑΣ</u>			

ΓΡΑΜΜΗ 724

	ΩΡΑ	ΛΕΠΤΑ	
<u>ΑΦΕΤΗΡΙΑ</u>			
<u>ΠΛ.ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ</u>			
<u>ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟΣ</u>			
Μ.ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ			
	Δευτέρα έως Παρασκευή		
ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ	05	20	50
	06	20	50
ΣΧΟΛΕΙΟ	07	15	40
	08	05	30
ΟΛΥΜΠΙΩΝ	09	05	30
	10	20	45
2η ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΩΝ	11	05	25
	12	15	40
ΦΙΛΙΠΠΟΥ	13	00	25
	14	25	45
ΜΕΛΑ	15	10	30
	16	15	50
12η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	17	25	45
	18	05	30
11η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	19	05	40
	20	05	40
10η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	21	10	40
	22	20	
ΓΑΛΗΝΗ	23	00	
	Σάββατο		
9η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	05	20	50
	06	20	50
8η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	07	20	50
	08	15	40
7η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	09	05	30
	10	20	45
6η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	11	10	35
	12	00	25
5η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	13	15	40
	14	05	30
4η ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	15	00	30
	16	00	30
ΘΡΑΚΟΜΑΚΕΔΟΝΩΝ	17	00	30
	18	00	30
<u>ΜΕΣΟΝΥΧΙΟΥ</u>	19	00	30
	20	00	30
<u>ΤΕΡΜΑ ΑΠΟΒΙΒΑΣΗΣ</u>	21	00	15
	22	20	40
ΣΤΑΘ.ΜΕΣΟΝΥΧΙΟΥ	23	00	
	Κυριακή		
<u>ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ</u>			
<u>ΕΡΙΒΑΣ</u>	07	45	
	08	15	45
<u>ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ</u>	09	20	55
	10	35	
<u>ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ</u>	11	10	45
	12	15	45
<u>ΞΕΝΟΔΟΧΟΪΠΑΛΛΗΛΩΝ</u>	13	15	45
	14	15	45
<u>ΔΑΜΙΑΝΟΥ</u>	15	15	45
	16	15	45
ΔΕΚΕΛΕΙΑΣ	17	15	45
	18	15	50
ΣΟΛΩΜΟΥ	19	25	
	20	00	40
1η ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ	21	20	
	22	00	
ΤΑΤΟΙΟΥ			
ΚΟΥΡΟΣ			
ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ			
ΓΕΦΥΡΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ			
<u>ΓΥΜΝΑΣΙΟ</u>			
ΓΕΦΥΡΑ			
ΜΑΝΗΣ			
ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟ			
ΜΠΑΡΚΟΥΛΗ			
<u>ΠΑΛΑΙΟ ΤΕΡΜΑ</u>			
<u>1η ΕΛ.ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ</u>			
<u>ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ Ν.ΙΩΝΙΑΣ</u>			

ΓΡΑΜΜΗ 726

	ΩΡΑ	ΛΕΠΤΑ
<u>ΑΦΕΤΗΡΙΑ</u>		
<u>ΠΛ.ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ</u>		
<u>ΗΦΑΙΣΤΙΩΝΟΣ</u>		
<u>ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΝ</u>		<u>Δευτέρα έως Σάββατο</u>
<u>ΙΩΛΗΣ</u>	06	15
	07	15
<u>ΚΕΝΤΡΟ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ</u>	08	25
	09	45
<u>ΑΓ.ΓΕΩΡΓΙΟΣ</u>	11	05
	12	15
2η ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ	13	20
	14	25
1η ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ	15	30
	16	35
<u>ΚΥΜΗΣ</u>	17	45
	19	10
ΚΑΤΕΒΑΣΙΑΣ	20	20
ΙΒΙΣΚΟΥ		
ΜΟΝΟΜΑΤΙ		
ΔΑΜΙΑΝΟΥ		
ΞΕΝΟΔΟΧΟΥΠΑΛΛΗΛΩΝ		
ΛΑΘΕΑΣ		
ΔΕΚΕΛΕΙΑΣ		
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ		
ΣΤΑΘΜΟΣ ΟΣΕ		
13η ΚΟΚ.ΜΥΛΟΥ		
ΠΛΑΤΕΙΑ		
<u>ΗΡΩΩΝ</u>		
<u>ΛΙΟΣΙΩΝ</u>		
<u>ΚΑΡΑΒΟΣ</u>		

3. ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ – ΚΑΤΟΙΚΗΣΙΜΟΣ ΧΩΡΟΣ

Οι χώροι μιας κατοικίας διακρίνονται σε κύριους και σε δευτερεύοντες ή βοηθητικούς. Η μεταξύ τους ιεράρχηση ποικίλλει ανάλογα με τη χρήση του κτιρίου, το πολεοδομικό και το αρχιτεκτονικό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται.

Κύριοι χώροι

1. **Το καθιστικό** όπου αναπτύσσεται η κοινωνική και συντροφική ζωή της εκ μέρους της οικογένειας. Ο χώρος πρέπει να βρίσκεται σε άμεση λειτουργική σχέση με την είσοδο.
2. **Τα υπνοδωμάτια** πρέπει να είναι απομονωμένα από την είσοδο και η κυκλοφορίας τους πρέπει να γίνεται μέσω ενός διαδρόμου όσο το δυνατόν μικρότερου μήκους. Είναι δηλαδή σαφώς διαχωρισμένα και λειτουργικά ανεξάρτητα από το καθιστικό.
3. **Το γραφείο** είναι ενταγμένο ή όχι στο καθιστικό.
4. **Η τραπεζαρία** είναι ο χώρος που μπορεί να εντάσσεται στο καθιστικό, οπωσδήποτε όμως να είναι σε άμεση επαφή με την κουζίνα ή να εντάσσεται μέσα σε αυτήν.

Ας σημειωθεί ότι στους κύριους χώρους θα μπορούσε να συμπεριληφθούν και οι ελεύθεροι χώροι : Αυλή (ακάλυπτος), βεράντες, ημιυπαίθριους, γιατί συμβάλλουν στην ολοκλήρωση της λειτουργικότητας της κατοικίας.

Δευτερεύοντες χώροι ή Βοηθητικοί

1. **Οι υγροί χώροι** δηλαδή η κουζίνα, το λουτρό, το w.c ξένων.
2. **Οι διάδρομοι κυκλοφορίας, το κλιμακοστάσιο**
3. **Οι αποθήκες**
4. **Το λεβητοστάσιο, μηχανοστάσιο**

Επιδίωξη σε κάθε αρχιτεκτονική πρόταση είναι η αύξηση της επιφάνειας των κύριων χώρων πράγμα που επιτυγχάνεται με τη μείωση των δευτερευόντων, ιδιαίτερα των διαδρόμων που συνιστούν κυρίως νεκρούς χώρους επειδή είναι «περάσματα».

Οι διατάσεις αυτών των χώρων καθορίζονται κυρίως από το μέγεθος των επίπλων, μηχανημάτων, συσκευών που θα τοποθετηθούν μέσα στο χώρο. Από την κίνηση που διαγράφει ο άνθρωπος σε σχέση με τα έπιπλα αλλά και από τον τρόπο λειτουργίας τους. Τέλος σημαντικό ρόλο στις διαστάσεις των χώρων παίζουν οι ανθρωπομετρικές ανάγκες, για παράδειγμα οι κύριοι χώροι, δηλαδή χώρος υποδοχής (σαλόνι), τα υπνοδωμάτια, το γραφείο δεν πρέπει να είναι μικρότερα των τριών μέτρων ούτε κατά μήκος ούτε κατά πλάτος.

Η κουζίνα να είναι σε αναλογική σχέση με τον πολυλειτουργικό χώρο της υποδοχής και να χωράει άνετα τα τρία κέντρα εργασίας, νεροχύτη, ηλεκτρική κουζίνα, ψυγείο, των οποίων η μεταξύ τους απόσταση πρέπει να είναι ελάχιστη άρα να αποτελούν κορυφές ενός ισόπλευρου τριγώνου. Το λουτρό να έχει ελάχιστη διάσταση 1,70-2,00 μέτρα και συνολική επιφάνεια τεσσάρων τετραγωνικών μέτρων το ελάχιστο. Οι διάδρομοι κυκλοφορίας να είναι πλάτους 1,20 μέτρα το δε μήκος τους να είναι ελάχιστο και να μην διαιρούν την κατοικία σε δύο τμήματα.

Όλοι αυτοί οι «κανόνες» μπορεί να αλλάξουν στο μέλλον ακολουθώντας τις νεότερες ανάγκες και τις νέες τεχνολογίες της κάθε εποχής, όπου η μορφή και η δόμηση των κτιρίων θα γίνεται ολοένα και πιο πολύπλοκη.

4. ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΚΘΕΣΗ

4.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το οικόπεδο έχει επιφάνεια 1.020 m² και βρίσκεται στην περιοχή των θρακομακεδόνων. Το οικόπεδο καταλαμβάνει βορειοανατολικό τμήμα και εντάσσεται στο οικοδομικό τετράγωνο 71 της περιοχής. Υπάρχει πρασιά κατά μήκος της οδού Κομοτηνής 8.00 μ, στο ανατολικό τμήμα του οικοπέδου υπάρχει οικόπεδο άρτιο και οικοδομήσιμο όπως στο βορεινό τμήμα, (οικόπεδο 4).

4.2 ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ

Οι όροι δόμησης της κοινότητας των θρακομακεδόνων ανέρχονται στους εξής:

- Max ύψος περιοχής 7,5m
- Επιβολή υποχρεωτικής στέγης
- Απαγόρευση κατασκευής pilotis
- Υποχρεωτική απόσταση από τα όρια του οικοπέδου
- Κατασκευή δύο μόνο κτιρίων ανά ιδιοκτησία
- Χρήση γης αμιγούς κατοικίας

Με την εγκριθείς αναθεώρηση των όρων δόμησης επιτυγχάνεται ήπια ανάπτυξη, φιλική προς το περιβάλλον δεδομένου ότι η περιοχή όπως έχουμε αναφέρει βρίσκεται στην ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Δρυμού της Πάρνηθας.

Συντελεστής δόμησης 0.40

Καλυπτόμενη επιφάνεια 25%

Μέγιστο ύψος 7,50μ+ 2,00μ στέγη

Πρασιά 15,00μ

Εμβαδόν : 34,00x 30,00 = 1.020 τ. μ

Δόμηση οικοπέδου: 0,40 x 1.020 = 408 τ. μ

Κάλυψη οικοπέδου 0.25 x 1.020 = 255 τ. μ

Ύψος κτιρίου πραγματοποιούμενο 7,00μ και 1.50 η στέγη

$\Delta = 3,00\mu + 0.10 \times \Delta_{\max} = 3,75 \mu$

Εμβαδόν υπογείου = 200,00 τ. μ (δεν προσμετράτε στην δόμηση)

Πραγματοποιούμενη δόμηση : 200,00 τ. μ ισόγειο

166, 70 τ. μ 1^{ος} όροφος

Σύνολο

366,7 τ. μ < 408,00τ. μ

Πραγματοποιούμενη κάλυψη : Σχήμα Α = 225,00 τ. μ

Σχήμα Β = 16,30 τ. μ

Σχήμα Γ = 12,60 τ. μ

Σύνολο

253,90 τ. μ < 255,00 τ. μ

Μελέτη ράμπας: η ράμπα δημιουργήθηκε με κλίση 10% και ξεκινάει από το υψόμετρο +1.00 όποτε θέλουμε να καλύψει ύψος 2,00μ άρα τα τρέχοντα μέτρα που απαιτούνται είναι 20,00μ.

Δημιουργία κλιμάκων (εσωτερικές σκάλες) : με το που εισερχόμαστε από την κύρια είσοδος η σκάλα που συναντά μπροστά μας αποτελείται από 5 πατήματα με πάτημα 0,30μ και ρύχτι 0,17μ έτσι οδηγούμαστε στο σαλόνι με υψόμετρο από το ±0,00 στο +1,00μ, εκ των αριστερών από την κύρια είσοδο υπάρχει ένα σκαλί με πάτημα 0.30μ και ρύχτι 0,20μ, η σκάλα που οδηγεί από την κουζίνα προς το σαλόνι αποτελείται από 6 σκαλιά με το ίδιο πάτημα και ρύχτι, όλες αυτές οι κλίμακες δημιουργήθηκαν για να μπορεί να λάβει χώρα η δημιουργία της ράμπας. Η δημιουργία ράμπας στον κλειστό χώρο του γκαράζ δημιουργήθηκε με κλίση 28% και συνδέεται άμεσα μέσω του ανελκυστήρα με την υπόλοιπη κατοικία.

4.3 ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΤΙΡΙΟΥ

Το οικοπέδο οριοθετείται μεταξύ των οδών Μακεδονομάχων όπου είναι και η κύρια είσοδος του σπιτιού (δυτική), Ξάνθης όπου βρίσκονται τα υπνοδωμάτια στον κύριο όγκο τους καθώς και η ράμπα (βόρεια), Αριστοτέλους (ανατολικά) όπου βρίσκεται το σαλόνι, Κομοτηνής, (νότια). Φωτογραφίες των άνωθεν οδών καθώς και της ορατότητας του οικοπέδου παραθέτουμε στο τέλος της τεχνικής περιγραφής

Το κτίριο αποτελείται από τρεις ορόφους, όπου το υπόγειο είναι 200,00 τ. μ το ισόγειο είναι 200.00τ. μ και ο 1^{ος} όροφος 166,70τ. μ. Το ισόγειο χωρίζεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα έτσι ώστε να μπορέσει να γίνει εφικτή η χρήση της ράμπας αλλά και η συνολική διαμόρφωση του κτιρίου να εντάσσεται στην λογική το Le Corbusier χωρίς να αποκλίνει όμως από την αρχιτεκτονική αισθητική των γύρω οικοδομημάτων έτσι ώστε να κτίσμα μας να μπορέσει να ενταχθεί στο περιβάλλον αλλά και να αντέξει στο χρόνο, τέλος το υπόγειο πέρα από την κύρια χρήση του για αποθηκευτικούς χώρους, λεβητοστάσιο, χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων έχει σχεδιαστεί ώστε να μπορέσει να προσφέρει κάποιο είδος χαλάρωσης στους κατοίκους του ως εκ τούτου δημιουργήσαμε μια πισίνα διαστάσεων 4.25x7,42μ, έναν χώρο γυμναστηρίου και ένα μπάνιο. Το μεν ισόγειο αποτελείται από την κουζίνα με επιφάνεια 59,95 τ. μ, W. C μαζί με καρταρόμπα με επιφάνεια 4,8 τ. μ όπου βρίσκεται μέσα στην επιφάνεια της κουζίνας άρα ελεύθερος χώρος κουζίνας : 59,95- 4,8 = 55.15 τ. μ, ασανσέρ διαστάσεων 1,40μ. x 1,10μ, το σαλόνι συνολικής επιφάνειας 71,86 τ. μ και διάφορους βοηθητικούς χώρους και διαδρόμους. Ο 1^{ος} όροφος αποτελείται εξολοκλήρου από τα υπνοδωμάτια, και τους χώρους των μπάνιων, κυρίως τα δύο υπνοδωμάτια των παιδιών καταλαμβάνουν συνολική επιφάνεια 34,63 τ. μ, το κύριο μπάνιο καταλαμβάνει χώρο 15.53 τ. μ και το δωμάτιο των ξένων 20,36 τ. μ. Η κρεβατοκάμαρα έχει συνολική επιφάνεια 23,5 τ. μ και ένα μπάνιο 5,8 τ. μ, ο χώρος της κρεβατοκάμαρας αναπτύσσεται πάνω σε τρεις στύλους και έχει κυκλική μορφή η οποία δίνει στο κτίσμα μια ιδιαίτερη έμφαση.

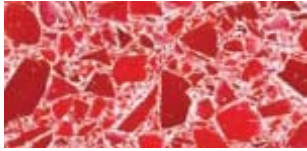
Άξιο αναφοράς είναι ότι όλοι οι χώροι συνδέονται μεταξύ τους με γυάλινο ανελκυστήρα από την εταιρία DomusLift τα χαρακτηριστικά δεν είναι άλλα παρά ότι η κατανάλωση ισχύς δεν είναι μεγαλύτερη από την χρήση μιας απλής ηλεκτρικής συσκευής και καταλαμβάνει μικρό χώρο, η πόρτα του είναι κατασκευασμένη από ανοξείδωτο αλουμίνιο και πανοραμική γυάλινη πόρτα, τα τοιχώματα του θαλάμου είναι από χρωματιστό γυαλί, το πάτωμα με γρανίτη (κωδικός 732,5) , ο φωτισμός θαλάμου θα γίνει με ειδικό στερέωμα, η μετακίνηση του ανελκυστήρα γίνεται με τη βοήθεια χρήσης κατάλληλου υδραυλικού εμβόλου που τοποθετείται κατά την είσοδό μας στον ανελκυστήρα από την αριστερή πλευρά.

Γνωρίζουμε πλέον ότι για να αντέξει μια κατοικία και γενικά ένα νέο οικοδόμημα στις μέρες μας πρέπει να είναι και φιλικό προς το περιβάλλον, η κατοικία μας θα προσπαθήσει να ενταχθεί σε αυτό που λέμε «πράσινο» σπίτι. Ένα τέτοιο σπίτι είναι κατασκευασμένο από υλικά φιλικά προς το περιβάλλον, πατώματα από φελλό, πλακάκια από ανακυκλωμένο αλουμίνιο ή γυαλί. Τα οικολογικά κτίρια χρησιμοποιούν ανακυκλωμένα μη τοξικά υλικά και συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας, ακόμα διπλά θερμομονωτικά τζάμια. Παρακάτω θα παραθέσουμε με προβολή φωτογραφιών τα υλικά που χρησιμοποιήσαμε για την τελειοποίηση του κτιρίου με μια μέγιστη προσπάθεια να γίνουμε φιλικό προς το περιβάλλον για να μας ανεχτεί και αυτό.

ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΑΣ

πόρτα πανοραμική γυάλινη

γρανίτης πατώματος

ειδικό στερέωμα, φωτισμός οροφής

συνδυασμός κουπαστής και κομβιοδότη.

άποψη του ανελκυστήρα

ΣΤΕΓΗ

Η στέγη μας θα επικαλυφθεί από τιτανιούχο ψευδάργυρο, ένα υλικό οικολογικό, εύπλαστο, και με ειδικό βάρος μικρότερο του χαλκού. Το χρώμα του υλικού είναι ανθρακί zinc p20.

τιτανιούχος ψευδάργυρος

ΣΑΛΟΝΙ - ΚΟΥΖΙΝΑ

Το δάπεδο του σαλονιού και κουζίνας θα επενδυθεί από φελλό σε χρώμα γκρι που είναι φιλικό προς το περιβάλλον. Η σειρά του φελλού που θα χρησιμοποιήσουμε αποτυπώνει πιστά πλούσια σχέδια της φυσικής πέτρας και των μεταλλικών αποχρώσεων. Το υλικό της επίστρωσης αποτελείται από HDF, η κάτω στρώση έχει 2 χιλ. φελλό, ενώ η εξωτερική επιφάνεια είναι βινύλιο (1,8 mm) στην πλέον επεξεργασμένη του μορφή. Γεγονός που επιτρέπει την καθημερινή του χρήση, σε επαγγελματικούς ή οικιακούς χώρους, ανθεκτικό στα γρατζουνίσματα τακουνιών και παρεμφερών καταπονήσεων. Είναι οικολογικό προϊόν συμμορφούμενο με τις πλέον

απαιτητικές προδιαγραφές. Επίσης, είναι υψηλής πυκνότητας, εντελώς απαλλαγμένο από οσμές ή επιβλαβείς ουσίες όπως ασβέστιο, φορμαλδεΐδη, κάδμιο, μόλυβδο και PCB. Τέλος η επένδυση του τοίχου της κουζίνας α γίνει από γυάλινη ψηφίδα κόκκινη.

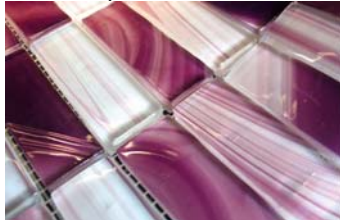
φελλός antique

Ψηφίδα Aria Murano διαστάσεων 2.5x5

ΜΠΑΝΙΟ

Όλα τα μπάνια θα επενδυθούν με γυάλινες ψηφίδες

Ψηφίδα Aria Murano διαστάσεων 2.5x5(κρεβατοκάμαρα)

Ψηφίδα Fuoco Murano διαστάσεων 2.5x2.5 (κύριο μπάνιο 1^{ος} όροφος)

Ψηφίδα Fuoco Murano διαστάσεων 2.5x2.5 (w.c ισόγειο)

Ψηφίδα Fuoco Murano διαστάσεων 2.5x2.5 (w.c υπογείου)

ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΑ

Τα δάπεδα στα υπνοδωμάτια θα επικαλυφθούν με ξύλινα δάπεδα τύπου laminate, και οι τοίχοι θα χρωματιστούν σύμφωνα με το ακόλουθο χρωματολόγιο ανά δωμάτιο.

ξύλινο πάτωμα laminate

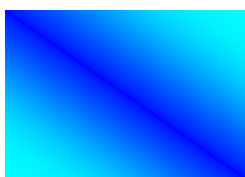
βαφή τοίχου με βιολετί χρώμα στην κύρια κρεβατοκάμαρα

βαφή τοίχου χρώματος κόκκινο- μπλε στο ένα παιδικό δωμάτιο

βαφή τοίχου κίτρινο - κόκκινο χρώματος στο δεύτερο παιδικό δωμάτιο

βαφή τοίχου χρώματος μπλε- κυανό στο τρίτο υπνοδωμάτιο

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗ

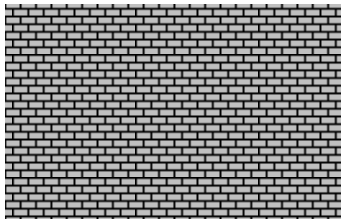
Τα κουφώματα που θα χρησιμοποιηθούν είναι αλουμινίου άσπρου χρώματος, η κατοικία θα βαφεί με δύο κύρια χρώματα το ανοιχτό γκρι και το κόκκινο σε δύο πλευρές, τα παράθυρα θα επενδυθούν με φυσική πέτρα σε γκρι απόχρωση, με την ίδια πέτρα θα επενδυθεί και όλος ο τοίχος που φαίνεται στην όψη στον 1^ο όροφο.

χρωματισμός εξωτερικού τοίχου

χρωματισμός εξωτερικός τοίχου

επένδυση εξωτερικού, εσωτερικού τοίχου (σε κάποια σημεία) και το πλαίσιο των κουφωμάτων

ΡΑΜΠΑ-ΔΑΠΕΔΟ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΓΚΑΡΑΖ

Η ράμπα θα βαφεί με χρώμα κόκκινο.

Το δάπεδο στάθμευσης θα είναι από βιομηχανικό μπετό, ενώ η ράμπα που θα οδηγεί προς τα μέσα θα είναι από ψαροκόκαλο. Το υπόλοιπο δάπεδο του γκαράζ θα διαστρωθεί με ειδικό φελλό.

4.4 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΟΣ

Η δημιουργία χώρου πρασίνου είναι απαραίτητη στις μέρες μας, έτσι δημιουργήσαμε ένα χώρο πρασίνου με συνολική έκταση 146,25 τ. μ στον υπόλοιπο χώρο διαστρώσαμε φυσική πέτρα για την διέλευση των πεζών συνολικής έκτασης 99.87 τ. μ, στην ανατολική πλευρά του οικοπέδου δημιουργήσαμε μια βεράντα η οποία λόγω της φυσικής κλίσης του εδάφους από την πίσω πλευρά σβήνει φυσικά με το χώρο πρασίνου.

4.5 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ

Το κτίριο διατάσσεται ελεύθερα μέσα στο οικόπεδο σε έναν ενιαίο κτιριακό όγκο (μονολιθικό). Βασική κατεύθυνση της αρχιτεκτονικής επίλυσης είναι:

1. Να εξασφαλίζεται η ζωή των κατοίκων που διαμένουν εύκολη, χαρούμενη, υγιεινή.
2. Η αρχιτεκτονική ανάπτυξη της κατοικίας βασίζεται στις βασικές αρχές του Le Corbusier με πινελιές της σύγχρονης κατοικίας που λαμβάνει υπόψη το χαρακτήρα της περιοχής έτσι ώστε να αποκτήσει αντοχή στο χρόνο.
3. Μορφολογικά το κτίριο αναπτύσσεται μέσα στην παραπάνω αρχιτεκτονική σύνθεση χρησιμοποιώντας πολύ μικρές στέγες, μεγάλα ανοίγματα έτσι ώστε

το φως να διοχετεύεται στην κατοικία, ράμπα και την ένταξη διάφορων χρήσιμων κατασκευών έτσι ώστε η να βοηθήσει τον σύγχρονο άτομο σε μια σωστή διαβίωση.

2.6.Όψη της οδού Κομοτηνής

Όψη της οδού Μακεδονομάχων 2.7**5. ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΣ**

Καθοριστικός παράγοντας του δείκτη πολιτισμού και της κοινωνικής ισορροπίας μιας χώρας είναι η κατοικία. Η κατοικία είναι κοινωνικό αγαθό και το πνεύμα των προσπαθειών κάθε κράτους, ανεξαρτήτως κοινωνικού συστήματος, καπιταλιστικού ή σοσιαλιστικού, ρέπει να τείνει εκτός των άλλων, στην εξασφάλιση κατοικίας στους πολίτες του βάσει μελέτης, συγκεκριμένης πολεοδομικής οργάνωσης και χωροταξικής πολιτικής, τέτοιας που η κατοικία να κατανέμεται σύμφωνα με το μέγεθος της κάθε οικογένειας, με τις κοινωνικές ανάγκες του καθενός και τις συνήθειές του.

Κάθε αρχιτέκτονας ξεκινώντας από μια βάση οικονομική πρέπει να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις του πολεοδομικού και κτιριοδομικού κανονισμού σε συνδυασμό με τις ανάγκες και τις συνήθειες του χρήστη, μέσα στα πλαίσια μιας λογικής που βασίζεται στο σεβασμό του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και στους κανόνες της αισθητικής, της μορφολογίας και της βέλτιστης λειτουργικότητας.

Κατά τον Le Corbusier, η κατοικία είναι ακρογωνιαίος λίθος του πολιτισμού και θα πρέπει να σχεδιάζεται σύμφωνα με τις ανάγκες του ανθρώπου.

Συνεπώς, η μελέτη μιας κατοικίας είναι η συνισταμένη της επίδρασης διάφορων εξωτερικών παραγόντων (νομοθεσία, περιβάλλον, οικονομικοί παράγοντες, οικοπέδο, κ. τ. λ.) σε σχέση με τις απαιτήσεις και τις ανάγκες που εκφράζει ο χρήστης και πρέπει κατά το δυνατό να ικανοποιηθούν.

Σύμφωνα με τις αρχές του Le Corbusier σε ότι αφορά την κατοικία στην ευρύτερη έννοια μπορούμε να κάνουμε κάποιους συσχετισμούς, δεν αναφέρομαι στην κατοικία που θα δημιουργήσω διότι η υλοποίηση της θα βασιστεί στις πέντε βασικές αρχές του. Βέβαια πρέπει να αναφερθούμε στο ότι δεν θα μπορέσουμε να τις υλοποιήσουμε όλες διότι δεν το επιτρέπουν οι όροι δόμησης της περιοχής όπως για παράδειγμα η έννοια της pilots. Η επιζήτηση για ωραιότερη θέα, πλούσιο αέρα, κλίση με καλύτερη θέση καλύπτονται από το οικοπέδο μας (οδός Μακεδονομάχων και Κομοτηνής), η πυκνότητα του πληθυσμού στο δήμο των Θρακομακεδόνων είναι ανάλογη με τις διαστάσεις του οικοπέδου, δεν μπορούμε να πούμε ότι η συγκεκριμένη περιοχή είναι πυκνοκατοικημένη. Μια απαράβατη αρχή του Le Corbusier είναι ότι κατά το χειμερινό ηλιοστάσιο ο ήλιος πρέπει να εισχωρεί τουλάχιστον για δύο ώρες την ημέρα, αυτή είναι μια «προδιαγραφή» την οποία καλύπτουμε λόγω του ότι 1^ον δεν υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή ψηλά οικοδομήματα ώστε να κρύβουν έστω και λίγο την διέλευση του ηλίου μέσα στο σπίτι, 2^ον το οίκημα μας βρίσκεται σε τέτοιο υψόμετρο και έχει τέτοια κλίση ώστε κατά την ανατολή ή και κατά την δύση ο επιθυμητός χρόνος διέλευσης του ηλίου είναι ικανοποιητικός.

ΜΕΡΟΣ 3

ΤΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ LE CORBUSIER

VILLA SAVOYE, PLOSSY 1929

Η Villa Savoye είναι μια θαυμάσια επίδειξη του Le Corbusier για τα πέντε σημεία της αρχιτεκτονικής του. Η οποία αναπτύχθηκε το 1927 με την αξιοποίηση νέων ευκαιριών από οπλισμένο σκυρόδεμα.

Η πιλοτή: οι στήλες που υποστηρίζουν το σπίτι το κρατάνε σταθερό, το υλικό που χρησιμοποιήθηκε είναι οπλισμένο σκυρόδεμα, το σπίτι βρίσκεται στον αέρα μακριά από το έδαφος. (εικόνα 3.1)

3.1 Πιλοτή Villa Savoye 1929

Η οροφή κήπος: ο κήπος είναι πάνω από το σπίτι στη στέγη. Το οπλισμένο σκυρόδεμα είναι ο νέος τρόπος για την δημιουργία μιας ενοποιημένης οροφής. Με την δημιουργία κήπου στην στέγη είναι ένας τρόπος για να διατηρηθεί μια σταθερή υγρασία ακόμα και στο οπλισμένο σκυρόδεμα. Ένα ειδικό μέτρο προστασίας είναι η επικάλυψη συγκεκριμένων πλακών με χοντρή άμμο και στις αρθρώσεις σπαρμένο χορτάρι. (εικόνα 3.2)

3.2 Η οροφή κήπος

Ελεύθερο σχέδιο: μέχρι τώρα(τότε) υπάρχουν οι φέροντες τοίχοι, οι οποίοι είναι από το έδαφος μέχρι επάνω, η παρουσία του οπλισμένου σκυροδέματος στο

κτίσμα παρέχει την δυνατότητα ενός ενιαίου χώρου χωρίς επιπλέον διαχωριστικά, ο αρχιτέκτονας έχει την δυνατότητα της ελεύθερης σχεδίασης.(εικόνα3.3)

3.3Ελεύθερο σχέδιο

Το οριζόντιο παράθυρο: το παράθυρο είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του σπιτιού. Η πρόοδος φέρνει την απελευθέρωση. Τα παράθυρα μπορούν να τρέχουν από το ένα άκρο της όψης μέχρι την επόμενη όψη.(εικόνα 3.4)

3.4 Το οριζόντιο παράθυρο

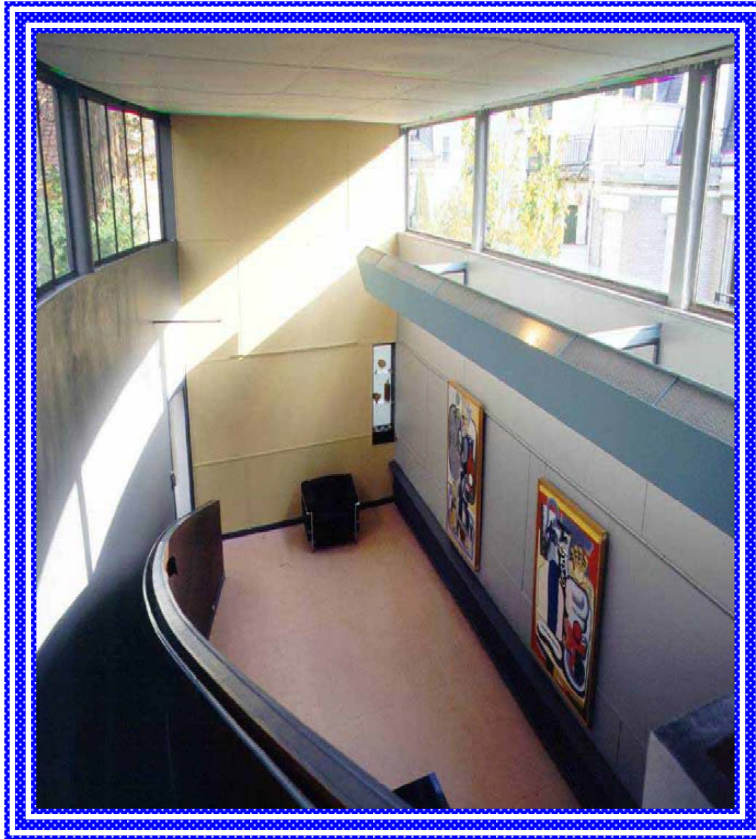
Η ελεύθερη πρόσοψη: οι στήλες είναι πίσω από τις προσόψεις μέσα στο κτίριο. Το δάπεδο είναι ενιαίο. Οι προσόψεις δεν εξυπηρετούν τίποτα άλλο πάρα είναι μονωτικά τοιχώματα η παράθυρα. (εικόνα 3.5)

3.5 Η ελεύθερη Πρόσοψη

VILLA LA ROCHE- JEANNERET, PARIS 1923

Η Villa La Roche- Jeanneret είναι μια τέλεια βιτρίνα για τον Le Corbusier της νέας αρχιτεκτονικής. Το σύνολο του σπιτιού είναι μια γκαλερί τέχνης, ένας αρχιτεκτονικός περίπατος, ένα θέμα το οποίο είναι εμπνευσμένο από την επίσκεψή του στην Ακρόπολη το 1911. Η περιγραφή του Charles Jencks για αυτό το οίκημα είναι η πιο περιεκτική. Άνοιξε την πόρτα, πηγαίνεις στο πλαίσιο μιας γέφυρας και στο στενό χώρο ραγδαία προς τα επάνω και με κοιλότητες διάτρητες μυστηριωδώς εισάγεται το φως. Τώρα εάν στρέψεις το σώμα σου θα προχωρήσουμε στη κορύφωση του έργου την καφέ ράμπα, προς τα αριστερά μετά προβάλλει η βιβλιοθήκη. Η χωρική ακολουθία είναι αξιοσημείωτη και παραμένει μια σταθερή ανησυχία του Le Corbusier. (εικόνες 3.6-3.7)

3.6 Η ράμπα της Villa La Roche –Jeanneret

3.7 Όψη της Villa La Roche –Jeanneret

VILLA LE LAC ΕΛΒΕΤΙΑ, 1923-1925

Η Villa Le Lac χτίστηκε για τους γονείς του Le Corbusier. Είναι το μικρότερο και απλούστερο από τα λευκά σπίτια που σχεδίασε, έτσι ώστε να ταιριάζει στους γονείς του. Μάλιστα δεν χαρακτηρίζεται πλέον ως μια λευκή βίλα, γιατί τα διαρθρωτικά προβλήματα που προκαλούνται από τη λίμνη, το κελάρι και τα φθηνά οικοδομικά υλικά οδήγησαν τον Le Corbusier να εντοιχίσει το οίκημα με αλουμίνιο την δεκαετία του 1950. Η κατοικία αυτή αποτελεί το πρώτο σύγχρονο κτίριο στην γενέτειρά του την Ελβετία, επίσης ήταν η πρώτη φορά που χρησιμοποίησε το μακρύ οριζόντιο παράθυρο το οποίο τρέχει σε όλο το μήκος του σαλονιού. Ενώ το σαλόνι διαθέτει αυτή την ανοικτή πανοραμική θέα, το οπτικό πεδίο της λίμνης πλαισιώνεται από ένα τετράγωνο παράθυρο στον πέτρινο τοίχο. Η βίλα είναι σχεδιασμένη για να καλύψει τις ανάγκες δύο ατόμων που δεν έχουν προσωπικό. Το σύνολο της στέγασης είναι 15μ x 4μ. Ένα επιπλέον υπνοδωμάτιο και ο μπροστινός τοίχος προστέθηκαν αργότερα, όταν ένα νέο οδικό δίκτυο χτίστηκε μπροστά από την ιδιοκτησία, έτσι ώστε η κατοικία να προστατευτεί από τον θόρυβο.(εικόνες 3.8-3.9)

3.8 Η πανοραμική θέα από το οριζόντιο παράθυρο

3.9 Το εμπρόσθιο τμήμα της Βίλας

MAISON PLANEIX PARIS, 1928

Το συγκεκριμένο οίκημα είναι ένα απόλυτο ποσοτικό, η βεράντα του σπιτιού είναι ταυτόχρονα συμμετρική με την είσοδο, μπαλκόνι και συνολική πρόσοψη είναι μέτρια λόγω του μεγέθους της και των υλικών. Χρησιμοποίησε το όρο *une maison un palace*, ένα σπίτι ένα παλάτι, ένας χαρακτηριστικός όρος για το συγκεκριμένο οίκημα. Αυτό βρίσκεται στην λεωφόρο Massena ένα ευρύ και θορυβώδη δρόμο προς το ανατολικό άκρο του Παρισιού. Είναι μια μικρογραφία των αστικών παλατιών. Χαρακτηρίζεται από , χαρακτηρίζεται από συμμετρικό προσωπείο, έναν κύριο άξονα εισόδου, τόνισε το ισόγειο με γείσο και με μια αυλή. (εικόνα 310)

3.10 Maison Planeix 1928

PAVILLON SUISSE PARIS, 1930-1932

Η πόλη πανεπιστήμιο ιδρύθηκε το 1921 για να παρέχει τέγη και υποστήριξη στους αλλοδαπούς φοιτητές του Παρισιού, με μια σειρά από κατοικημένα κίосκια που θα τροφοδοτούνται από διάφορες εθνικές κοινότητες. Του Le Corbusier του ανατέθηκε από την ελβετική κοινότητα κατά τα τέλη του 1920. Και σε αυτό το κτίριο προσπάθησε να εισάγει τα πέντε σημεία της αρχιτεκτονικής του, αλλά με μια σειρά από εξελίξεις. Η ελεύθερη πρόσοψη και το οριζόντιο παράθυρο έχουν γίνει μια σειρά από τοίχο που σχηματίζει αυλαία. Η πιλοτή έχει αναπτυχθεί από έξι λεπτές κολόνες από οπλισμένο σκυρόδεμα, με το χαρακτηριστικό σχήμα τομής για να αντέξει τυχόν ανέμους. Είναι μια χυμώδη μορφή που έρχεται σε αντίθεση με την απλή πλάκα της φοιτητικής στέγης. (εικόνα 3.11)

3.11 Pavillon Suisse 1930-1933

CITE DE REFUGE PARIS, 1929-1933

Ο Στρατός Σωτηρίας, του Παρισιού ήταν η πρώτη ευκαιρία του Le Corbusier να δημιουργήσει καταλύματα για τις φτωχές αστικές τάξεις. Ο πυρήνας σχεδιασμού του, ήταν η δημιουργία κοιτώνα με μια πλάκα και για τον τεράστιο τοίχο μια γυάλινη αυλαία από σύστημα διπλών υαλοπινάκων και κλιματισμού. Αυτή ήταν η σκέψη του, μόνο που δεν κατασκευάστηκε έτσι όπως είχε προβλεφθεί. Σύμφωνα με το πνεύμα του ελεύθερου σχεδίου ο Le Corbusier πήρε την είσοδο συνιστωσών από τα μπλοκ των κοιτώνων και κατασκεύασε μια γεωμετρική οδό μέσω ξεχωριστής υποδοχής έξω από το κτίριο, αυτό ήταν εμπνευσμένο από τους προμαχώνες του μεσαιωνικού φρουρίου. Ο χάλυβας σε σχήμα V με την υποστήριξη σωλήνων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και ως γέφυρα. (εικόνα 3.12)

3.12 Η πρόσοψη του Cite De Refuge 1929-1933

CENTROSOYUS ΜΟΣΧΑ, 1928-1935

Το κτίριο αυτό είναι το μόνο κτίριο που κατασκεύασε στη Σοβιετική Ένωση αν και έχει σχεδιάσει και πολλά άλλα. Το κτίριο σχεδιάστηκε το 1928 αλλά πήρε πολλά χρόνια για να ολοκληρωθεί λόγω έλλειψης υλικών. Χτισμένο με τις βασικές αρχές του Le Corbusier, τις πιλοτές, το οπλισμένο σκυρόδεμα, την πρόσοψη του κτιρίου που θυμίζει γυάλινη αυλαία, διαμορφώθηκαν στο πάνω και στο κάτω μέρος λωρίδες από κόκκινη ηφαιστειακή πέτρα καθώς και στις πλευρές έχει επιστρωθεί η ίδια κόκκινη πέτρα. Το βαρύ πέτρινο πλαίσιο είχε αρχικά εξισορροπηθεί από το ανοιχτό ισόγειο. Ο τοίχος αυλαία ήταν ένας καινοτόμος σχεδιασμός που θα παρείχε φυσικό αερισμό μεταξύ των δύο στρωμάτων υαλοπινάκων, αλλά ποτέ δεν εφαρμόστηκε όπως είχε προτείνει. Καλές αναλογίες, λεπτός σχεδιασμός (οι δύο πτέρυγες παρατίθενται ελαφρώς από την κεντρική πλάκα). Πολλά κτίρια έχουν αντιγράψει το στυλ της Centrosoyus. Επίσης το κτίριο περιλαμβάνει χώρους γραφείων για 3500 άτομα, ένα εστιατόριο, αίθουσες διαλέξεων και ένα θέατρο. Σήμερα στεγάζει τη Στατιστική Υπηρεσία της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (εικόνα 3.13)

3.13 Πρόσψη του Centrosoyus, 1928-1935

UNITE D' HABITATION ΒΕΡΟΛΙΝΟ, 1958

Ο Le Corbusier σχεδίασε αρκετές φορές παραλλαγές μονάδας κατοίκησης το πιο διάσημο από τα οποία είναι στη Μασσαλία και θα το αναφέρουμε παρακάτω. Όλα αυτά προέρχονται από το οραματικό του σχέδιο πόλης το 1922 γνωστό ως Ville Contemporaine. Το σχέδιο που οραματίστηκε ήταν τεράστια οικοδομικά τετράγωνα σε περιοχές με πάρκα και πράσινο, φέρνοντας με αυτό τον τρόπο φως και αέρα στους κατοίκους των αστικών κατοικιών. Ο τύπος αυτής της μονάδας ήταν ιδιαίτερα αισθητός για την δημιουργία στο εσωτερικό της δρόμων, την στέγαση κοινωνικών λειτουργιών, δημοτικά, νηπιαγωγεία, ιατρικές εγκαταστάσεις, χώρους αναψυχής εντός των κατοικιών. Η μονάδα αυτή του Βερολίνου διαθέτει τις περισσότερες ανέσεις, και θεωρείται μοναδικό για τα γενναϊόδωρα σε μέγεθος διαμερίσματα. Φιλοξένησε 530 μονάδες στους 17 ορόφους της. Άξιο αναφοράς είναι οι πολυχρωματικές προσόψεις οι οποίες είναι πολύ εντυπωσιακές. (εικόνα 3.14)

3.14 Οι εσωτερικοί δρόμοι της μονάδας Unite d' habitation 1958 Βερολίνο.

UNITE D' HABITATION (ΜΑΣΣΑΛΙΑ), ΓΑΛΛΙΑ, 1945-1952

Η μονάδα κατοίκησης συγκεντρώνει το όραμα του Le Corbusier για κοινή συμβίωση καλύπτοντας τις ανάγκες της μεταπολεμικής Γαλλίας. Μέχρι το 1600 οι άνθρωποι σε ένα ενιαίο επίπεδο, η δημιουργία φυτωρίου στην οροφή και ο γενναιόδωρος περιβάλλοντας χώρος του πάρκου στο κάτω στο ισόγειο της μονάδας καθιστούν δυνατή την πυκνή διαμονή στον ίδιο επίπεδο. Η μονάδα είναι κατασκευασμένη από νωπό σκυρόδεμα με υφή που ορίζονται από τις ξύλινες σανίδες. Η ανεπάρκεια του χάλυβα στη μεταπολεμική Γαλλία ήταν υπαίτια που δεν μπορούσε να αναγερθεί μια ατσάλινη κατασκευή. Με λόγια του Le Corbusier θα αναδείξουμε το τι ο ίδιος επιδίωκε: «.. έχω αποφασίσει να κάνω μια αντίθεση με την ομορφιά. Θέλω να βρω αυτό που θα συμπληρώσει και θα δημιουργήσει ένα παιχνίδι μεταξύ του ακατέργαστου και της φινέτσας, μεταξύ του βαρετού και του έντονου, μεταξύ της ακρίβειας και της παράλειψης. Θέλω να κάνω τους ανθρώπους να αντανakλούν, αυτός είναι ο λόγος για την βίαη, θορυβώδη, πρόσοψή μου». Όπως όλα του τα οικήματα έτσι και σε αυτό δεν θα παρέλειπε την εισαγωγή της πιλοτής, δημιουργώντας έτσι χώρο για κυκλοφορία, την ελεύθερη πρόσοψη τώρα την ενορχηστρώνει με μονό και διπλό ύψος μπαλκόνια που δημιουργούνται από δεκαπέντε διαφορετικού τύπου διαμερίσματα. Το σχέδιο δεν είναι πλέον τόσο ελεύθερο οι τοίχοι μεταξύ των διαμερισμάτων είναι φέροντες, απελευθερώνονται όμως οι προσόψεις και παρέχεται ισχυρή ηχομόνωση μεταξύ των διαμερισμάτων ώστε με επιτυχία να εξασφαλίζεται η προστασία της ιδιωτικής ζωής. Η μονάδα αυτή έχει αντιγραφεί πολλές φορές για τις προσεκτικές αναλογίες της, τα φωτεινά και ευρύχωρα δωμάτια, τον κήπο και το χώρο που δημιουργήθηκε αντίστοιχα πάνω, κάτω αλλά και γύρω από αυτή. (εικόνες 3.15,3.16,3.17)

3.15 Μια άποψη του ελεύθερου χώρου στην οροφή

Δεξιά και αριστερά δύο απόψεις των εσωτερικών χώρων

Εικόνα 3.16

Εικόνα 3.17

LA MAISON DE LA CULTURE ET LA JEUNESSE (ALSO ESPACE LE CORBUSIER) FIRMINY- ΓΑΛΛΙΑ 1956-1970

Ο νεοεκλεγείς δήμαρχος του Firminy το 1953 ήθελε να συγκροτήσει την πολεοδομική συγκρότηση της περιοχής, ήθελε να προσφέρει αξιοπρεπείς κατοικίες για τον πληθυσμό. Έτσι εκτέλεσε μια νέα αστική μονάδα η οποία σχεδιάστηκε σαν μια αστική προέκταση. Μέσα σε αυτή τη μονάδα συγκέντρωσε τα περισσότερα κτίρια για έναν τόπο. Εκτός από υπαίθριο θέατρο, νηπιαγωγεία, διαμερίσματα, έφτιαξε και μια Εκκλησία, μάλιστα η Εκκλησία ήταν αυτή που έμεινε ημιτελής λόγω υψηλού κόστους. Η μονάδα αυτή είναι μια σειρά παρόμοιων κτιρίων του Le Corbusier όπως της Μασσαλίας και του Βερολίνου. (εικόνα 3.18)

3.18Η αριστερή όψη του Espace Le Corbusier

MAISON CURUTCHET, LA PLATA, ARGENTINE 1949-1946

Το πιο γνωστό κομμάτι της σύγχρονης αρχιτεκτονικής στην Αργεντινή είναι το maison curutchet στην La Plata, μια ώρα νότια από το Μπουένος Άιρες. Η κατασκευή του κτιρίου του ανατέθηκε από ένα καινοτόμο χειρουργό τον Pedro Curutchet και από κει το σπίτι πήρε και το όνομα. Το σπίτι μέσα περιλαμβάνει και χώρους για ιατρική εξυπηρέτηση. Άμα προσεγγίσουμε το σπίτι το σκηνικό διαμορφώνεται από μια σειρά επιπέδων που εξυπηρετούν τη μετακίνηση, τη διαφοροποίηση των λειτουργιών. Μόλις ο επισκέπτης εισέρθει από την είσοδο στον ανοιχτό χώρο έρχεται σε επαφή με την ράμπα, η οποία συνδέει το ισόγειο με το οπίσθιο μέρος της στέγασης, και στη συνέχεια το ιατρικό δωμάτιο. Υπάρχει μέσα στο οίκημα ένα οπτικό διαχωριστικό που ο Le Corbusier θέλοντας να το καθορίσει

περισσότερο φύτεψε στη μέση του σπιτιού ένα δέντρο και συγκεκριμένα μια λεύκα, έτσι δημιούργησε ένα διαχωριστικό μεταξύ κλινικής και σπιτιού. Η πλευρά της κλινικής περιλαμβάνει τρεις σαφώς καθορισμένους χώρους: την αίθουσα αναμονής, την αίθουσα εξέτασης και την αίθουσα των νοσοκόμων. Ουσιαστικά στεγάζεται σε ένα κύβο, η πλευρά της στέγασης περιλαμβάνει κουζίνα, σαλόνι, τραπεζαρία και το διπλό σε ύψος σαλόνι με υαλοπίνακες προς το πάρκο. Τρία υπνοδωμάτια και δύο μπάνια βρίσκονται στον πάνω όροφο του σπιτιού, το κύριο υπνοδωμάτιο με θέα το διπλό ύψος σαλόνι με διαχωριστικό τα ξύλινα στόρια. Η αισθητική του σπιτιού παίζει μεταξύ των στερεών και αποτελεί θαυμάσιο παράδειγμα των αρχών του μοντερνισμού, γιατί ενσωματώνει την πιλοτή, τα οριζόντια παράθυρα, την οροφή κήπος, μια ελεύθερη κάτοψη και μια ελεύθερη πρόσοψη.(εικόνες 3.19, 3.20)

3.19 Πρόσοψη οικήματος με οριζόντιο παράθυρο.

3.20 Η ράμπα που συνδέει το πίσω μέρος με το ιατρικό δωμάτιο

COUVENT SAINTE-MARIE-DE-LA TOURETE, ΓΑΛΛΙΑ 1953-1960

Η Δομινικανή Μονή La Tourette, είναι η τελευταία σημαντική εργασία του le Corbusier στην Ευρώπη. Το πρόγραμμά του είναι ασυνήθιστο-ένα πλήρες,

ενσωματωμένο κόσμο πρέπει να εντάξει για μια κοινότητα σιωπηλών μοναχών που σπουδάζουν, που ζουν μια ζωή λιτή.

Για την υποστήριξη αυτής της κοινότητας, η Μονή περιλαμβάνει 100 επιμέρους «κύτταρα», κοινόχρηστες βιβλιοθήκες, αίθουσες διδασκαλίας και εκκλησία. Ο Le Corbusier ήθελε να δώσει ένα ύφος πολύ διαφορετικό εδώ κάτι που να ταιριάζει με την λιτότητα και την πνευματικότητα των μοναχών. Κρίνοντας τις αντιδράσεις των μοναχών κατάλαβε ότι πέτυχε καλά παρά τις επιφυλάξεις του για ορισμένα από τα κύτταρα, την ηχομόνωση, την ακουστική και πολλά άλλα που είναι ορατά σήμερα. Η κορύφωση της αρχιτεκτονικής είναι η ράμπα προς τα κάτω στην είσοδο της εκκλησίας: ένα σκληρό, συγκεκριμένα για το διάδρομο, αλλά άνισα ρυθμικά τζάμια, με αποτέλεσμα την πρύμνη στον μεταλλικό τοίχο, ο οποίος περιστρέφεται για δώσει πρόσβαση στο σκοτάδι, δηλαδή να φωσφορίζει την εκκλησία. Στην ίδια εκκλησία το φως της ημέρας εισάγεται με πέντε διαφορετικούς τύπους ανοιγμάτων και λόγω ότι είναι σκαλιστή δημιουργεί μια διακριτική σύγκρουση. Τα ισχυρά αλλά βαθιά χρώματα στο εσωτερικό της εκκλησίας δίνουν ένα ζεστό ύφος. Καθ' ένας από τα 100 κύτταρα του Μοναστηριού έχει άμεση μεταβίβαση είτε σε μπαλκόνι, είτε σε κοινόχρηστους χώρους που τρέχουν γύρω από την οροφή. (εικόνες 3.21, 3.22, 3.23)

3.21 Διάδρομος με ανακλόμενο υαλοπίνακα

3.22 Το εσωτερικό της Μονής

Όψη του Μοναστηριού

3.23

CENTER LE CORBUSIER, HEIDI WEBER HOUSE, ZYPIXH , 1967

Γνωστό ως κέντρο Le Corbusier, ολοκληρώθηκε μετά τον θάνατο του και αποτελεί πλέον μουσείο και γκαλερί (σπάνια ανοιχτή). Η δομή του κτιρίου είναι σε δύο μέρη: πρώτον δύο κύβοι με τις πλευρές τους από χάλυβα και γυαλί, πάνω από αυτά αλλά διαρθρωτικά ξεχωριστή μια τεράστια από χάλυβα ομπρέλα ήλιου. Η σπονδυλωτή κατασκευή από τους κύβους είναι αρκετά ευέλικτη για να φιλοξενήσει διάφορες χρήσεις του σπιτιού. Εντός του διαθέσιμου χώρου και κάτω από την ομπρέλα - οροφή, το εσωτερικό του κτιρίου μπορεί να πάρει διάφορες συνθέσεις.(εικόνα 3.24)

3.24 Η γυάλινη-κυβοειδή πρόσοψη του κτίσματος**ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΣΤΟ ΤΟΚΙΟ 1959**

Το Εθνικό Μουσείο Δυτικής Τέχνης ένα από τα τρία μουσεία που σχεδίασε ο Le Corbusier, σύμφωνα με το πρωτότυπο θα ήταν ένα μουσείο απεριόριστης ανάπτυξης. Η πρόσοψη είναι κενή υφαντουργικά, μόνο τα πράσινα βότσαλα κάνουν την διαφορά, το κτίριο έχει υψωθεί πάνω σε πιλοτή, η οριζόντια πρόσοψη είναι διακοπτόμενη μόνο από ένα οριζόντιο παράθυρο στο οποίο υπάρχει και μπαλκόνι με

σκαλιά. Η οργάνωση του κτιρίου βασίζεται σε ένα φαύλο κύκλο μέσα σε ένα τετράγωνο. Ένα ανώτατο επίπεδο στοών αναδιπλώνεται γύρω από ένα κεντρικό διπλό

ύψος δικαστηρίου, όπου διεισδύουν με μπαλκόνια σε διάφορες τοποθεσίες. Μια ράμπα στο εσωτερικό της κεντρικής σκηνής είναι ο δρόμος για τον επόμενο όροφο. Το μουσείο που άρχισε ο Le Corbusier ολοκληρώθηκε αργότερα από τους μαθητές του. Το 1979 μια νέα πτέρυγα προστέθηκε στο κεντρικό κτίριο δημιουργώντας μια άλλη κεντρική αυλή μεταξύ αυτού και του υφιστάμενου κτιρίου. (εικόνα 3.25)

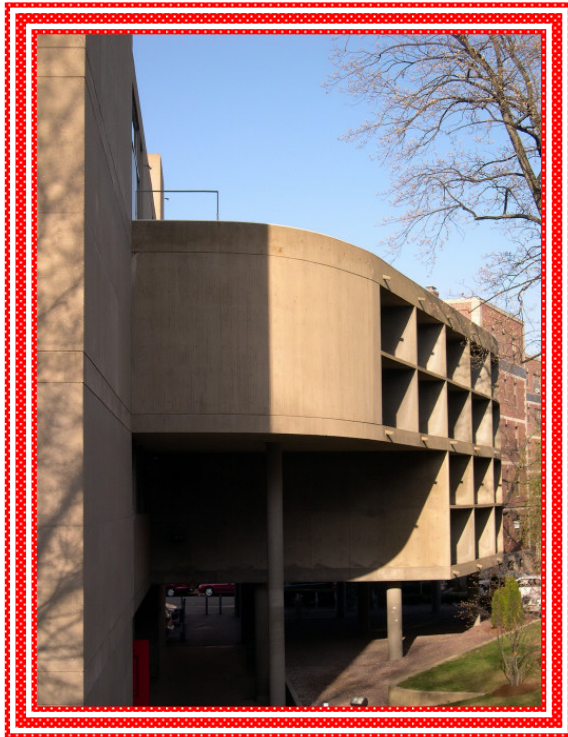

**3.25 Η
κεντρική
είσοδος και
υφαντουργι
κά κενή
πρόσοψη**

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ
ΧΑΡΒΑΡΝΤ, Η. Π. Α , 1963**

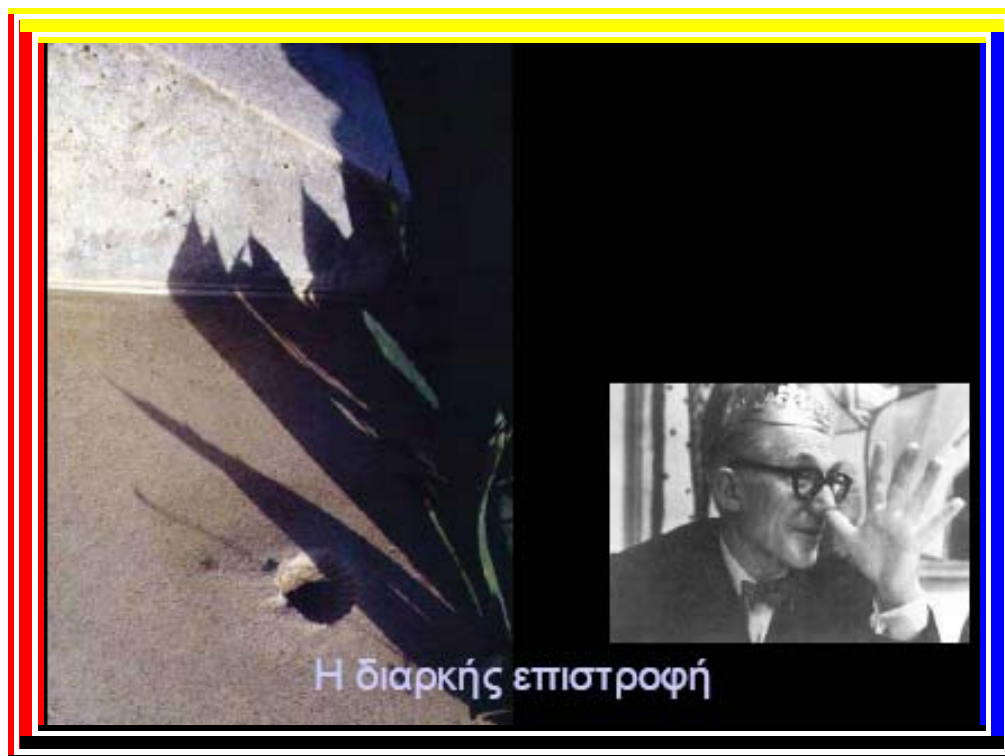
Το κέντρο εικαστικών τεχνών είναι το μόνο κτίριο στην Βόρεια Αμερική που δημιούργησε ο Le Corbusier και ένα από τα τελευταία που έπρεπε να ολοκληρωθούν κατά την διάρκεια της ζωής του. Η υπέροχη συλλογή των συγκεκριμένων μορφών συγκεντρώνει πολλές από τις αρχές σχεδιασμού του Le Corbusier που είχε εφαρμόσει σε προγενέστερα έργα του : τα παράθυρα πάνω αριστερά, από το έργο La Tourette, καθώς και η ράμπα που σχεδίασε για την Villa Savoye κάνει την παρουσία της ιδιαίτερα ισχυρή και εδώ στο κέντρο των εικαστικών τεχνών.

Όψη του Μουσείου Εικαστικής Τέχνης

Η καρδιά της κατασκευής αποτελείται από έναν κυβικό όγκο, το σύνολο του εσωτερικού σχηματίζεται από κομμένα σε σχήμα ‘S’ με την ράμπα να υψώνεται από τον έναν δρόμο και να κατεβαίνει προς τον άλλον. Τα επίπεδα δημιουργούνται με την λογική της πιλοτής αξιοποιώντας στο μέγιστο τον πρόβολο ώστε να δημιουργήσει αλληλεσύνδεση των εσωτερικών και των εξωτερικών χώρων. (εικόνα 3.26)

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑ, 1957 ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Curtis, William J.R. 1986. **Le Corbusier: Ideas and Forms**. New York: Rizzoli International Publications.

Ewen, Stuart. 1988. **All Consuming Images: The Politics of Style in Contemporary Culture**. New York: Basic Books.

Fishman, Robert. 1977. **Urban Utopias in the Twentieth Century**. Cambridge, Mass: The MIT Press.

Jones, Kathleen B. 1993. **Compassionate Authority: Democracy and the Representation of Women**. New York: Routledge Press.

Le Corbusier. 1971. **The City of Tomorrow And Its Planning**. Trans. by Frederick Etchells. Cambridge Mass: The MIT Press.

Le Corbusier. 1967. **The Radiant City**. Trans. by Pamela Knight, Eleanor Levieux, and Derek Coltman. New York: The Orion Press.

Sennett, Richard. 1980. **Authority**. New York: W.W. Norton and Company.

Serenyi, Peter, ed. 1975. **Le Corbusier in Perspective**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall Publishers

Le Corbusier: Η χάρτα των Αθηνών. Μετάφραση Σταύρος Κουρεμένος, Εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα 2003

B. C. Brolin: Η Αποτυχία Της Μοντέρνας Αρχιτεκτονικής, Μετάφραση Δ. Καλογρίδης, Εκδόσεις Κατσούλης, Αθήνα 1979

K. Frampton: Μοντέρνα Αρχιτεκτονική – Ιστορία Και Κριτική, Μετάφραση, Θ. Ανδρουλάκης, Μ. Παγκάλου, Θεμέλιο, Αθήνα 1987

E. H. Gombrich: Το Χρονικό Της Τέχνης, Μετάφραση Λ. Κάσδαγλη, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 2003

F. Jordan: Ιστορία Της Αρχιτεκτονικής, Μετάφραση Δ. Ηλίας, Υποδομή, Αθήνα 1981

Δ. Η. Κωνσταντινίδης: Τρεις Πρωτοπόροι Της Συγχρόνου Αρχιτεκτονικής: F. L.Wright, M. Van Der Rohe, Le Corbusier, Ίδρυμα Ευγενίδου, Αθήνα 1968
Γ. Π. Λάββας, 19ος – 20ος Αιώνας: Σύντομη Ιστορία Της Αρχιτεκτονικής, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 1986

Τ. Παπαδοπούλου: Ο Λόγος Των Αρχιτεκτόνων Του Μοντέρνου Κινήματος Και Η Ιδέα Της Παράδοσης, Ατλαντίδα 1982

Π. Τζώνος: Τέσσερα Συστήματα Αξιών Στη Θεωρία Της Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής, Ζήτη, Θεσσαλονίκη 1985

Χ. Χρήστου: Η Ευρωπαϊκή Ζωγραφική Του 19ου Αιώνα, Βάνιας, Θεσσαλονίκη 1990

Γιώργος Κ. Βαρελίδης Πόπη Π. Θεοδορακάκου – Βαρελίδου : Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός, Εκδόσεις Βαρελίδη, Αθήνα 2006

Δήμος Θρακομακεδόνων: < [http:// www.trakomakedones.gr](http://www.trakomakedones.gr)>

Ο.Α. Σ. Α: < [http:// www.oasa.gr](http://www.oasa.gr)>